DOCUMENT RESUME

ED 202 204 FL 012 184

AUTHOR	Latify, A. Hafiz
TITLE	Spoken Dari. Preliminary Edition.
INSTITUTION	Foreign Service (Dept. of State), Washington, D.C. Foreign Service Inst.
PUB DATE	80
NOTE	452p.
LANGUAGE	Dari; English
EDRS PRICE	MF01/PC19 Plus Postage.
DESCRIPTORS	Cultural Context; *Dialogs (Language); Grammar; Indo European Languages; *Intensive Language Courses; *Pattern Drills (Language); Persian; Postsecondary Education; *Pronunciation Instruction; *Proverbs; Second Language Instruction; Textbooks; Vocabulary
IDENTIFIERS	*Afghanistan; *Dari; Foreign Service Institute DC

ABSTRACT

This book contains the core of the Dari language instructional program developed by the Foreign Service Institute. Most of the sentences and exercises in the lessons are presented in the Persian script; the spelling represents the actual pronunciation of colloquial Dari. Each lesson includes a set of basic sentences and drills, vocabulary lists, grammatical notes, pronunciation drills, question-and-answer exercises, and a dialogue. A large number of proverbs and sayings are included in the lessons because such sayings are used constantly in Dari, and they give an insight into Afghan culture and thought. (Author/AMH)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

دری اصطلاحی

حفیظ لطیفی

موسسهٔ خدمات خارجه
وزارت خارجه

بنام خداوند توانا

For sale by the Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office
Washington, D.C. 20402

Stock Number 044-000-01768-7

FOREIGN SERVICE INSTITUTE

Edited by
MARIANNE LEHR ADAMS

5

Acknowledgments

I would like to express my deep appreciation to my former students who very patiently put up with the errors and loose pages of this book when it was being used in xerox form. Their thoughtful suggestions were very helpful.

I am especially grateful to Dr. James A. Snow, linguist and Chairman of the Department of Near Eastern and African Languages, without whose comments, suggestions and patient attention, this text would not have been possible.

Recorded material for this course was prepared in the studios of the Foreign Service Institute. Mr. Jose Ramirez and members of the language laboratory staff.

Finally, I would like to thank Mrs. Marianne L. Adams, Head of Testing and Publications Office for her willingness to make arrangements for the publication of this preliminary edition and to Mrs. Maryko S. Deemer for typing the English sections.

A. Hafiz Latify

6

INTRODUCTION

This book contains the core of the Dari instructional program developed by the author at the Foreign Service Institute.

Each lesson includes a set of Basic Sentences and Drills. These are to be introduced orally and practiced by simple repetition. The students should imitate the instructor's voice, practicing until they can say each sentence with reasonable fluency, keeping the meaning in mind. Listening and oral practice are the essential steps in learning to speak.

After the sentences have been practiced in this way, the vocabulary lists and grammatical notes may be consulted. The pronunciation drills, question-and-answer exercises, and other exercises should also be practiced by imitation.

The Dialogue at the end of the lesson should also be practiced orally; after they have gained fluency, students may take parts and repeat the Dialogue as a conversation. Then, most important, the students should begin to use the material of the lesson in genuine conversation.

This course has been designed primarily for inductive learning. Many examples of each grammatical point have been given, and explanations kept to a minimum.

In learning to speak and understand Dari, the student must rely primarily on his ears, listening to his instructor and to the recordings which accompany this text.

Phonetic transcription has been avoided, except in the vocabulary sections of each lesson. Most of the sentences and exercises are presented in the Persian script. The spelling used in this book represents the actual pronunciation of colloquial Dari; this differs somewhat from the spelling usually used in Afghan publications.

A large number of proverbs and sayings have been introduced in these lessons. Sayings like these are used constantly in Dari, and they give an insight into Afghan culture and thought.

The purpose of this course is to help the student learn to communicate in Dari -- to exchange information and ideas with Afghans. By the active participation of both student and instructor, this ability can be built up. Learners should not feel bound by the lesson, but should try to use what they learn at each step to express their real ideas and opinions.

One of our favorite proverbs says it,"mosht næmunæ-e-kherwar æs." which may be roughly translated as, "By a small sample we may judge the whole piece."

مقدمه

مرام ومقصد این کتاب اینست که یکنفر انگلیسی زبان را به لسان دری آشنا بسازد . طبیعی است که در افغانستان و اکثر کشورهای دنیا مردم یک زبان را به لهجه های مختلف گپ میزنند مگر در اینجا لهجه ها و اصطلاحاتی که بیشتر در شهرها و خصوصا در کابل از ان استفاده بعمل می آید ، مراعات شده است .

با درنظرگرفتن موضوع فوق ، بنابرین سیستم نوشتن این کتاب هم فرق میکند ، مثلا برای کلمه شب (شَو) ، و برای کلمه میگویم ، (میگم) استعمال شده است. البته ما میدانیم که مردم به یک طرز و لهجه گپ نمیزنند ، عین کلمه در مواقع مختلف به اوازهای مختلف شنیده میشود بناءً برای معلم بهتر خواهد بود که این نکات را درنظرداشته به شاگردان خود لهجه و اصطلاحاتی که عمومی تر است ، معرفی نماید .

این کتاب سی درس داشته ، شامل لغات ، جملات وتمرینات ، مکالمات ، سوالات و موضوعات میباشد . همچنان در آخر بعضی از دروس عبارات مفید و ضرب المثل ها هم علاوه شده است .

در بعضی قسمت ها توضیحات مختصری راجع به گرامر داده شده است.

هر درس تقریبا یک مکالمه دارد که این مکالمه بصورت مستقیم یا غیرمستقیم با لغات و جملات وتمرینات درس مذکور رابطه دارد . درحدود پانزده یا زیادتر تمرینات برای تقویه تلفظ

حروف غ، ق و خ اورده شده است. درصورت کمی تمرین و استعمال لغات معلم باید از دانش خود استفاده کرده به شاگردان هدایات و وظایف لازمه بدهد. قراریکه می بینیم این سی درس به معرفی یک زبان مثل دری کافی نیست، بنابرین معلم باید به مراجعه روزنامه و کتابهای که به اختیاردارد استفاده نموده به دانش شاگردان بافزاید.

برای پیش بردن این کورس نکات اتی باید درنظرگرفته شود ـ

۱ـ معلم کلمه یا جمله که یادگرفته میشود یکدفعه یا دودفعه به شاگردان میخواند و شاگردها ان کلمه را یکجا بعد ازمعلم تکرارمیکنند. معلم دوباره کلمه یا جمله گفته شده راتکرارنموده و هرشاگرد به نوبه خود بعد ازمعلم تکرارمیکند تا اینکه تمام شاگردان بدون کدام مشکلاتی کلمه مذکور را گفته بتوانند. دراین مرحله اگر غلطی در تلفظ دیده میشود باید اصلاح شود، مگر کوشش شود از توضیحات چون و چرا جلوگیری بعمل اید.

۲ـ خلاصه موضوع مکالمه درس به شاگردان گفته شود وبعد معلم مکالمه مذکور را از کتاب به شاگردان بخواند.

۳ـ بعدا خود شاگردان به خواندن مکالمه شروع کنند وبعد ازیکی دومرتبه خواندن شاگردان به تمرین مکالمه بدون کتاب بپردازند.

٤ـ بعد ازاینکه این کارتمام شد، شاگردان به سوالات اخر مکالمه باید جواب بدهند یا از یکدیگر خود بپرسند.

٥ـ راجع به گردان فعل، ساختمان جملات و استعمال لغلت چه در صنف و چه در خارج

از صنف به شاگردان وظایف داده میشود .

٦ــ عبارات و جملاتی که در اول کتاب برای حفظ کردن آمده ، گاهگاهی در متن کتاب هم دیده میشوند ، لهذا برای معلم و شاگردان است که از مراجعه به آنها چشمپوشی نکنند .

با همکاری شعبه سمعی وبصری هر سی درس این کتاب ریکارد شده و در لابراتوار لسان بدسترس شاگردان گذاشته شده است.

باوجود عدم مواد وموضوعات درسی ، خصوصا دکشینری اینجانب سعی نموده ام تا این برگ سبز را تهیه نموده به دوستداران زبان دری تقدیم کنم. البته بعقیده من این کتاب به تدریس زبان دری کافی نیست وامیدوارم به نوشتن این سلسله ادامه داده تا بتوانم به معرفی زبان و کلتور افغان بهتر کمک کنم.

حفیظ لطیفی

The Alphabet

الفباء

32

Final	Medial	Initial	Usual Value		Isolated
ـا	—	—	æ	ا	alif
ـب	ـبـ	بـ	b	ب	bay
ـپ	ـپـ	پـ	p	پ	pay
ـت	ـتـ	تـ	t	ت	tay
ـث	ـثـ	ثـ	s	ث	say
ـج	ـجـ	جـ	j	ج	jeem
ـچ	ـچـ	چـ	ch	چ	chay
ـح	ـحـ	حـ	h	ح	hay
ـخ	ـخـ	خـ	kh	خ	khay
ـد	—	—	d	د	dahl
ـذ	—	—	z	ذ	zahl
ـر	—	—	r	ر	ray
ـز	—	—	z	ز	zay
ـژ	—	—	ž (measure)	ژ	jay
ـس	ـسـ	سـ	s	س	seen
ـش	ـشـ	شـ	š sh	ش	sheen
ـص	ـصـ	صـ	s	ص	sought
ـص	ـضـ	ضـ	z	ض	zought

Final	Medial	Initial	Usual Value		Isolated
ـط	ـطـ	طـ	t	ط	toey
ـظ	ـظـ	ظـ	z	ظ	zoey
ـع	ـعـ	عـ	'	ع	eyn
ـغ	ـغـ	غـ	ğ gh	غ	gheyn
ـف	ـفـ	فـ	f	ف	fay
ـق	ـقـ	قـ	q	ق	qough
ـك ـک	ـکـ	کـ	k	ک ك	cough
ـگ	ـگـ	گـ	g	گ	gough
ـل	ـلـ	لـ	l	ل	lahm
ـم	ـمـ	مـ	m	م	mim
ـن	ـنـ	نـ	n	ن	noon
ـو	–	–	w, o, u	و	wow
ـه ـہ	ـهـ	هـ	h, æ	ه	hay
ی	ـیـ	یـ	y, i	ی	ya

Note that the following group of letters, like the ا are never connected to the following letter.

د ذ ر ز ژ و

Note that the ی does not have dots in the isolated or final positions.

ED202204

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION
CENTER (ERIC)

☒ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.

☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.

- Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official NIE position or policy.

i. Some Examples:

Phoneme	Dari Examples		Approximate English Equivalent
i	sir	سیر	beat
e	ser	سر	Between the English vowels of sit and set
e:	se:r	سیر	cake
æ	æs	اس	Between the English vowels of can and cut
u	tut	توت	root
o	khod	خود	put
o:	so:r	سور	note
a	dar	دار	Between the English vowels of cot and caught
k	kar	کار	king
q	deq	دق	'k' said way back in the throat
'	'æyn	عین	bottle
ch	char	چار	chair
šh	shar	شار	should
ž	žalæ	ژاله	measure, azure
kh	khub	خوب	place back of tongue against back part of soft palate and exhale
gh	zoghal	زغال	As 'kh' above, but voiced

An Introduction to Reading

The Vowels

There are only three symbols normally used in Dari for vowels. Their basic forms are: ا و ی

ا used in the middle or at the end of a word represents the vowel sound 'a'. At the beginning of a word, however, the ا merely indicates that the word starts with a vowel.

ا represents the sound a
او represents the sounds u and oː
ای represents the sounds i and eː

The three remaining vowel sounds which are represented by ا only at the beginning of a word are æ, e and o

æ = اَ
e = اِ
o = اُ

Most of the letters have been grouped into families and most of the letters within each family are distinguished by means of dots written above or below the letter.

In reading Dari, the following principles should be considered.

1. Read from right to left.
2. Identify the Dari letters by means of:
    a. Shape of the letter. ح ر
    b. The number of dots. خ ز
    c. The position of the dots. ج ژ

Here we follow some of the examples and their equivalents;

b	p	t	s
ب	پ	ت	ث
بـ	پـ	تـ	ثـ

just one example, and you do the rest of the exercise.

با بو بی اب آب اوب ایب

j	c	h	kh
ج	چ	ح	خ
جـ	چـ	حـ	خـ

d	z
د	ذ

دا دو دی اد آد اود اید

ž z r

ر ز ژ

را رو ری ار آر اور ایر

sh s

س ش

سا سو سی اس آس اوس ایس

now read

تا با بو اخ آخ اوخ بابا پای خات بی

آب روز شب ای خان جان پشت پت زد

z s

ص ض

صا صو صی اص آص اوص ایص

z t

ط ظ

طا طو طی اط آط اوط ایط

gh '

ع غ

عـ غـ

عا عو عی اع آع اوع ایع

q f

ف ق

فـ قـ

فا فو فی اف آف اوف ایف

now read this

ورجینیا خود خوش کجا سفید سیاه زرد

عام فورد سات برو جارو غورات سرخ

g k

ک گ

کـ گـ

کا کو کی اک آک اوک

l

ل

لـ

لا لو لی ال آل اول

m

م

مـ

ما مو می ام آم اوم ایم

n

ن

نـ نا نو نی ان آن اون این

w,o

و

و وا وو وی او آو او ایو

h

ه

هـ ها هو هی اه آه اوه ایه

i,y

ی

یـ یا یو یی ای آی اوی ایی

now read this.

نان چین کابل مزار بامیان نرس

امریکا موتر مایکل لاری ایران کیوبا

پاریس دریا پامیر بنز کتاب قانون شکر

For Memorizing

-Hello. (Hi)[1]	sælamalekom	— سلامالیکم .
-Hello.[2] How are you?	walekom (æsælam) chi al dare:n?	— والیکم (اسلام) چی حال دارین ؟
-Not bad thank you. How about you?	bæd ne:s tæshækur, shoma citor?	— بد نیس تشکر. شما چطور ؟
-I'm fine thank you.	khob æstom tæshækur	— خوب استم تشکر.
-Is your family fine?	fameletan khobæs?	— فامیل‌تان خوب اس ؟
(fine) (it is the grace of God).	fæzle khoda (s)	— فضل خداس .
What is this?	i chis?	ای چیس ؟
What is happening?		
	chi gæp æs?	چی گپ اس ؟
What is going on?		
What is the news?	chi khæbær æs?	چی خبراس ؟
What is new?	chi næw æs?	چی نو اس ؟
nothing, none	ech	هیچ .
Nothing is happening.	ech gæp ne:s.	هیچ گپ نیس.
Really?	rasti?	راستی ؟

Note:

[1] Lit. May peace be with you. Shaking hands is a very important aspect of the Afghan culture. Even close friends shake hands upon meeting for the first time during the day, as well as upon taking leave.

[2] this expression is used only as a reply.

Where are you from?	Shoma æz kojaste:n?	شما از کجاستین؟
I'm from America.	mæ æz æmrikastom	مه از امریکاستم.
What is your name?	name: shoma chis?	نام شما چیس ؟
My name is	name: mæ....s	نام مه. . . اس.
Thank you.	tæshækor	تشکر.
You're welcome.	qabele: tæshækor ne:s	قابل تشکرنیس.
good-by, good night	khoda afe:z	خداحافظ.
good-by, good night	bamane khoda	بامان خدا
Please repeat.	lotfæn tekrar kone:n	لطفا تکرارکنین.
Please speak slowly.	lotfæn asta gæp bezæne:n	لطفا آهسته گپ بزنین.
I have a headache. (lit.: My head aches)	særem dærd me:konæ	سرم درد میکنه.
both are the same	ærdo yæk chiz æs	هردو یک چیز اس.
the same	æyne chiz æs	عین چیز اس
how?	chito(r)	چطو(ر) ؟
We will see later.	pæsan me:bine:m	پسان میبینیم.
Have a nice trip.	sæfære bækhæyr	سفر بخیر
I'm very happy to meet you.	æz molaqate shoma besyar khushæstom	ازملاقات شما بسیارخوش استم
It was nice meeting you.	khob shod ke shomaræ molaqat kædom	خوب شدکه شمارهملاقاتکدم
I'm very happy to see you.	æz didæne shoma besyar khosh æstom	از دیدن شما بسیارخوش استم
It was nice to see you.	khob shod ke shomaræ didom	خوب شد که شماره دیدم.

Why?	chera	چرا ؟
Why not?	chera ne:	چرانی .
because, in order to	æz khaterike:	ازخاطریکه
Hurry up!	zud shu	زود شو !
	æjælæ ku	عجله‌کو !
Welcome!	khosh amæde:n	خوش آمدین !
Thank you (lit.: may you be happy) (response to above 'welcome!')	khosh bashe:n	خوش باشین .
of course	ælbætæ	البته .
that's o.k., that's right	dorust æs	درست اس.
it doesn't matter	pærwa nædaræ	پرواندارە .
I'm very sorry.	besyar motæsef æstom	بسیار متاسف استم.
I'm very sad.	besyar motæser æstom	بسیار متاثر استم.
Excuse me (I'm sorry)	bobækhshe:n	ببخشین .
I apologize.	mæzeræt me:khayom	معذرت میخایم.
it doesn't make any difference	færq næme:konæ	فرق نمیکنه .
It's interesting.	delchæsp æs	دلچسپ اس.
It is boring.	khæstæ kun æs	خسته کن اس.
I missed you.	pushtet diq shodom	پشتت دق شدم.

Congratulations!	tæbrik	تبریك !
It's pretty.	qæshængæs	قشنگ اس.
It's ugly.	bædræng æs bæd qæwaræs	بدرنگ اس . بد قواره س.
That's all right.	khæiræs	خیرس.
I'm thirsty.	tushnæstom	تشنستم .
I want to drink some water.	me:khayom æw bukhorom	میخایم او(آب)بخورم .
I am hungry.	gushnæstom	گشنستم .
I want to eat something.	me:khayom chize bukhorom	میخایم چیزی بخورم .
Please help me.	lutfæn mæræ komæk kone:n	لطفا مره کمك کنین .
You are very kind.	mehræban æste:n	مهربان استین .
You're very kind (lit.: It is your kindness).	mehræbani shomas	مهربانی شماس.
(it is) enough.	bæs æs	بس اس. ـ بس
God willing.	enshalla	انشالا .
Please eat!	lotfæn noshe jan kone:n	لطفا نوش جان‌کنین !
What would you like to eat?	chi noshejan me:kone:n?	چی نوش جان میکنین؟
May I come in.	ejazæs dakhel shæwom?	اجازس داخل شوم .
please (do)	bofærmayin	بفرمائین .
It is very crowded.	besyar birubar æs	بسیار بیروبار اس.

I hope.	khoda konæ	خداکنه.
Forget it.	færamosh ko	فراموش کو!
I am honored	mushærræf shudum	مشرف شدم.
How much do I owe you?	chæn(d) qærzdaret æstum?	چند قرضدارت استم.
it is useless it does not do any good	be: faydæs	بی‌فایده‌س.
mind your own business	bæ tu mæbut ne:s	به تو مربوط نیس.
be careful	eteyat ku	احتیاط کو!
of course, certainly	bæ chishm	بچشم.
God bless you (her, him).	khuda ræhmæt kunæ	خدا رحمت کنه
For God sake.	bæ leyaze khuda	به لحاظ خدا
Thank you for everything.	æz æmæ chiz tæshækur	از همه چیز تشکر
Do me a favor. Will you?	Yæk kar khu bærem buku?	یک کار خو بریم بکو؟
I'm tired.	khæstæstum	خستستم.
I'm tired.	mandæstum	ماندستم.
It is very important.	bisyar mohim æs	بسیار مهم اس.
fortunately	khushbækhtanæ	خوشبختانه
unfortunately	bæd bækhtanæ	بدبختانه
please be quiet	lutfæn aram bashe:n	لطفا آرام باشین
Don't make noise.	ghalmæghal nækunen	غالمغال نکنین.

Be quiet (shut up) (slang)	chup bash	چپ باش
Be quiet (slang)	qæra bash	قراباش.
May you not be tired. (when someone comes from a trip or even a short walk)	mandæ næbashi	مانده نباشی
(as reply) may you live long.	zendæ bashi	زنده باشی
How are you? (how is your health)	sehætet chetoræs	صحتت چطوراس ؟
How are you? (how is your nature)	tæbeyætet chetoræs	طبیعتت چطور اس ؟
Good-by (I entrusted you to God)	bækhuda sepurdemet	به خدا سپردمت
thanks to God	shukr	شکر.
in my opinion	bæ fekre mæ	به فکر مه
in my opinion, in my belief	bæ æqide: mæ	به عقیده مه
in my opinion, in my idea	bæ næzæreyæe mæ	به نظریه مه
don't worry.	negæran næbashin	نگران نباشین.
don't worry.	be:ghæm bashin	بی‌غم باشین.
he's very kind to me.	særem mehræbanæs	سرم مهربان اس
he's mad at me.	særem qar æs	سرم قهر اس
Where are you going?	bækhæyr?	بخیر؟
You are very kind.	lutf me:kune:n	لطف میکنین.
It has been a long time since I have seen you.	besyar wagt æs ke nædide:m	بسیار وقت اس که ندیدیم

Is everything o.k.?	khæyreyæt æs	خیریت اس؟
I like it.	khushem meyayæ	خوشم می‌آیه.
(It comes to my liking)	khushdarum	خوش دارم.
You are right.	rast me:ge:n	راست میگین.
It's worth it.	me: æerzæ	می‌ارزه.
I don't know. (slang)	mæ chem	مچم.

Lesson I

درس اول

this, he, she, it	i	ای
these	iya	ایا
he, she, that	u	او
they, he, she, that person (polite)	una	اونا
they, he, she, this person (polite)	ina	اینا
to have	dashtæn	داشتن
present stem	dar	دار
chalk	tæbashir	تباشیر
board, blackboard	tækhtæ	تخته
I, my, me	mæ	مه
we, our	ma	ما
you, your (familiar)	tu	تو
you, your	shoma, shema	شما
chair, seat	chæwki	چوکی
what	chi	چی ؟
which	kudam	کدام؟
where	kuja	کجا ؟
from where, where at?	æz kuja	ازکجا
easy	asan	آسان
state	æyalæt	ایالت

pen	qælæm	قلم
paper	kaghæz	کاغذ
teacher	mælem	معلم
student	shagerd	شاگرد
book	ketab	کتاب
to be	budæn	بودن
present stem	æs(t)	اس(ت)
lesson	dærs	درس
very, much, too, a lot	besyar	بسیار
word, vocabulary	lughæt	لغت
pl.	lughat	لغات
north, wind	shæmal	شمال
south	junub	جنوب
conversation, dialogue	mokalemæ	مکالمه
sentence	jumlæ	جمله
pl.	jumælat	جملات
drill, exercise, practice	tæmrin	تمرین
clock, watch, time	sat	ساعت

درس اول

جملات و تمرینات

۱– ای چیس ؟

ای کتاب اس.

ای پنسل اس.

ای قلم اس.

ای چوکی س.

ای ساعت اس.

۲–او چیس؟

او تباشیر اس.

او تختس.

او چوکی س.

او قلم اس.

او کاغذ اس.

تباشیر

کتاب

کاغذ

پنسل

چوکی

او کریم اس.

۳ــ اینا چیس ؟

اینا تباشیر اس.

اینا کتاب اس.

اینا قلم اس.

اینا کاغذ اس.

٤ــ اونا چیس؟

اونا قلم اس.

اونا کاغذ اس.

اونا کتاب اس.

٥ــ ای چیس ؟	ای کتاب اس.
اوچیس؟	او تباشیر اس.
ایناچیس؟	اینا کاغذاس.
اونا چیس؟	(اوها) اونا قلم اس.

Below are the endings of the Dari verb:

I	sing.	...mæ(I)..................	-om	م
	pl.	...ma(we)..................	e:m	یم
II	sing.	...tu(you)(familiar).......	-i	ی
	pl.	...shoma(you)..............	-e:n	ین
III	sing.	...u(he, she, that) i(he, she, this)........	-æ	ه *
	pl.	...una(they, those)........	-æn	ن

*this rule does not apply for the verb 'to be.'

example: to have dashtæn داشتن present stem dar دار

I have.	mæ darom	مه دارم	مه...م
we have.	ma dare:m	ما داریم	ما...یم
you have.	tu dari	تو داری	تو...ی
you have.	shoma dare:n	شما دارین	شما...ین
(he, she, that, it) has	daræ	او داره	او...ه

example: to do kædæn کدن present stem kon کن

I do. mæ me:konom مه می‌کنم you do. shoma me:kone:n شما می‌کنین

we do. ma me:kone:m ما می‌کنیم (he, she, it) does. me:konæ او می‌کنه

to be /budæn/ بودن

present stem /æs(t)/ است there is no ending in the third person singular.

٦– مه معلم استم. (است + م)

ما معلم استیم. (است + یم)

تو معلم استی. (است + ی)

شما افغان استین. (است +ین)

اونا افغان استن. (است +ن)

fill in the blanks.

علی معلم .....

او آسان .....

او ازکجا.....؟

...چیس؟

او....اس.

تو ازکجا.....؟

ای.....؟

اونا ازکجا.....؟

۷– تو ازکجاستی ؟	مه از کابل استم
شما از کجاستین؟	مه از هرات استم.
او ازکجاس؟	او از کندز اس.
جان ازکجاس؟	جان از ورجینیاس.
قاسم ازکجاس؟	قاسم از غزنی‌س.
اونا ازکجاستن؟	اونا از پروان استن.

read this.

۸– مه از افغانستان استم.

او از امریکاس.

او از کابل اس.

تام از واشنگتن اس.

حفیظ از مزارشریف اس.

نیویارک

ایران

پاکستان

هند

چین

کوکاکولا

ورجینیا

۹– مه دارم.	شما دارین.
ما داریم.	او داره.
تو داری.	اونا دارن.

۱۰ـ مه کتاب دارم.

ما چوکی داریم.

تو معلم داری.

شما قلم دارین.

او ساعت داره.

اونا تباشیر دارن.

۱۱ـ ای درس بسیار لغت داره.

ای درس بسیار جمله داره.

ای درس بسیار تمرین داره.

ای درس بسیار مکالمه داره.

تمرین داره

مکالمه

لغت

translate the following.

I am from America.

He is from Afganistan.

Where is he from?

He is Afgan.

This lesson is very easy.

e- : a connector used with nouns and adjectives, often in the sense of 'of.'

The connective - e : اضافه ezafæ

1 - good book	ketabe khub	کتابِ خوب
2 - your book	ketabe shoma	کتابِ شما
3 - your books	ketabaye shoma	کتابهای ِ شما
4 - your white book	ketabe sæfe:de shoma	کتابِ سفیدِ شما
5 - Dari book	ketabe dæri	کتابِ دری
6 - the owner of the car	sahebe motær	صاحبِ موتر

The above examples illustrate the following:

a. The suffix /-e/ connects the modifier with the word modified.

b. It is suffixed to the word modified.

c. The second word either describes, defines, or limits the the first.

d. With the chain of words in the connective -e construction, all of the words take the -e but the last, e.g.

The President of the United States of America.

Ræ'yise jæmhure æzlaye motæhedæe æmrika

رئیس جمهور اضلاع متحده امریکا

مدیر موسسه خدمات خارجه

مدیر سیاسی وزارت خارجه

مکالمه اول

کریم — جان! ای چیس ؟

جان— ای کتاب دری س.

کریم— شما شاگرد دری‌ستین؟

جان— بلی‌مه شاگرد دری‌ستم.

کریم— معلم دری شما ازکجاس؟

جان— او از افغانستان اس.

کریم— از کجای افغانستان؟

جان— از شمال افغانستان.

کریم— دری آسان اس؟

جان— بلی بسیار آسان اس.

کریم— شما ازکجای‌امریکاستین؟

جان— مه از جنوب امریکاستم.
کریم— شما از کدام ایالت استین؟
جان— مه از ایالت فلوریداستم.

کریم — بسیارخوب.

now translate the following.

۱ــ ای درس بسیار آسان اس.

۲ــ ای درس آسان نیس.

۳ــ تو ازکجاستی ؟

٤ ــ مه از امریکاستم.

٥ــ از کجای امریکاستی ؟

٦ــ از ایالت تکساس.

۷ــ شما از کجای افغانستان‌استین؟

۸ــ مه از شمال افغانستان‌استم.

۹ــ تام از کدام ایالت امریکاس؟

۱۰ــ تام‌ام(تام‌هم) از ایالت تکساس اس.   -also, too, either

۱۱ــ ای درس آسان اس؟

۱۲ــ البته آسان اس.

جمـــلات پائینه تکمیل‌کنین.

مه ______ دری ______.

تو از ______ ستی؟

کابل ______ کلان ______.

معلم جان ______ س.

______ ازکجا ______.

اینا ______؟

تام از ______ س.

ما از ______ استیم.

از کدام ______ استی؟

ای تمرین ______ ______ نیس.

______ از افغانستان ______.

مه از ایالت ______ ستم.

بلی ______ آسان ______.

تمرین تلفظ(غ)

۱

غلام ـ غنی ـ کاغذ ـ غزنی ـ بغلان

غلام از بغلان‌اس.

بغلان نام یک شار اس.

بغلان به شمال افغانستان‌اس.

بغلان به جنوب افغانستان‌نیس.

غنی از غزنی‌س.

غزنی‌نام یک شار اس.

غزنی به جنوب افغانستان اس.

غزنی به شمال نیس.

بغلان به کجاس؟	بغلان به....
غلام از کجاس؟	غلام از...
غزنی ده کجاس؟	غزنی ده...
غنی از کجاس؟	غنی از...
شما ازکجاستین؟	مه از....

Translate the following:

1 - What is this?

2 - Are you from Kabul?

3 - No, I'm not from Kabul.

4 - Do you have a watch?

5 - Yes, I do.

6 - What are these?

7 - I don't know.

8 - What do you have?

9 - I have a Dari Dictionary.

10 - Really?

11 - You are joking.

12 - No

13 - Very good.

14 - What is that?

15 - Nothing.

ضرب المثل دری —

۱ــ قطره‌قطره دریامیشه.

Lesson II

د رس د وم

car, automobile	mo:tær	موتر
work, job, employment	kar	کار
house, home	khanæ	خانه
radio	radeyo	راد یو
why?	chera	چرا ؟
because	æz khaterike	ازخاطریکه
also, either, too	(h)æm	هم
friend	ræfiq	رفیق
of course	ælbætæ	البته
first	æwwæl	اول
second	dowom	د وم
God	khoda	خدا
good-by	khoda afez	خدا حافظ
now	ale	حالی
very, very much, extremely, quite, many	besyar	بسیار
poor	ghærib	غریب
a woman, wife	zæn	زن
suffix; his, her, its ex. his, her, its name	...esh	ش (نام او) نامش
American	ærikayi	امریکائی

big, large, 'important,' older, oldest	kælan	کلان
from, belong to	æz	از
money	pul	پول
child	tefl	طفل
pl.	ætfal	اطفال
apartment	æpartman	اپارتمان
who?	ki	کی ؟
bread, food, meal	nan	نان
one, an, a	yæk	یک
lazy	tæmbæl	تنبل
name	nam	نام
married	zændar	زندار
husband	shuy(shæwhær)	شوی (شوهر)

Note: when the progressive indicator me: (ing) is prefixed to the present stem of a verb in Dari a present tense is formed, e.g.

to do kædæn کدن ; present stem is (kon. کن)

I do. mæ me:konom مه میکنم me: می plus kon کن plus ending.

we do. ma me:kone:m - - - - - ما میکنیم

you do. shoma me:kone:n - - - - - شما میکنین

you do. tu me:koni - - - - - تو میکنی
(familiar)

(he, she, it) does.	u me:konæ	- - - - او میکنه
they	una me:konæn	- - - - اونا میکنن

In Dari dæn دن and tæn تن are the signs of infinitive. e.g.

kædæn	کدن	to do
dashtæn	داشتن	to have
zædæn	زدن	to hit

kædæn کدن is commonly used as a part of a compound verb in Dari, e.g.

tæshækur kædæn	تشکرکدن	to thank
kar kædæn	کار کدن	to work

درس دوم

جملات وتمرینات

۱– مه موتر دارم.	(ندارم)
مه خانه دارم.	ما
مه رادیو دارم.	تو
مه رفیق دارم.	شما
مه اطفال دارم.	او
مه طفل دارم.	اونا
مه اپارتمان دارم.	قاسم
مه نان دارم.	تام

۲– او خانه نداره.	اپارتمان
او موتر نداره.	بایسکل
او رفیق نداره.	اطفال
او کاغذ نداره.	قلم

او پول نداره.	کریم
او نان نداره.	تام
او زن نداره.	رحیم

۳– چرا نداره؟

چرا موتر نداره؟

چرا رفیق نداره؟

چرا پول نداره؟

۴– از خاطریکه تنبل‌اس.

از خاطریکه کار نداره.

از خاطریکه پول نداره.

از خاطریکه بسیار غریب اس.

۵– کی نداره؟	فرید
کی کار نداره؟	تام
کی پول نداره؟	قاسم
کی غریب اس؟	نجیب

کی خانه نداره؟ عزیز خانه نداره.

کی اپارتمان نداره؟

۶- او هم یک خانه داره.

علی هم یک اپارتمان داره.

کریم هم یک رفیق داره.

ظاهر هم یک بایسکل داره.

۷- چی میکنی؟	کار میکنم
چی کار میکنی؟	کتاب میخانم
چی داری؟	کتاب دارم
هیچ.	

۸- (مه) هیچ کار نمیکنم.

هیچ بچه ندارم.

هیچ رفیق ندارم.

هیچ پول ندارم.

fill in the blanks.

ما........ نداریم.

تو ....نداری.

کریم........نداره.

او.........نداره.

اونا........ ندارن.

اوبسیار.......داره.

مکالمه دوم

جان- کریم تو خانه داری؟

کریم- نی خانه ندارم اپارتمان دارم.

جان- رفیق تو یك خانه بسیار کلان داره.

کریم- بلی از خاطریکه او بسیار پول داره.

جان- کریم تو چی کارمیکنی؟

کریم - مه معلم استم.

جان- زن داری؟ (زندار استی)

کریم - بلی زن‌دار استم یك بچه‌هم دارم.

جان - بسیار خوب نامش چیس؟

کریم - نامش غلام اس. توهم زن‌دار استی؟

جان - بلی زن‌دار استم یك دخترهم دارم.

کریم - زن تو امریکائی‌س؟

جان - البته زن مه امریکائی‌س. او از ایالت کلیفورنیاس.

answer the following:

١- کریم چی کارمیکنه؟

٢- کریم خانه داره؟

٣- کریم زن داره؟

٤- رفیق کریم خانه داره؟

٥- جان از کجاس؟

٦- جان بچه داره؟

٧- زن جان ازکدام ایالت اس؟

٨- نام بچه‌کریم چیس؟

٩- شما بچه دارین؟

١٠- ازکجاستین؟

١١- حالی چی کارمیکنین؟

١٢- زن شما چی کارمیکنه؟

١٣- خانه دارین؟

١٤- ساعت داری؟

ترجمه‌کنین .

۱ــ حالی چی میکنی ؟

۲ــ هیچ .

۳ــ پول داری؟

٤ــ هیچ پول ندارم.

٥ــ چرا پول نداری؟

٦ــ از خاطریکه ندارم.

۷ــ کریم بسیار غریب اس.

۸ــ او کیس؟

۹ــ او از کجاس؟

۱۰ــ نامش چیس؟

۱۱ــ نامش قاسم اس.

۱۲ــ قاسم از هرات اس ؟

۱۳ــ از هرات نیس از کابل اس.

جملات پائینه تکمیل کنین.

کریم حالی ______ س؟

رحیم ______ نداره.

هیچ ______ ندارم.

رفیق ______ یک ______ بسیار ______ داره.

شما ______ پول ______.

نی ______ هیچ‌رفیق ______.

چرا ______ نداری؟

قاسم ______ تنبل ______.

زن ______ امریکائی ______.

لیندا ______ ______ اس.

اونا ______ استن.

فرید ______ کلان داره.

بچه ______ دختر ______.

تمرین بری تلفظ (خ)–

خانه – خلیل – خدا – تخار

خلیل از تخار اس.

تخار ده شمال اس.

خلیل یک خانه داره.

خلیل هم یک رفیق داره.

نامش خیرمحمد اس.

خیرمحمد بسیار غریب اس.

خیرمحمد خانه نداره.

خیرمحمد خدا داره.

خلیل از کجاس ؟

تخار ده کجاس؟

خلیل چی داره؟

نام رفیق خلیل چیس؟

کی خانه نداره؟

خلیل از تخار اس؟

translate:

1 - Qasim is very poor.

2 - No, he is not poor, he has a lot of money.

3 - Are you married?

4 - Who, me? no I'm not married.

5 - Do you know his name?

6 - Yes, his name is Omar.

7 - Is Omar from Kunduz?

8 - No, Omar is from Badakhshan.

9 - Oh, really?

10 - Yes, they are husband and wife.

ضرب المثل دری–

۲– چلک چلک از دو دست می برآیه

Lesson III

درس سوم

so, then!	khæy	خی
city	shar	شهر
early, time, already	wæqt	وقت
blackboard eraser	tækhtæ pak	تخته پاک
lunch	nane chasht	نان چاشت
fuel	te:l	تیل
to go	ræftæn	رفتن
present stem	ru	رو
to work	kar kædæn	کارکدن
for	bære	بری
drawer	ræwæk	روک
class/classroom	senf	صنف
meat	gosht	گوشت
restaurant	ræstoran	رستوران
third	seyom	سوم
cheap, inexpensive	ærzan	ارزان
expensive, price	qimæt	قیمت
to see, visit, watch	didæn	دیدن
present stem	been	بین
small, little	khurd	خرد
far, away	dur	دور
fruit	me:wæ	میوه

later	pæsan	پسان
good-by	bamane khuda	بامان خدا
table	me:z	میز
in, at, on	dæ(r)	ده(ر)
condition, state, health	hal, aal	حال

Additional Words کلمات اضافی

President (of a Republic)	ræyis-e-jæmhoor	رئیس جمهور
Prime Minister	sædr-e-æ'zæm	صدراعظم
President, Chairman	ræyis	رئیس
Director	mudir	مدیر

+++

رئیسِ جمهورِ امریکا	صدراعظمِ افغانستان	مدیرِ مکتب	رئیسِ بانک
رئیسِ جمهورِ فرانسه	صدراعظمِ هند	مدیرِ صحیوت	رئیسِ تعلیم

۱ـ . . . . .رئیس جمهور امریکاس.

۲ـ . . . .صدراعظم افغانستان اس.

کی رئیس جمهور فرانسه‌س؟

کی رئیس جمهور هند اس؟

کی رئیس جمهور مصر اس؟

Note:

Noun Phrases

I need three chair(s).	Se: chæwki kar darum	سه چوکی کاردارم
I need some chair(s).	chæn(d) chæwki kar darum	چند چوکی کاردارم

Unlike English, a noun is not pluralized when modified by a counter or quantity word, and there is no difference between mass nouns and count nouns in Dari as the following examples indicate.

I buy some tea.	chay me:khærum	چای میخرم
I buy some cups.	piyalæ me:khærum	پیاله میخرم

noun	esm	اسم
adjective	sefæt	صفت
verb	fail	فعل
adverb	qæyd	قید

ضرب المثل دری ــ

۲ــ آنانکه غنی‌تراند ، محتاج‌ترند .

درس سوم

جـــمـــلات و تمرینات

۱ـ ای موتر بسیار ارزان اس.   ارزان نیس

ای بایسکل بسیار ارزان اس.

ای تلویزیون بسیار ارزان اس.

ای دکشنری بسیار ارزان اس.

ای هوتل بسیار ارزان اس.

۲ـ ای خانه بسیار قیمت اس.   قیمت نیس

ای موتر بسیار قیمت اس.

ای گوشت بسیار قیمت اس.

ای هوتل بسیار قیمت اس.

ای کتاب بسیار قیمت اس.

۳ـ او هوتل بسیار کلان اس.

او صنف بسیار کلان اس.

٤— ای میز روك نداره.   داره

ای هوتل نان نداره.

ای صنف شاگرد نداره.

ای موتر تیل نداره.

ای صنف تختهپاك نداره.

کابل بسیار هوتل نداره.

حفیظ پول نداره.

٥— او صنف بسیار خرد اس.   نیس

او موتر بسیار خرداس.

او هوتل بسیار خرداس.

او شهر بسیار خرد اس.

٦— مه کارمیکنم   شما کارمیکنین .

ما کارمیکنیم.   اونا کارمیکنن .

تو کارمیکنی .   علی کارمیکنه.

۷ـ مه در کابل کارمیکنم.

مه در واشنگتن کارمیکنم.

مه در خانه کارمیکنم.

مه در رستوران کارمیکنم.

مه در شهر کارمیکنم.

ما
شما
او
فرید
کریم

۸ـ مه میروم.

مه حالی میروم.

مه حالی خانه میروم.

مه حالی صنف میروم.

مه حالی شهر میروم.

مه حالی سینما میروم.

نمیروم
ما
تو
آنها

۹ـ اونا حالی کارنمیکنن.

اونا حالی کابل نمیرن

اونا حالی بری نان‌چاشت نمیرن.

۱۰– مه می‌بینم.　　　　نمی‌بینم

ما می‌بینیم.

تو میبینی.

شما میبینین.

اونا میبینن.

او میبینه.

قاسم میبینه.

۱۱– کریم کارمیکنه؟

بلی او کارمیکنه.

جان هم کارمیکنه؟

بلی جان هم کارمیکنه.

در کجا کارمیکنه؟

در شهر کارمیکنه.

بری کی کارمیکنه؟　　　　بری یک کمپنی کارمیکنه.

مکالمه سوم

قاسم ـ سلامالیکم فریده جان چی حال داری؟

فریده ـ والیکم. خوب استم تشکر تو چطوراستی ؟

قاسم ـ بد نیس تشکر کجا میری ؟

فریده ـ به رستوران میروم.

قاسم ـ به کدام رستوران؟

فریده ـ به رستوران خیبر.

قاسم ـ او رستوران بسیار قیمت اس.

فریده ـ نی بسیار قیمت نیس نان خوب داره

قاسم ـ بری نان چاشت بسیار وقت اس مه پسان میروم.

فریده ـ خی پسان میبینیم.

قاسم ـ بلی، حالی بامان خدا.

فریده ـ خدا حافظ.

جملات پائینه تکمیل‌کنین.

ای ______ بسیار ______ نیس.

از دیدن شما ______ ______ شدم.

موتر کریم ______ نداره.

به نان‌چاشت ______ ندارم.

خوب شد که ______ ره دیدم.

خی ______ میری؟

هوتل انترکانتیننتل از ______ بسیار ______ نیس.

گوشت ___ کابل ______ قیمت ______.

خانه ______ بسیار ______ دور ______.

او ______ بسیار ______ اس.

ای ______ بسیار ______ اس.

به کدام ______ کار ______؟

امریکا ______ داره.

تمرین بری تلفظ(ق)-

قاسم ـ تالقان ـ قسیم ـ رفیق

قاسم از تالقان اس.

تالقان ده شمال اس.

قسیم رفیق قاسم اس.

قسیم از قلات اس.

قسیم ده قلات یک رستوران داره.

رستوران قسیم بسیار قیمت اس.

رستوران قسیم ارزان نیس.

قسیم از شار نیس.

تالقان گوشت داره.

گوشت تالقان قیمت اس.

قاسم از کجاس؟

تالقان ده کجاس؟

کی رفیق قاسم اس؟

کی ده قلات یک رستوران داره؟

قسیم از کجاس؟

Lesson IV

درس چهـــار م

library	ketabkhanæ	کتابخانه
English	englisi	انگلیسی
German, Germany	gærmæni	جرمنی
slightly, a little bit	yækæme	یک کمی
Persian	farsi	فارسی
difficult	moshkel	مشکل
to read, sing	khandæn	خواند ن
present stem	khan	خان (خوان)
Pashto	pæshto:	پشتو
when, what time	chi wækht	چی وقت ؟
when	kæy	کی ؟
to know	danestæn	دانستن
present stem	dan	دان
I don't know.	næme:danom	نمیدانم
French	færansæwe	فرانسوی
to speak	gæp zædæn	گپ زد ن
present stem	gæp zæn	گپزن
language	lesan	لسان
today	emroz	امروز
tomorrow	sæba	سبا

Additional Words

tongue	zæban	زبان
mother-tongue	zæban-e-madæri	زبان مادری
foreign, foreigner	khariji	خارجی
foreign-language	lesane kharigi	لسان خارجی

زبان‌مادری‌مه دری‌س. یا دری زبان‌مادری‌مس.

زبان‌مادری اختر پشتوس. پشتو زبان‌مادری اختر اس.

زبان‌مادری تام انگلیسی‌س. انگلیسی زبان‌مادری تام اس.

تام از اروپاس.

تام از خارج اس.

تام خارجی‌س.

تام چارلسان‌خارجی میدانه.

تام به چار لسان‌خارجی گپ میزنه.

۱ــ زبان‌مادری‌شما چیس؟

۲ــ تام‌چند لسان‌خارجی میدانه؟

۳ــ زبان‌مادری اختر چیس؟

درس چهارم

جملات و تمرینات

۱- مه میدانم. نمیدانم

ما میدانیم.

تو میدانی.

شما میدانین.

او میدانه.

اونا میدانن.

۲- مه انگلیسی میدانم.

مه پشتو میدانم.

مه جرمنی میدانم.

مه فارسی میدانم.

مه هیچ لسان نمیدانم.

ما

او

تو

شما

کریم

تام

مه دری میدانم.

۳- دری بسیار آسان اس.	نیس
انگلیسی بسیار آسان اس.	
پشتو بسیار آسان اس.	
فرانسوی بسیار آسان اس.	

٤- ای درس بسیار مشکل‌اس.	نیس
ای لغت بسیار مشکل‌اس.	
ای کار بسیار مشکل اس.	
ای کتاب بسیار مشکل اس.	
ای لسان بسیار مشکل اس.	

٥- چرا مشکل اس؟

چرا آسان اس؟

٦- کی‌دری گپ میزنه؟	مایکل
کی پشتو گپ میزنه؟	لیندا
کی‌انگلیسی گپ میزنه؟	عبدالمجید
کی فرانسوی گپ میزنه؟	کریم

۷- کریم دری گپ میزنه.

جان دری گپ میزنه.

علی دری گپ میزنه.

او پشتو گپ میزنه.

فرید فارسی گپ میزنه.

۸- او بسیار خوب دری گپ میزنه.

شما بسار خوب فرانسوی گپ میزنین.

تو بسیار خوب فارسی گپ میزنی.

اونا بسیار خوب انگلیسی گپ میزنن.

کی بسیار خوب دری گپ میزنه؟

جان . . . .

اونا . . . .

شما . . . .

لیندا . . . .

دیکسی . . . .

مارتین . . . .

fill in the blanks.

۹- چرا دری گپ نمیزنین؟

چرا فارسی گپ نمیزنین؟

چرا انگلیسی گپ نمیزنین؟

۱۰- ازخاطریکه دری نمیدانم.

ازخاطریکه فارسی نمیدانم.

ازخاطریکه انگلیسی نمیدانم.

۱۱- کی؟

کی میری؟

چی وقت میری؟

کی کارمیکنی؟

چی وقت کارمیکنی؟

چی وقت میهمنی؟

چی وقت کتابخانه میری؟

حالی

امروز

صبا

پسان

نمیدانم

۱۲- چی وقت میری؟ کی؟

چی وقت میرین؟

چی وقت میرن؟

چی وقت میره؟

۱۳- حالی میرم.

امروز میرم.

سبا میروم.

پسان میروم.

۱٤- چرا امروز نمیری؟

چرا سبا نمیری؟

چرا حالی نمیری؟

چرا پسان نمیری؟

۱٥- نی حالی میرم.

سبا نمیرم.

مکالمه چهارم

اشرف ــ سلامالیکم قاسمه جان.

قاسمه ــ والیکم چی حال داری؟

اشرف ــ خوب استم تشکر تو چطوراستی؟

قاسمه ــ بد نیس. چی کتاب داری؟

اشرف ــ کتاب فرانسوی.

قاسمه ــ لسان فرانسوی میخانی؟

اشرف ــ بلی فرانسوی میخانم.

قاسمه ــ معلم شما فرانسوی س؟

اشرف ــ بلی. او از پاریس اس.

قاسمه ــ فرانسوی آسان اس؟

اشرف ــ بلی یک کمی آسان اس. تو هم لسان میخانی؟

قاسمه ــ بلی مام (مه‌هم) لسان میخانم لسان جرمنی میخانم.

اشرف ــ بسیار خوب حالی کجا میری؟

قاسمه ــ حالی کتابخانه میرم.

اشرف ــ خی پسان میبینیم حالی بامان خدا.

قاسمه ــ خداحافظ.

translate the following sentences.

١- شما حالی چی‌لسان (لسان‌چی) میخانین ؟

٢- مه حالی دری میخانم.

٣- معلم اشرف ازکجاس؟

٤- اشرف لسان چی‌میخانه ؟ اشرف چی‌لسان میخانه؟

٥- قاسم کجامیره ؟

٦- کدام رستوران بسیار قیمت اس ؟

٧- نام معلم شما چیس؟

٨- شما کی‌خانه میرین ؟

٩- لطفا تکرارکنین

١٠- فامیل‌تان خوب اس ؟

١١- کی (چی وقت) کتابخانه‌میری ؟

١٢- زبان مادری او پشتوس.

١٣- او خارجی‌س.

١٤- فوزیه لسان‌خارجی میخانه .

تمرین بری تلفظ (خ) - ٤

خلیل - کتابخانه - خیرمحمد - لسان‌خارجی

خلیل کتاب میخانه.

خیرمحمد به کتابخانس.

خلیل انگلیسی میخانه.

خلیل فرانسوی نمیخانه.

خیرمحمد فرانسوی میدانه.

خیرمحمد خوب فرانسوی گپ میزنه.

خان‌محمد لسان‌خارجی نمیدانه.

لسان‌خارجی بری‌خان‌محمد بسیار مشکل اس.

کی کتاب میخانه؟

کی به کتابخانس؟

کی فرانسوی میدانه؟

کی لسان خارجی میدانه؟

کی فرانسوی نمیخانه؟

بری کی لسان‌خارجی مشکل اس؟

Lesson V

درس پنجم

to excuse, forgive	bækhshidæn	بخشیدن
present stem	bækhsh	بخش
excuse me.	bubækhshen	ببخشین.
question	sæwal	سوال
in, to, at, into	bæ	به
to become	shudæn	شدن
present stem	shu	ش (شو)
meaning	mæni, mana	معنی
singular	mufræd	مفرد
plural	jæm', jæm	جمع
next, other, another, else	digær, digæ	دیگه (دیگر)
object marker	ræ	ره (را)

suffix following words ending in a vowel.

object marker	æ	ه

suffix following words ending in a consonant.

envelope	pakæt	پاکت
to say, tell	guftæn	گفتن
present stem	gu	گ (گوی)
you are welcome	qabele tæshækur ne:s	قابل تشکر نیس.
to help, assist	komæk kædæn	کمک کدن

Please...	bofærmayeen	بفرمایین...

This word is used to ask someone to do something. It is used in a wide range of situations; the closest English equivalent is 'please.'

In a telephone conversation it might mean something like 'go ahead.' It does not occur with those whom we should address by (tu تو), only with the plural form (shoma شما) or being formal.

please.......	lutfæn	لطفاً

additional words

to wait	sæbr kdn	صبرکدن
wait!	sæbr ku	صبرکو!
wait a minute!	yæk dæqiqæ sæbr ku	یک دقیقه صبرکو!

لطفاً یک دقیقه صبرکنین!

چرا صبر نمیکنین؟

لطفاً اوره کمک کنین!

لطفاً مره کمک کنین!

لطفاً غالمغال نکنین!

plural signs in Dari: علامات جمع به زبان دری

1 - for animate and inanimate objects ۱– برای اشیای جاندار وبیجان

اول – ها : ha

inanimate بی‌جان		animate جان‌دار	
مفرد	جمع	مفرد	جمع
میز	میزها	زن	زن‌ها
قلم	قلم‌ها	مرد	مرد ها
کاغذ	کاغذ ها	بز	بزها
خانه	خانه‌ها	شاگرد	شاگرها

۲– دوم – ان : an for animate only تنها برای‌جاندار

شاگرد	شاگردان
دختر	دختران
پسر	پسران
گوسفند	گوسفندان
انسان	انسانان
فدائی	فدائیان
درخت	درختان
سرخ‌پوست	سرخ‌پوستان
گل	گلان
بلبل	بلبلان

درس پنجم

جملات و تمرینات

۱- مه میگم. نمیگم

ما میگیم.

تو میگی .

شما میگین.

او میگه.

اونا میگن.

۲- مه اوره میگم. کریم

ما اوره میگیم. ننسی

تو اوره میگی . تام

شما اوره میگین. فرید

او اوره میگه . اکبر

اونا اوره میگن. عمر

complete the following.

مـه کریمه میگم.

ما کریمه ....

تو قاسمره...

شما علی‌ره...

او تامه....

تام اوره....

اونا شماره...

۳ـ مه میبخشم.

مه اوره میبخشم.

خدا اوره میبخشه.

مه توره میبخشم.

شما علی‌ره‌میبخشین. ۱

مه شماره میبخشم.

٤ـ ببخشین.

ببخشین ای‌چیس؟

٥- او به دری چی میشه؟

ای به دری چی میشه ؟

wall به دری چی میشه؟

table به‌دری چی میشه؟

dictionary به دری چی میشه؟

woman به دری چی میشه؟

٦- او قلم میشه.

ای تباشیرمیشه.

wall دیوال میشه.

table میز میشه.

dictionary دکشینری میشه.

woman زن میشه.

٧- ای‌ره به دری‌چی میگین؟

اوره به دری چی میگین؟

bookه به دری چی میگین؟

radio ره به دری چی میگین؟

۸- ای‌ره کتاب میگیم.

اوره به دری قلم میگیم.

book ه به دری کتاب میگیم.

radio ره به دری رادیومیگیم.

۹- ای جمع س.

ای مفرداس.

کتاب مفرد اس.

کتاب ها جمع‌س.

جمله مفرد اس.

جملات جمع س.

لغت مفرداس.

لغات (لغت ها) جمع س.

۱۰- جمع کتاب چیس؟

جمع کتاب کتاب هاس.

جمع تمرین چیس؟

جمع تمرین تمرینات اس.

۱۱– ای شهر بسیار میوه داره.

افغانستان بسیار میوه داره.

فلوریدا بسیار میوه داره.

شهر ما بسیار میوه داره.

کلیفورنیا ....

جلال آباد ....

هرات هم..........

۱۲– ای رستوران بری مه بسیار قیمت اس.

ای رستوران بری نان‌چاشت بسیار ارزان اس.

ای رستوران بری نان‌شو(شب)بسیار قیمت اس.

۱۳– دیگه‌چی ؟	هیچ
دیگه چی‌میکنی ؟	هیچ جای نمیرم
دیگه کجا میری ؟	هیچ نمیدانم.
دیگه چی‌میدانی ؟	هیچ کارنمیکنم.
دیگه چی‌کارمیکنی ؟	
دیگه چی‌میخانی ؟	

مکالمه

— ببخشین. معنی ای لغته به دری نمیدانم لطفا به‌مه (مره) کمک کنین.

— البته چرانی کدام لغته نمیدانین؟

— envelope ه

— envelope به دری پاکت میشه.

— بسیار تشکر.

— قابل تشکر نیس.

— ببخشین یک سوال دیگه هم دارم.

— بفرمائین.

— wine ه به دری چی میگین؟

— wine ه به دری شراب میگیم.

— تشکر.

— قابل تشکر نیس. دیگه سوال ندارین؟

— نی دیگه سوال ندارم تشکر.

translate.

١— معنی ای چیس؟

٢— ای چی معنی داره؟

٣— ای لغت به دری جی معنی داره؟

٤— لطفا به مه(مره) کمک کنین.

٥— مه ای‌ره نمیدانم.

٦— پاکت داری؟

٧— ببخشین یک سوال دارم.

٨— بفرمائین.

٩— Hashish به دری چی‌میشه؟

١٠— چرس میشه.

١١— چرس در افغانستان بسیار اس؟

١٢— کدام ایالت امریکا بسیار میوه داره ؟

ضرب المثل دری —

٤— قصاب که بسیارشدگاو مردار میشه.

تمرین تلفظ غ – ق و خ

قاف – غین – خی – خبر – باغ – زاغ –

غلام قلم نداره.

غنی وقت نداره.

باغ زاغ نداره.

خیرمحمد هیچ وقت نداره.

قسیم یک دقیقه وقت نداره.

قاسم هیچ خبر نداره.

بغلان زاغ داره.

چارلی قاف میگه.

تام کاف میگه.

مایک خی میگه.

کی قلم نداره؟	غلام...
کی وقت نداره؟	غنی...
کی خبر نداره؟	قاسم...
کی قاف میگه؟	چارلی...
کی قاف نمیگه؟	تام...

translate the following.

1 - Do you have an envelope?

2 - One minute, I think I do.

3 - I have a question for you.

4 - What question do you have?

5 - What else do you know?

6 - I don't know anything else.

7 - Please help me.

8 - I don't know the meaning of this in Dari.

9 - What do you call this in Dari?

10 - May I come in?

11 - Please do.

Lesson VI

درس ششم

Yes, 'Hello' when answering the phone.	bæle	بلی
no	ne	نی (نه)
here, this place	injæ (inja)	اینجه
there, that place	unjæ (unja)	اونجه
water	æw (aab)	او(آب)
what nationality?	kojayi	کجائی ؟
near	nezdik	نزدیک
clean, neat	pak	پاک
dirty, polluted	kæsif	کثیف
dirty, polluted	chætæl	چتل
tea, breakfast	chai	چای
breakfast	chaie (nane)sob	چای‌صبح ـ نان‌صبح
to eat, drink	khordæn	خوردن
present stem	khor	خور
morning	sob	صبح
night	shæw (shæb)	شو(شب)
noon	chasht	چاشت
dinner, supper	naneshæw	نان‌شو
pretty, beautiful	qæshæng	قشنگ
street	særæk	سرک
embassy	sæfaræt	سفارت

Note

1 - شاغلی (ساغلی) shaghælæy Mr. (Pæshto term)

2 - آقا aqa Mr., Sir., Gentleman Mr. ... aqayi آقای...

(colloq) aghayi آغای...

3 - جان jan dear, soul, name

4 خان khan name, wealthy, head of a tribe

5 - میرمن mirmæn Mrs. (Pæshto)

6 - پیغله pe:ghlæ Miss (Pæshto)

Most educated Afghans have two or more names. A woman's last name is usually her family name. A man's last name is not usually her family name. A man's last name is not necessarily his family name, e.g., محمد کریم مجاهد and محمد بشیر could be brothers.

عبدل, محمد and سید are very common first names for Afghans; try to avoid calling them by these names. Take the lead from Afghans in using خان , جان with their second names.

1 - Men's Name:

a. 3 names (عبدالصمد حامد) æbdul sæmæd amed

شاغلی حامد	official-formal
آقای حامد	non-official-fprmal
صمد خان	formal
صمد جان	informal

b. 2 names: (توریالی اعتمادی) toryalæy ehtemadi

شاغلی اعتمادی	official-formal
اقای اعتمادی	non-official-formal
توریالی خان	formal
توریالی (جان)	informal

c. 1 name: (جلال الدین) jælaluddin

شاغلی جلال‌الدین	official-formal
اقای جلال‌الدین	non-official-formal
جلال‌الدین‌خان	formal
جلال (جان)	informal

2 - Women's Name:

a. 1 name: نفیسه næfisæ

unmarried: پیغله نفیسه (by people other than close friends)

نفیسه(جان) by family and very close friends.

married: میرمن مبارز (husband's name) other than family or friends.

نفیسه(جان) by family

Common Women's Names		Common Men's Names	
صالحه	salehæ	عبدالصمد	æbdul sæmæd
نجیبه	næjibæ	عبدالکریم	æbdul kærim
کریمه	kærimæ	عبدالرسول	æbdul ræsul
حفیظه	hæfizæ	محمدعلی	mohæmmæd æli
حمیده	hæmidæ	محمد یوسف	mohæmmæd yusuf
سارا	sara	محمد قاسم	mohæmmæd qasem

Common Women's Names		Common Men's Names	
حمیرا	humæyra	محمد موسی	mohæmæd musa
پروین	pærween	حبیب الا	hæbibulla
مریم	mæryæm	امان الا	æmanulla
گلالی	gulalæy	عبد الا	æbdulla
رابعه	rabeyæ	جلال الدین	jælalluddin

Proper nouns (such as karim; karimæ) are Arabic loans and are quite common in Afghanistan. To differenciate between masculine names and feminine names one should consider the feminine marker /-æ ه/, e.g.

karim (m)	کریم	karimæ (f)	کریمه
najib (m)	نجیب	najibæ (f)	نجیبه
saleh (m)	صالح	salehæ (f)	صالحه
hameed (m)	حمید	hameedæ (f)	حمیده
rahim (m)	رحیم	rahimæ (f)	رحیمه

Additional Vocabulary

building	tæmir	تعمیر
pretty	mæqbul	مقبول
at least	kæm æz kæm	کم از کم

درس ششم

جملات وتمرینات

۱– شما امریکائی ستین؟	بلی ....
تو امریکائی ستی؟	نی ....
او امریکائی س؟	شاید ..
اونا امریکائی ستن؟	البته
جان امریکائی س؟	بلی ....

۲– بلی مه امریکائی ستم.

بلی او امریکائی س.

بلی اونا امریکائی ستن.

بلی جان امریکائی س.

۳– نی مه امریکائی نیستم. مه کانادائی ستم.

نی او امریکائی نیس. او انگلیسی س.

نی تام امریکائی نیس. تام اسکاتلندی س.

تام انگلیسی س.

٤ـ شما کجائی ستین؟

تو کجائی ستی؟

او کجائی س؟

او زن کجائی س؟

٥ـ او امریکائی س.

او افغان اس.

او فرانسوی س.

او پاکستانی س.

او ایرانی س.

او جرمنی س.

انگلیس

هندی

بنگالی

فرانسوی

روس

کابلی

٦ـ اینجه بسیار ارزان اس.

اینجه بسیار قیمت اس.

اینجه بسیار دور اس.

اینجه بسیار نزدیک اس.

اینجه بسیار قشنگ اس.

مقبول

بدرنگ

قشنگ

اینجه بسیار کثیف اس.

اینجه بسیار چتل اس.

اینجه بسیار پاک اس.

۷- اونجه بسیار قیمت نیس.

اونجه بسیار ارزان نیس.

اونجه بسیار دور نیس.

اونجه بسیار نزدیک نیس.

اونجه بسیار کثیف نیس.

۸- او خانم بسیار قشنگ اس.

ای سرک بسیار کثیف اس.

ای شهر بسیار پاک اس.

ای موتر...........

ای دختر ....

۹- بری چای بسیار وقت اس.

بری نان چاشت بسیار وقت اس.

بری نان‌شو بسیار وقت اس.

بری چای صبح بسیار وقت اس.

۱۰- تو چی میخوری؟ مه کباب میخورم

شما چی میخورین؟

او چی میخوره؟

کریم چی میخوره؟

قاسم و کریم چی‌میخورن؟

اونا چی میخورن؟

now read.

پپسی‌کولا

کافی

پلو

کباب

بولانی

۱۱- مه چای میخورم.

او کوکاکولا میخوره.

کریم او(آب)میخوره.

علی و قاسم نان‌چاشت میخورن.

مکالمه

ـ ببخشین ! سفارت امریکابه کجاس؟

ـ سفارت امریکا به سرك بی‌بی‌مهروس.

ـ در کجای سرك بی‌بی‌مهرو؟

ـ به سرك بی‌بی‌مهرو نزدیك رادیو افغانستان.

ـ بسیار تشکر.

ـ قابل تشکر نیس.
شما امریکائی‌ستین؟

ـ بلی مه امریکائی‌ستم.

ـ از کجای امریکاستین؟

ـ مه از شهر نیویارك استم.

ـ شما بسیار خوب دری‌گپ میزنین.

ـ تشکر یگکمی میدانم.

ـ نی‌بسیار خوب میدانین.

ـ بسیار تشکر بامان خدا

ـ خداحافظ.

سوالات ـ

١ـ سفارت امریکا در کجاس؟

٢ـ تو چی‌وقت سفارت میری؟

٣ـ شما از کدام شهر استین؟

٤ـ شما بسیار خوب دری گپ میزنین.

٥ـ او کجائی‌س؟

٦ـ نان چاشته خوردی؟

٧ـ خانه شما به اینجه نزدیک اس ؟

٨ـ رفیقت افغان اس؟

٩ـ او زن ازکجاس؟

١٠ـ چی وقت خانه میری؟

١١ـ نام ای سرک چیس؟

١٢ـ به نانشو به کدام رستوران میری؟

ضرب المثل دری ـ

٥ـ دروغگو گم حافظه‌س.

تمرین تلفظ (ق)   ٦–

قدیر – تالقان – قاز – قاف – قشنگ

تالقان قاز داره.

قدیر از تالقان اس.

قدیر یک رفیق داره.

نامش قدرت الاس.

قدرت الا هم از تالقان اس.

قدرت الا یک قاز داره.

قدرت الا به قاز میگه قاف بگو!

قاز میگه قاف قاف .

بسیار قشنگ میگه.

تالقان ده کجاس؟

نام رفیق قدیر چیس؟

قدرت الا از کدام شار اس؟

کی قاز داره؟

قاز چی میگه؟

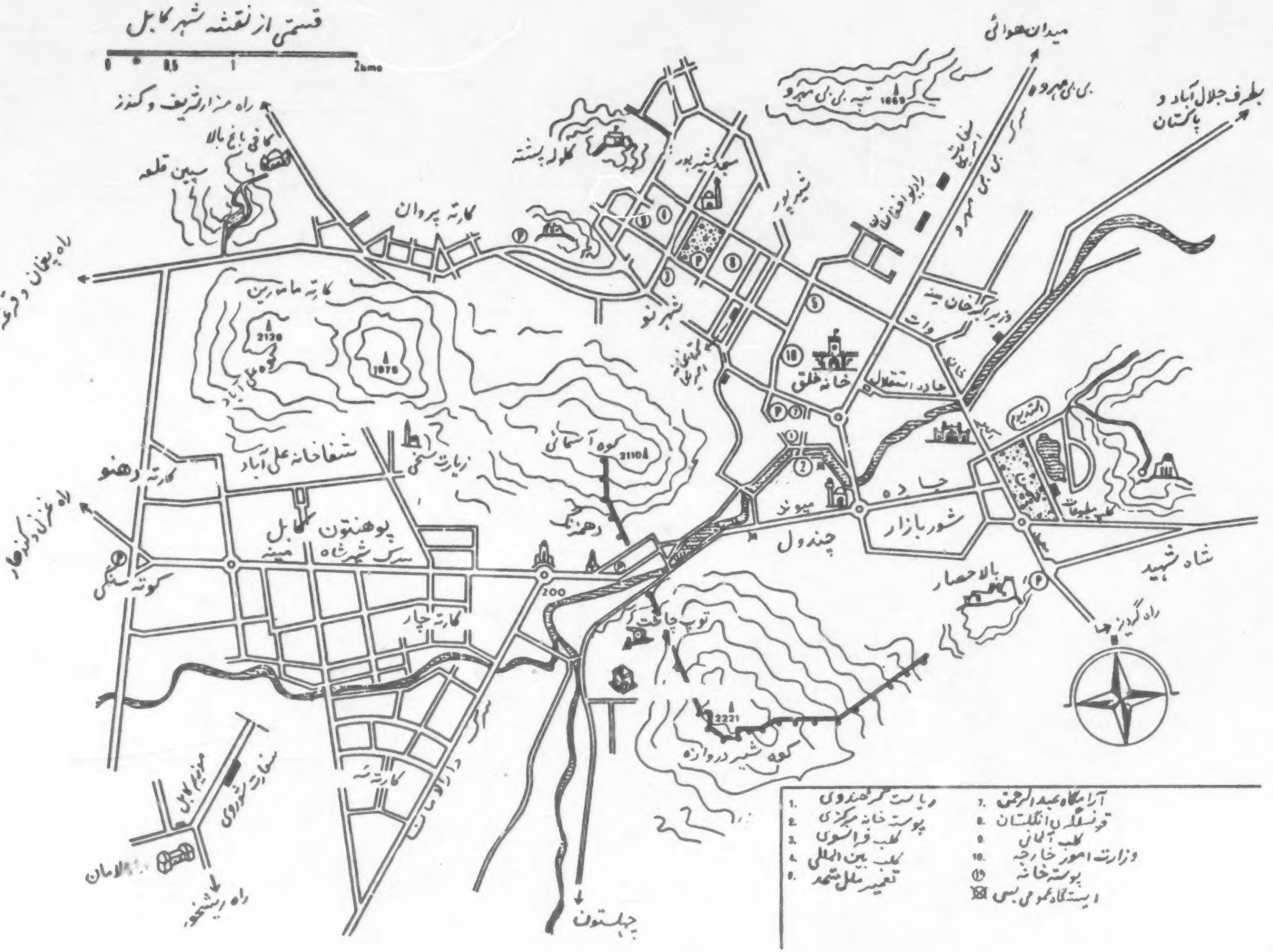

قسمتی از نقشه شهر کابل

Lesson VII

درس هفتم

life	zendægi	زندگی
to live	zendægi kdn	زندگی کدن
to think	fekr kdn	فکرکدن
how, how about	cheto (r)	چطور
Suffix; my	....em	.م
e.g. my book		
Suffix; our	....ema	ما.
e.g. our book		
Suffix; your	....et	ت.
your book.		
Suffix; your	....etan	تان.
your book		
Suffix; his, her, its	....esh	ش.
e.g. his, her, its book		
Suffix; their (his, her polite)	....eshan	شان.
e.g. their book	کتابشان	
his, her book		کتابش
father	pædær	پدر
mother	madær	مادر
brother	beradær, bayadær	برادر
sister	khowær, khowar	خواهر

parents	waledæyn	والدین (پدر و مادر)
college	fakoltæ	فاکولته

کتاب مه	کتابم	مه	.م
کتاب ما	کتابما	ما	.ما
کتاب تو	کتابت	تو	.ت
کتاب شما	کتابتان	شما	.تان
کتاب او	کتابش	او	.ش
کتاب اونا	کتابشان	اونا	.شان

اعداد Numerals (Numbers)

The numerals are given in the following table. The ordinals are formed from the cardinals by adding ...om. (م)

cardinals			ordinals		
one	yæk, yæg	یك	first	(yækom) æwæl	اول (یکم)
two	do	دو	second	dowom	دوم
three	se:	سه	third	se:yom	سوم
four	char	چهار	fourth	charom	چهارم
five	pænj	پنج	fifth	pænjom	پنجم
six	shæsh	شش	sixth	shæsom	ششم
seven	(h)æft	هفت	seventh	æftom	هفتم
eight	æsht	هشت	eighth	æshtom	هشتم
nine	no:	نه	ninth	no:om	نهم
ten	dæ	ده	tenth	dæom	دهم
eleven	yazdæ	یازده	eleventh	yazdæom	یازدهم
twelve	dowazdæ	دوازده	twelfth	dowazdæom	دوازدهم
thirteen	se:zdæ	سیزده	thirteenth	se:zdæom	سیزدهم
fourteen	chardæ	چهارده	fourteenth	chardæom	چهاردهم
15	panzdæ	پانزده	fifteenth	panzdæom	پانزدهم
16	shanzdæ	شانزده	sixteenth	shanzdæom	شانزدهم
17	æbdæ	هبده (هفده)	seventeenth	æbdæom	هفدهم
18	æsudæ	هجده	eighteenth	æždæom	هژدهم
19	nuzdæ	نزده	nineteenth	nuzdæom	نزدهم

20	bist	بیست	twentieth	bistom	بیستم
21	bist-o-yæk	بیست و یک	twenty first	bistoyækum	بیستویکم
22	bist-o-do	بیست و دو	twenty second	bistodowom	بیستودوم
23	bist-o-se	بیست و سه	twenty third	bistose:yom	بیست و سوم
thirty	si	سی	thirtieth	siom	سی‌ام
forty	chil	چهل	fortieth	chilom	چهلم
fifty	penja	پنجاه	fiftieth	penjaom	پنجاهم
sixty	shæst	شصت	sixtieth	shæstom	شصتم
seventy	æftad	هفتاد	seventieth	æftadom	هفتادم
eighty	æshtad	هشتاد	eightieth	æshtadom	هشتادم
ninety	næwæd	نود	ninetieth	næwædom	نودم
hundred	sæd	صد	hundredth	sædom	صدم

Note: The verb 'to be' has another form which takes 'me' 'می' and is usually used for future and subjunctive forms.

e.g. to be /budæn/ بودن

present stem. bash باش

1 - Future	I will be.	me:bashum	میباشم
	We will be.	me:bashim	میباشیم
(familiar)	You will be.	me:bashi	میباشی
	You will be.	me:bashin	میباشین

(he, she, it) Will be.	u me:bashæ	او میباشه
They will be.	una me:bashæn	اونا میباشن

2 - Subjunctive:

Be quiet!	aram bash	آرام باش.
if I were....	æ̈gæ-bashum	اگر. . .باشم
may you live long.	zendæ bashin	زنده باشین.

++++

مه سبا خانه میباشم.	امشو
ما سبا خانه میباشیم.	بهکتابخانه
تو سبا خانه میباشی.	گرم
شما سبا خانه میباشین.	او
او سبا خانه میباشه.	لطیفه
اونا سبا خانه میباشن.	جان

درس هفتم

جملات وتمرینات

۱ـ مه به کابل زندگی میکنم.

ما در واشنگتن زندگی میکنیم.

شما در نیویارک زندگی میکنین.

تو در شهر زندگی میکنی.

او در مزارشریف زندگی میکنه.

follow the example and complete these sentences.

شما در کجا زندگی میکنین؟

مه در واشنگتن زندگی میکنم.

تو در کجا زندگی میکنی؟

مه.......زندگی میکنم.

کریم در کجا زندگی میکنه؟

کریم......زندگی میکنه.

اونا در کجا زندگی میکنن؟

اونا.......زندگی میکنن.

٢ـ مه در کابل یک برادر دارم.

به امریکا یک خواهر دارم.

مه در افغانستان یک رفیق دارم.

مه به مزارشریف دو خانه دارم.

٣ـ شما برادر دارین؟

بلی یک برادر دارم که در کابل زندگی میکنه.

خواهر چطور؟

بلی یک خواهر هم دارم که به امریکا زندگی میکنه.

تو رفیق داری؟

بلی مه سه رفیق دارم که در افغانستان زندگی میکنن.

والدین (پدر و مادر) شما در کجا زندگی میکنن؟

والدین مه در مزارشریف زندگی میکنن.

read this.

٤ـ برادرم ـ برادرت ـ برادرتان ـ خواهرم ـ خواهرت ـ والدینم

والدینتان ـ والدینش ـ برادرش ـ خواهرش ـ رفیقم

٥- موترت کجاس؟

رفیقت کجاس؟

برادرت کجاس؟

اپارتمانت کجاس؟

پدرت کجاس؟

سفارت افغانستان کجاس؟

٦- موترم در اونجس.

رفیقم به کتابخانس.

برادرم در هرات اس.

اپارتمانم در سرک پنجم اس.

پدرم هم در هرات اس.

سفارت افغانستان در سرک ٢٤ اس.

complete the following sentences.

شما به... زندگی میکنین ؟

برادر... به‌کجا....میکنه؟

مکالمه

علی– پروین جان خواهر و برادر داری؟

پروین – بلی یك برادر و دو خواهر دارم.

علی– اونا در کجا زندگی میکنن؟

پروین– برادرم به ولایت ننگرهار زندگی میکنه و خواهرهایم در اینجه زندگی میکنن.

علی– برادرت چی کارمیکنه؟

پروین– برادرم به فاکولتهس.

علی– به فاکولته چی میخانه؟

پروین – لسان میخانه.

علی– چی لسان (لسان چی) میخانه؟

پروین– فکرمیکنم که لسان فرانسوی.
علی تو برادر داری؟

علی– نی مه برادر ندارم تنها یك خواهر دارم.

پروین– خواهرت چی میکنه؟

علی– خواهرم معلم اس معلم انگلیسی س.

پروین– علی انگلیسی تو هم بد نیس.
علی – تشکر.

تمرین تلفظ غ

٧

غلام – غنی – سرای غزنی – غازی – دهافغانان

غلام برادر غنی‌س.

غنی ده سرای غزنی زندگی میکنه.

غنی زندار اس.

غنی یک بچه داره.

نام بچه غنی محمد غازی‌س.

غلام یک خواهر هم داره.

نام خواهر غلام زرغونه‌س.

غلام خودش ده دهافغانان زندگی میکنه.

سوالات –

١– برادر غنی چی نام داره؟

٢– غنی ده کجا زندگی میکنه؟

٣– غنی چند بچه داره و نامش چیس؟

٤– نام خواهر غلام چیس؟

٥– غلام ده کجا زندگی میکنه؟

٦– ضرب المثل دری – بارکج به منزل نمیرسه

Lesson VIII

درس هشتم

to buy, purchase	khæridæn	خریدن
present stem	khær	خر
this morning	emsob	امصبح
day	roz	روز
today	emroz	امروز
yesterday	diroz	دیروز
the day before yesterday	pæriroz	پریروز
tonight	emshæw (emshæb)	امشو(امشب)
last night	dishæw (dishæb)	دیشو(دیشب)
approximately, almost	tæqribæn	تقریبا
tomorrow	færda	فردا
the day after tomorrow	pæs færda	پس فردا
week	(h)æftæ	هفته
this week	i æftæ	ایهفته
last week	æftæ: guzæshtæ	هفته‌گذشته
month	ma(h)	ماه
university	poæntun	پوهنتون
year	sal	سال
this year	emsal	امسال
last year	parsal	پارسال

with	kæti	کتی (همرای)
but	laken	لاکن
about, concerning	rajebæ	راجبه
test, examination	emtehan, emteyan	امتحان
God willing	enshalah	انشالا
the day after tomorrow	degæ sæba	دیگه‌سبا
good luck	mowæffæq bashi	موفق‌باشی .
to be successful, to succeed	kameyab shudæn	کامیاب شدن
کتی	æmrayi	همرای.

Additional Vocabulary

Consul	/gansol/	قونسل
Consulate	/gonsolgæri/	قونسلگری
Visa	/Wizæ/	ویزه
Passport	/Pasport/	پاسپورت

+++

کریم قونسل اس.

کریم ده قونسلگری کارمیکنه.

کریم به مردم ویزه میته.

رحیم ویزه نداره.

پاسپورت داره.

Note: The prefix (em ام) is usually attached to time words. e.g.

roz	روز	day
emroz	امروز	today
shæw	شو	night
emshæw	امشو	tonight

Whenever the letter noon ن is dropped from the infinitive, a simple past is formed for the third person singular; all other persons take the same endings as we had previously. This applies to all simple and compound infinitives. e.g.

simple:	to do	kædæn	کدن (کردن)
(he, she, it)	did	kæd	کد
	I did	kædom	کدم
	you did	kæde:n	کدین
compound:	to speak	gæp zædæn	گپ زدن
(he, she, it)	spoke	gæp zæd	گپ زد
	I spoke	gæp zædom	گپ زدم

مه دیروز همرای کریم گپ زدم.   کتی

تو دیشو همرای قسیم گپ زدی.   کتی

ما دیروز راجع به شما گپ زدیم.   راجع به امتحان

درس هشتم

جملات وتمرینات

۱ـ امروز کجا میری؟

سبا کجا میری؟

امشو کجا میری؟

سباشوکجا میری؟

۲ـ امروز کتابخانه میرم.

سبا سفارت میرم.

سباشو خانه برادرم میرم.

امشو سفارت افغانستان میرم.

۳ـ امصبح کجا بودی؟

امروز کجا بودی؟

دیروز کجا بودی؟

پریروز کجا بودی؟

دیشو کجا بودی؟

هفته گذشته کجا بودی؟

٤ــ امصبح خانه بودم.

امروز به کتابخانه بودم.

دیروز سفارت رفتم.

دیشو سینما رفتم.

٥ــ کی رفتی؟

چی‌وقت رفتی؟

چرا رفتی؟

کدام روز رفتی؟

کدام شو رفتی؟

کتی کی رفتی؟

کدام سال فاکولته رفتی؟

٦– دیروز رفتم.

دیشو رفتم.

ازخاطریکه کارنداشتم.

کتی (همرای) برادرم رفتم.

پارسال رفتم.

٧– امروز بسیار کارکدم.

دیروز خانه برادرم رفتم.

مه دیشو سینما رفتم.

مه دیروز هیچ کارنکدم.

هفته‌گذشته نیوپارك رفتم.

٨– تو امروز بسیار کارکدی.

تو امروز بسیار نان‌خوردی.

تو امروز بسیار گپ زدی.

چپ باش تو بسیار گپ میزنی.

۹ـ مه امروز تقریبا یک دالر دارم.

او دیروز تقریبا هیچ پول نداشت

دیروز تقریبا هیچ پول نداشتم.

۱۰ـ مه سبا یک موتر میخرم.

از کجا میخری؟

چرا میخری؟

بری کی میخری؟

چی میخری؟

۱۱ـ بری (برای) زنم میخرم.

بری برادرم میخرم.

بری پدرم میخرم.

بری خانه میخرم.

بری رفیقم میخرم.   بری موترم میخرم.

۱۲- از کجا میخری؟

از کابل میخرم.

از تهران میخرم.

از جرمنی میخرم.

از لشکرگاه میخرم.

از هرات میخرم.

از قاسم میخرم.

۱۳- چرا میخری؟

ازخاطریکه کاردارم.

ازخاطریکه حالی ارزان اس.

ازخاطریکه بسیار خوب اس.

۱٤- کی میخری؟

چی وقت میخری؟

١٥ــ سبا (فردا) میخرم.

دیگه سبا میخرم.

دیگه روز میخرم.

دیگه سال میخرم.

دیگه هفته میخرم.

دیگه ماه میخرم.

١٦ــ کی خریدی؟

چی وقت خریدی؟

دیروز خریدم.

هفته گذشته خریدم.

پریروز خریدم.

ماه گذشته خریدم.

پارسال خریدم.

۱۷– از کجا خریدی؟

از نیویارک خریدم.

از افغانستان خریدم.

از قندهار خریدم.

از ایران خریدم.

از رفیقم خریدم.

از اونجه خریدم.

از کریم خریدم.

از او خریدم.

۱۸– کریمه‌ره چی وقت دیدی؟

کریمه‌ره دیروز دیدم.

کریمه چی وقت دیدی؟

کریمه پریروز دیدم.

مکالمه

Conversation between two students.

زلمی– توریکی جان دیروز کجا بودی؟

توریکی– خانه بودم زلمی جان.

زلمی– چی کدی؟

توریکی– هیچ یک کمی درس خواندم.
تو چی کدی؟

زلمی– مه دیروز خانه برادرم رفتم.

توریکی– دیگه چی کدی؟

زلمی– به کتابخانه پوهنتون رفتم و یک کمی درس خواندم (مطالعه کدم).

توریکی– راجع به امتحان چی فکرمیکنی؟

زلمی– امتحان چی؟

توریکی– نمیدانی که ایهفته امتحان داریم!

زلمی– میدانم ای امتحان بسیار مشکل نیس انشالا کامیاب میشم.

توریکی– فکرمیکنم که هفته گذشته بسیار درس خواندی.

زلمی– نی بسیار درس نخاندم.

تور– موفق باشی!

زلمی– تشکر تورجان.

answer these questions.

١ــ د یروز چی خریدی؟

٢ــ د یشو کجا بودی؟

٣ــ جان گفت که تو د یروز یك موتر(نو) خریدی راست میگه؟

٤ــ راجع به دری چی فکرمیکنی ؟

٥ــ فکرمیکنی که دری یك لسان بسیار آسان اس ؟

٦ــ کتیت(همرایت) پول داری ؟

٧ــ امصبح چی خوردی؟

٨ــ د یشو کتی کی سینما رفتی ؟

١ــ فیلم چطور بود ؟

١٠ــ سرت درد میکنه؟

١١ــ چی وقت امتحان داری؟

١٢ــ امتحان چی وقت اس؟

تمرین تلفظ خ

۸

خالد — خیرخانه — خریدن — خلق — خیبر — خی

خالد ده خیرخانه زندگی میکنه.

خالد دیروز یک موتر خرید.

خیرخانه نزدیک کارته‌پروان اس.

خیرخانه از خانه‌خلق دور نیس.

خانه‌خلق به خیبررستوران بسیار نزدیک اس.

خالد نزدیک خانه‌خلق کار میکنه.

خانه‌خلق نزدیک چارراهی پشتونستان اس.

خانه‌خلق روبروی وزارت معادن و صنایع اس.

۱— خالد ده کجا زندگی میکنه؟

۲— خالد دیروز چی خرید؟

۳— خیرخانه ده کجاس؟

٤— خیرخانه از خانه‌خلق بسیار دور اس؟

۵— کی به خانه‌خلق زندگی میکنه؟

۸-(ضرب المثل دری — با قند گفتن دهن شیرین نمیشه.)

SOME PASHTOW TERMS بعض اصطلاحات پشتو ـ

Mr.	shaghælæi	شاغلی (ښاغلی)
Mrs.	mirmæn	میرمن
Miss.	pighlæ	پېغله
university	pohæntoon	پوهنتون
college	pohænzæi	پوهنځی
school	khowonzæi	ښوونځی
Great Council	loyæ jergæ	لویه جرگه
National Council	mili jergæ	ملی جرگه
homeland	hewad	هېواد
hospital	rogtoon	روغتون
pharmacy, a drugstore	dærmiltoon	د رملتون
exhibate	nindartoon	نند ارتون
welfare office	mæræstoon	مرستون
Bureau of Tourist	gærzændoy	گرځند وی
police	sarændoy	څارند وی
theatre	nindarey	نند اری
Red Crescent	seræmeyasht	سرهمیاشت

Lesson IX

Afghani, a monetary unit	æfghani	افغانی
kitchen	ashpæz khanæ	آشپزخانه
to need	kar dashtæn	کارداشتن
how many, how much, some, a few	chæn(d), chænd(ta)	چند (چندتا)
refrigerator	yækhchal	یخچال
girl friend	ræfiqæ	رفیقه
new	næw	نو
bathroom	tæshnab	تشناب
window	kilkin	کلکین
room	otaq	اتاق
that, which, since, who in order to	ke	که
busy	mæsruf	مصروف
suffix conveying the meaning 'number of...'	..ta	تا
e.g. how many (of)		
two (of)		دوتا
three (of)		سه‌تا

the number 'one' does not take this suffix often and has its own form. e.g.

one (of)	yæki	یکی

thousand	æzar	هزار
bedroom, sleeping room	otaqe khæw	اتاق خو (خواب)
living room	saloon	سالون
self	khud	خود
ex. myself	khuden	خودم
itself, himself, herself	khudesh	خودش
themselves	khudeshan	خودشان
congratulations	tæbrik	تبریک
thank you (may you live long)	zendæ bashi	زنده باشی
so so, not bad (it passes)	migzæræ	میگذره

Extra Vocabulary

White House	/Qæsr-e-sæfaid/	قصرسفید
Presidential Palace	/Qæsr-e-reyasæte Jæmhoori/	قصر ریاست جمهوری

قصرسفید به واشنگتن اس.

رئیس جمهورامریکا ده ای قصر زندگی میکنه.

ای قصرریاست جمهوریس.

قصرسفید از موسسه خدمات خارجه بسیار دورنیس.

درس نهم

جملات و تمرینات

۱ـ ای چند اس؟

او چند اس؟

اینا چند اس؟

اونا چند اس؟

ای چند افغانی‌س؟

۲ـ ای یك افغانی‌س.

ای تنها یك افغانی‌س.

ای تنها یك دالر اس.

۳ـ قیمت ای چند اس؟

قیمت او چند اس؟

قیمت او خانه چند اس؟

قیمت او موتر چند اس؟

٤- قیمت ای پنج افغانی‌س.

قیمت او تنها شش افغانی‌س.

قیمت او خانه تقریبا پنجاه‌هزار افغانی‌س.

قیمت او موتر تقریبا یکهزاروسیصد (١٣٠٠)دالر اس.

٥- موتر های امریکائی در امریکا ارزان اس.

موتر های جرمنی در امریکا بسیار قیمت اس.

موتر های جاپانی هم در امریکا قیمت اس.

٦- چند برادر داری؟

چندتا برادر داری؟

چندتا خواهر داری؟

چند افغانی داری؟

چندتا رفیقه داری؟

چندتا قلم داری؟

٧- مه تنها یك برادر دارم.

مه دو خواهر دارم.

هیچ پول ندارم.

او بسیار رفیقه داره.

٨- تو تنها زندگی میکنی ؟

نی مه تنها زندگی نمیکنم.

کتی کی زندگی میکنی ؟ (همرای)

کتی فامیلم زندگی میکنم.

او کتی کی زندگی میکنه؟

نمیدانم فکرمیکنم که کتی فامیلش زندگی میکنه.

شما تنها زندگی میکنین؟

نی مه تنها زندگی نمیکنم کتی برادرم زندگی میکنم.

او کتی شماس؟ (او همرای شماس)

بلی او کتی مس. (بلی او همرای مس)

۱– کتی (همرای) کی میری؟

کتی کی نان میخوری؟

کتی رفیقم میرم.

کتی شما نان میخورم.

همرای (کتی) او میرم.

زنم کتی مه افغانستان میره. (شوهرم)

مه کتی زنم افغانستان میرم.

فامیلم همرای مه نمیره مه تنها میرم.

۱۰– چی‌کار داری؟

قلم کار دارم.

پول کار دارم.

کمک کار دارم.

مه هیچ‌کار ندارم.

دکشینری دری کار دارم.

۱۱– کتی کی رفتی؟ همرای

همرای کی گپ زدی؟

کتی کی کارکدی؟

کتی کی نان خوردی؟

کتی کی بودی؟

۱۲– کتی برادرم رفتم.

همرای رفیق افغانم گپ زدم.

کتی رفیق امریکائی‌م گپ زدم.

کتی یك رفیق ایرانی‌م موتره دیدم.

کتی علی کارکدم.

۱۳– چندتا کارداری؟

تنها یکی کاردارم.

او چندتا کارداره؟

نمیدانم فکرمیکنم که او دوتا کارداره.

شما چند تا کاردارین؟

مه یکی کاردارم لاکن کریم سه‌تا کارداره.

چی وقت کارداری؟

حالی کاردارم.   ندارم

پسان کاردارم.

سبا کاردارم.

امروز کاردارم.

۱٤– ای خانه بسیار اتاق داره.   حویلی

ای خانه تنها یک تشناب داره.

ای خانه هیچ تشناب نداره.

ای خانه یک آشپزخانه داره.

ای اتاق بسیار کلکین داره.

ای اتاق هیچ کلکین نداره.

یخچال هم نداره.

۱۵– او بسیار مصروف اس.

مه بسیار مصروف استم.

ما بسیار مصروف استیم.

قاسم هم بسیار مصروف اس.

شما هم بسیار مصروف استین.

۱۶– مه دیروز بسیار مصروف بودم.	کریم
مه دیشو بسیار مصروف بودم.	تو
مه ایهفته بسیار مصروف بودم.	امهفته
او دیروز بسیار مصروف بود.	شما
شما دیروز بسیار مصروف بودین.	اونا پریروز
بلی مه دیروز بسیار مصروف بودم.	نی ما
تو بسیار مصروف استی.	نازیه
راست میگی.	

مکالمه

فریده_ اشرف جان. تبریک خانه نوتان. (خانه نوتان تبریک)

اشرف_ تشکر فریده جان زنده باشی ... چی حال داری؟

فریده _ بد نیس میگذره. تو چطور؟

اشرف _ خوب استم تشکر.

فریده _ خانه ره چند خریدین؟ (خانه چند تمام شد)

اشرف _ تقریبا پنجاه هزار (٥٠٠٠٠) افغانی.

فریده _ بسیار خوب. چند اتاق داره؟

اشرف _ بسیار اتاق داره، یک سالون، سه اتاق خو و یک آشپزخانه بسیار کلان داره.

فریده _ چند تشناب داره؟

اشرف _ تنها یک تشناب داره. تشنابش بسیار خوب اس.

فریده _ بسیار خوب.

please translate.

۱– تبریک! موترته چند خریدی؟

۲– تقریبا ۵۰۰۰۰ افغانی.

۳– مه یک چند افغانی کاردارم.

۴– برادر قاسم دیروز امریکا امد.

۵– حالی قاسم همرای برادرش بسیار مصروف اس.

۶– برادر قاسم راجع به افغانستان بسیار گپ نزد.

۷– او بسیار مانده بود.

۸– او بری دیدن برادرخود اینجه امد.

۱– قاسم خودش چی میکنه؟

۱۰– نمیدانم فکرمیکنم که فاکولته میره.

۱۱– چند دالر کارداری؟

۱۲– قصرسفید ازاینجه بسیار دورنیس.

۱۳– هروقتیکه شماره تلیفون میکنم تلیفون شما مصروف اس.

۱۴– او همیشه مصروف کار(کدن)اس.

تمرین تلفظ (ق)

۱

قصر ـ قشنگ ـ قدیر ـ مقبول ـ آقچه

قصرسفید بسیار قشنگ اس.

قصرسفید ده واشنگتن اس.

رئیس جمهورامریکا ده قصرسفید زندگی میکنه.

قدیر دیروز به قصرسفید بود.

قدیرگفت که قصرسفید بسیارمقبول اس.

قدیر از آقچه‌س.

آقچه ده شمال افغانستان اس.

قدیر میگه که آقچه بسیارمقبول اس.

قدیر مزاق نمیکنه.

۱ـ کی ده قصرسفید زندگی میکنه؟

۲ـ آقچه ده کجاس؟

۳ـ قدیر ازکجاس؟

۴ـ کی میگه که آقچه مقبول اس؟

۵ـ کی دیروز به قصرسفید رفت؟

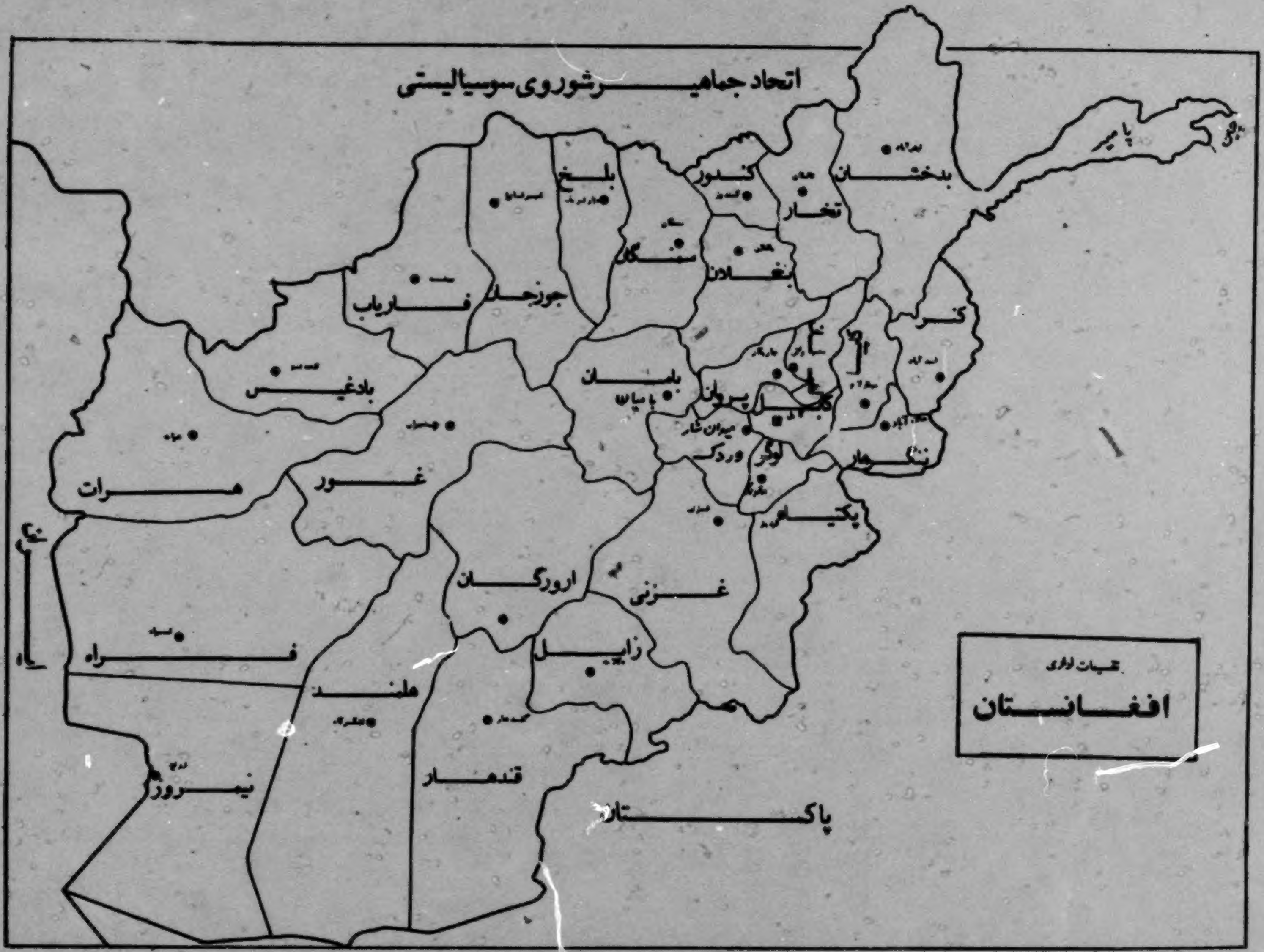
اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی
پامیر
چین
بدخشان
کندوز
تخار
بلخ
سمنگان
بغلان
جوزجان
فاریاب
بادغیس
هرات
غور
بامیان
پروان
کابل
کنر
ننگرهار
میدان شار
وردک
لوگر
پکتیا
غزنی
اروزگان
زابل
فراه
هلمند
قندهار
نیمروز
پاکستان
ایران
تقسیمات اداری
افغانستان

Lesson X

o'clock, time	bæjæ	بجه
one o'clock	yæk bæjæ	یک بجه
exactly, exact, complete	puræ	پوره
past	teyr shudæ	تیرشده
past	guzæshtæ	گذشته
remaining, left, tired	mandæ	مانده
minuute	dæqiqæ	دقیقه
party, invitation	dæ'wæt	دعوت
party, feast, banquet	memani	مهمانی
overseas, outside, abroad	kharij	خارج
to give	dadæn	دادن
present stem	tu	تو (ده)
United States	æyalate mutæhedæ	ایالات متحده
vacation, holiday	rukhsæti	رخصتی
to come	amædæn	آمدن
present stem	ai	آی
engineering	engineæri	انجنیری
to study	tæseel kdn	تحصیل کدن
university student	mæhsel	محصل

Days of the week		روزهای هفته
Saturday	shænbe; shæmbe	شنبه
Sunday	yæk shæmbe	یکشنبه
Monday	do shæmbe	دوشنبه
Tuesday	se: shæmbe	سه‌شنبه
Wednesday	char shæmbe	چهارشنبه
Thursday	pæj shæmbe	پنجشنبه
Friday	jumæ	جمعه
The eve of Friday	shæwe jumæ	شب جمعه
i.e. the night before Friday.		
half	neem	نیم

++++

یک و نیم روز

یک و نیم ساعت

یک و نیم بجه

یک و نیم ماه

یک و نیم سال

Note: Whenever we add the present indicator 'me: می' to the simple past, we get a past progressive. e.g.

I went.	ræftum	رفتم	I was going.	me:ræftum	میرفتم
I said.	guftum	گفتم	I was saying.	me:guftum	میگفتم
I worked.	kar kædum	کار کدم	I was working.	kar me:kædum	کار میکدم

Now translate the following:

I was going home.

He was talking to him.

He was buying a car.

He was helping his father.

You were going to the embassy yesterday.

You were living in Kabul last year.

I saw kærim who was talking to his friend on the phone.

He was going to the hospital this morning.

مثال‌ها —

وقتیکه به مهمانی میرفتم، اورا دیدم.

وقتیکه خانه می‌آمدم، موترم خراب شد.

وقتیکه اوره سینما میبردم، باران می‌بارید.

وقتیکه نان میخوردم، او آمد.

(نوت — بمنظوریکه شاگردان این فعل را بهتر بفهمند، باید بایشان وظایف داده شود.)

درس دهم

جملات وتمرینات

۱- چند بجهس؟

سات (ساعت) چند بجهس؟

حالی چند بجهس؟

سات تان چند بجهس؟

۲- یک بجهِ س.

دو بجهس.

یک و نیم بجهس.

سه‌ونیم بجهس.

یازده و نیم بجهس.

پوره یک بجهس.

حالی پوره یک بجهس.

حالی یک و پانزده دقیقه‌س.

یازده و نیم بجهس.

۳– سه دقیقه از یک گذشته.   تر تیرشده

پنج دقیقه از دو گذشته.

ده دقیقه از سه گذشته.

پانزده دقیقه از چارگذشته.

بیست و پنج دقیقه از پنج گذشته.

٤– پنج دقیقه از هفت تیرشده.   گذشته

ده دقیقه از هشت تیرشده.

پانزده دقیقه از نه تیرشده.

تقریبا یازده دقیقه از دوازده تیرشده.

تقریبا بیست دقیقه از یک تیرشده.

٥– چند بجس؟	پانزده کم یازده
پنج وپانزده.	بیست کم یک
یک و بیست	پنج کم سه
سه و نیم	ده کم چهار

٦- چند بجهس؟

بیست دقیقه به هشت مانده.

پانزده دقیقه به دو مانده.

پنج دقیقه به دوازده مانده.

سه دقیقه به یک مانده.

٧- دعوت کی‌اس؟

مهمانی کی‌اس؟

دعوت چی‌وقت اس؟

کی دعوت داره؟

٨- دعوت سباشو اس.	مهمانی سباشو اس.
سباشو دعوت اس.	سباشو مهمانی‌س.
دعوت نه بجهس.	مهمانی نهبجهس.

سباشو به خانه برادرم مهمانی‌س.

٩- امشو(امشب) شب چند شنبه‌س؟

امشو شب سه‌شنبه‌س

امشو شو پنج‌شنبه‌س.

امشو شو جمعه‌س.

امشو شو شنبه‌س.

١٠- مه امشو دعوت میتم.   مهمانی

ما امشو مهمانی داریم.

او سباشو دعوت داره .

شما سبا دعوت دارین .

اونام(اوناهم)سباشو دعوت دارن .

کریم هم دیگه هفته دعوت داره .

١١- مهمانی ده کجاس؟

دعوت به کجاس؟

ده خانه خواهرم اس.   به هوتل کابل اس.

۱۲– چی وقت رخصتی س؟

رخصتی چی وقت اس؟

رخصتی کی اس؟ کی رخصتی س؟

سبا رخصتی س.

دیگه سبا رخصتی س.

دیگه هفته رخصتی س.

۱۳– مهمانی ده کجاس؟

دعوت ده کجاس؟

مهمانی ده شهرنو اس.

دعوث ده خانهٔ شان اس.

دعوت ده هوتل کابل اس.

دعوت به هوتل انترکانتننتل اس.

١٤– چرا دعوت(مهمانی)داره؟ مهته

ازخاطریکه برادرش از خارج می‌آیه.

از خاطریکه بچه‌ش از رخصتی‌می‌آیه.

١٥– امروز چند شنبه‌س؟

امروز شنبه‌س.

امروز یکشنبه‌س.

امروز دوشنبه‌س.

امروز سه‌شنبه‌س.

امروز چهارشنبه‌س.

امروز پنجشنبه‌س.

امروز جمعه‌س.

١٦– سبا چند شنبه‌س ؟

سبا سه‌شنبه‌س.

سبا پنجشنبه‌س.

دیگه‌سبا یکشنبه‌س.

سبا جمعه‌س.

فردا یکشنبه‌س.

۱۷ــ دیروز چند شنبه بود؟

دیروز شنبه بود.

دیروز یکشنبه بود.

دیروز دوشنبه بود.

دیروز سه‌شنبه بود.

دیروز چارشنبه بود.

دیروز پنجشنبه بود.

۱۸ــ ای هفته چندروز رخصتی داریم؟

تنها (فقط) یک روز رخصتی داریم.

ایهفته تنها یك روز رخصتی داریم.

دیگه‌هفته دو روز رخصتی داریم.

به ای ماه هیچ رخصتی نداریم.

ده ای هفته تنها یك روز رخصتی داریم.

کریم ده ای ماه هیچ رخصتی نداره.

۱۹– برادرت ازکجا می‌آیه؟

از امریکا می‌آیه.

ازخارج می‌آیه.

از کلیفورنیا می‌آیه.

از کابل می‌آیه.

از فرانسه می‌آیه.

از جرمنی می‌آیه.

از بدخشان می‌آیه.

۲۰– کی می‌آیه ؟

چی وقت می‌آیه؟

کتی (همرای) کی می‌آیه؟

روز سه‌شنبه می‌آیه.

روز جمعه می‌آیه.

سبا می‌آیه.

کتی رفیقم می‌آیه.

۲۱– کتی کی می‌آیی ؟

کتی رفیقم می‌آیم.

کتی کریم می‌آیم.

کتی او می‌آیم.

۲۲– او دیروز بسیار گشنه (گرسنه) بود.

او پول نداشت که نان بخره.

وقتیکه می‌آمدم اوره ده سرویس(بس) دیدم.

وقتیکه خانه میرفتم اوره دیدم.

وقتیکه نان‌میخوردم یوسف آمد.

وقتیکه اونجه‌بودم اوره ندیدم.

وقتیکه نان میخوره هیچ‌گپ نمیزنه.

۲۳- کریم ده پوهنتون میریلند تحصیل‌میکنه.

برادرش هم به او پوهنتون تحصیل‌میکنه.

اول کریم ده پوهنتون کابل تحصیل‌میکد.

حالی او بری ماستری خود کارمیکنه.

او لیسانس خوده از پوهنتون کابل‌گرفت.

رشته تحصیل او انجنیری‌س.

مکالمه

اشرف ـ سلامالیکم چی‌حال اس رحیمه جان؟

رحیمه ـ خوب استم تو چطور استی؟

اشرف ـ بد نیس کجا بودی؟

رحیمه ـ خانه بودم. سباشو به مهمانی کریم می‌آیی؟

اشرف ـ مه می‌آیم لاکن خانمم نمی‌آیه.

رحیمه ـ چرا خانمت نمی‌آیه؟

اشرف ـ نمی‌آیه ازخاطریکه برادرش دیشو ازخارج آمد.

رحیمه ـ راستی؟

اشرف ـ تو چطور رحیمه جان تو به دعوت می‌آیی؟

رحیمه ـ مه می‌آیم لاکن پسان.

اشرف ـ خی سباشو به مهمانی می‌بینیم.

رحیمه ـ بلی حالی بامان خدا.

اشرف ـ بخدا سپردمت.

ترجمه کنین

١ـ مه دیشو به مهمانی رفتم.

٢ـ تقریبا ٤ (چهار) سات ده (ر) اونجه بودم.

٣ـ خواهر کریم دیروز از رخصتی آمد.

٤ـ او ده اروپا تحصیل میکنه.

٥ـ برادر کریم هم به اروپا تحصیل میکنه، محصل انجنیری س.

٦ـ حالی پوره چهار بجه س.

٧ـ امروز چند شنبه س؟

٨ـ ایالات متحده ده امریکای شمالی س.

٩ـ چند بجه س؟

١٠ـ ده کم یک.

١١ـ ده دقیقه به یک مانده.

تمرین تلفظ (خ)

۱۰

خدیجه - خارج - پولی‌تخنیک - تاریخ

خدیجه به وزارت خارجه کار میکنه.

خدیجه از واخان اس.

خلیل ده پولی‌تخنیک تحصیل میکنه.

خلیل از تخار اس.

خالد تاریخ میخانه.

خالد از بلخ اس.

بلخ نام یک ولایت اس.

تاریخ بلخ بسیار دلچسپ اس.

واخان ده بدخشان اس.

بدخشان نام یک ولایت اس.

۱- خدیجه از کجاس؟

۲- خلیل ده کجا تحصیل میکنه؟

۳- خالد از کجاس؟

۴- خالد چی میخانه؟

روز های هفته

یک هفته هفت روز اس شنبه ، یکشنبه، دوشنبه، سه‌شنبه چهارشنبه، پنجشنبه و جمعه.

در افغانستان روز های جمعه و نصف روز های پنجشنبه روز های تعطیل اس. ادارات حکومتی، بانکها، مکاتب و مدارس همه به روزهای جمعه بسته میباشه. مردم ای روزهاره به کار های شخصی خود سپری کده و بعضی ها به تفریح و هواخوری و یا میله میرن. یعنی مامورین حکومتی هفته پنج ونیم روز کار میکنن و روز شنبه روز اول هفته‌س.

به سوالات پائین جواب بتین

۱ـ روزهای هفته‌ره نام بگیرین!
۲ـ در امریکا، مامورین حکومتی هفته چند روز کار میکنن ؟
۳ـ در امریکا، روز اول هفته، کدام روز اس ؟
۴ـ شما به روزهای شنبه و یکشنبه‌که روزهای آخر هفته‌س چه میکنین ؟

(ضرب المثل دری ـ با یک گل بهار نمیشه)

Lesson XI

sleep	khæw	خو
to sleep, to go to sleep	khæw shudæn	خوشدن (کدن)
after	bad æz	بعداز
before	pishæz	پیش از
hospital	shæfakhanæ	شفاخانه
ministry	wæzaræt	وزارت
earlier	wæq[kh]tær	وقت تر
every, each	hær;ær	هر
every day	ær roz	هرروز
every night	ær shæw	هرشو(شب)
every morning	ær sob	هرصبح
every week	ær æftæ	هرهفته
a little, slightly, little by little	kæm kæm	کمکم
newspaper	roznamæ	روزنامه
to be interested	dilchæspi dashtæn	دلچسپی داشتن

politics, policy	seyasæt	سیاست
history	tarikh	تاریخ
economic, economy	eqtesad	اقتصاد
to want, desire	khastæn	خواستن
present stem	khay	خای (خواه)
I want.	me:khayum	می خایم (می خواهم)
people	mærdum	مردم
sick, ill	mæriz	مریض
Foreign Ministry, State Dept.	wæzaræte kharejæ	وزارت خارجه
to translate	tærjumæ kdn	ترجمه‌کردن
suddenly, all of a sudden	dæf tæn	دفعتا
late [time]	/na wæqt/	ناوقت

The Uses of Ke که

This term has a variety of functions with different English Translations.

1. It is translated as 'that' in verbs such as 'He said that....., 'I think that', 'I know that....' etc.

   I know that you are from Kabul. میدانم که شما از کابل‌استین.

   You said (that) "The book is very expensive".

   شما گفتین که کتاب بسیار قیمت اس.

2. It introduces relative clauses and is translated 'who', 'which', or 'that'.

   The boy who went to Mazar yesterday was my friend.

   بچهٔ که دیروز مزار رفت رفیقم بود.

3. It may mean 'in order to', 'because' or 'for' when used after a verb.

   I went in order to to see him.

   رفتم که اوره ببینم.

   Buy this car because it is inexpensive.

   ای موتره بخر که ارزان‌اس.

   I am not going out because it is raining.

   بیرون نمیرم که باران میباره.

4. It may mean 'when' in some cases.

   When I came they had gone. مه که آمدم اونا رفته‌بودن.

++++

کریم گفت که ای موتر بسیار قیمت اس.

رادیو گفت که امروز هوا بسیار سرد میشه.

مردی که گپ میزنه خارجی اس.

دختری که شما دیدین بسیار هوشیار اس.

افغان‌ها میگن که اونا حکومت خلقی دارن.

5. ær--ke is translated -ever in phrases such as whatever, whoever, etc.:

whatever,	ær chizike:	هرچیزیکه
whenever	ær wæqteke:	هروقتیکه
whoever	ær kæsike:	هرکسیکه
whatever day	ær rozike:	هرروزیکه
whatever month	ær mayike:	هرماهیکه
whatever year	ær salike:	هرسالیکه

مثال‌ها ـ

۱ـ هرچیزیکه او میگه، کریم باور میکنه.

۲ـ هرچیزیکه شما میگین، کریم نمیدانه.

۳ـ هرچیزیکه میگی، اول فکر کو.

٤ـ هروقتیکه شماره می بینم، شما کار میکنین.

٥ـ هروقتیکه کریمه تلیفون میکنم، تلیفونش مصروف اس.

٦ـ هرکسیکه شاره گفت، درست نیس.

۷ـ هرکسیکه ده کتابخانه گپ میزنه، خوب کار نمیکنه.

۸ـ هرروزیکه اوره میبینم، همرای سگش قدم میزنه.

(نوت ـ به شاگردان وظایف خانگی داده شود تا این تمرین را بخوبی بلد شوند)

درس یازدهم

جـــــملات و تمرینات

۱- مه هرروز کارمیکنم.	ما
مه هرشو کارمیکنم.	تو
مه هرهفته کارمیکنم.	شما
مه هرسال کارمیکنم.	او
مه هر دقیقه کارمیکنم.	رشید
مه هرساعت کارمیکنم.	فرید

۲- تو هرشو چندبجه خومیشی؟

مه هرشو دوازده بجه خومیشم.

او هرشو یازده بجه خومیشه.

نجیبه هرشو ده ونیم بجه خومیشه.

ما هرشو یازده بجه خومیشیم.

اونا هرشو دوازده بجه خومیشن.

٣- تو دیشو چند بجه خوشدی؟

کریم دیشو چند بجه خوشد؟

شما دیشو چند بجه خوشدین؟

او دیشو چند بجه خوشد؟

٤- مه دیشو یک بجه خوشدم.

کریم دیشو تقریبا یک بجه خوشد.

او دیشو یازده بجه خوشد.

گلالی دیشو ده بجه خوشد.

٥- مه هرروز وقت (تر) به کار میرم ومیروم).

مه هرشو وقت (تر) خانه می‌آیم.

مه هرروز وقت وزارت میرم.

مه هرصبح وقت چای میخورم.

٦- کریم به کجا کارمیکنه؟

کریم به وزارت کارمیکنه.

ده(در) کدام وزارت کارمیکنه؟

ده وزارت خارجه کارمیکنه.

خواهرش ده کجا کارمیکنه؟

خواهرش ده شفاخانه کارمیکنه.

شفاخانه به خانه‌شان نزدیک اس.

۷— پیش از پنج بجه شماره میبینم.

پیش از نان‌چاشت شماره می‌بینم.

پیش از خانه‌رفتن شماره می‌بینم.

پیش از خریدن اول کتی شما گپ میزنم. همرای

پیش از خریدن اول امتحان‌میکنم.

پیش از رفتن به افغانستان اول جرمنی میروم.

پیش از او خانه رفتم.

۸— مه به روزنامه بسیار دلچسپی‌دارم.

مه به روزنامه های افغانی بسیار دلچسپی‌دارم.

مه به روزنامه های امریکائی بسیار دلچسپی‌دارم.

مه به تاریخ بسیار دلچسپی دارم.	رحیم
مه به تاریخ افغانستان بسیار دلچسپی دارم.	او
مه به تاریخ مردم امریکا بسیار دلچسپی دارم.	کریمه
مه به سیاست یك کمی دلچسپی دارم.	بلقیس
مه به اقتصاد هم یك کمی دلچسپی دارم.	وسیمه

۹— او راجع به تاریخ افغانستان بسیار میدانه.

او راجع به مردم بسیار میدانه.

او راجع به مردم هیچ نمیدانه.

او راجع به تاریخ امریکا یك کمی (کم‌کم) میدانه.

او راجع به اقتصاد امریکا بسیار میدانه.

۱۰— تو امروز چی میکنی؟ کجا میری؟

مه امروز بسیار کار دارم.

اول وزارت خارجه میرم، بعداز او سفارت میرم.

بعداز او چی میکنی؟

بعداز او کجا میری؟

بعداز او به شفاخانه بری دیدن رفیقم میرم.

بعداز او به شهر میروم.

بعداز او به موترم تیل میخرم.

بعداز او خانه می‌آیم.

بعداز او شماره می‌بینم.

بسیار مصروف استی.

۱۱– چی‌میخائی؟ (میخواهی)

یک کمی چای میخایم.

یک کمی او(آب) میخایم.

یک کمی کمک میخایم.

یک موتر خوب میخایم.

یک دکشینری دری میخایم.

۱۲– تو چی میخائی؟

کریم چی میخایه؟

رفیقت چی میخایه؟

او چی میخایه؟

اونا چی میخاین؟

چی میخائی؟

چی میخایه؟

۱۲- هیچ.

هیچ نمیخایه.   هیچ چیز نمیخایه.

او تنا (تنها) گپ میزنه.   فقط

کریمه هرشو ناوقت خومیشه.

لاکن دیشو وقتتر خوشد.

رحیم هیچوقت پیش از ۲ ابجه خونمیشه.

شما چطور؟

شما هم بعداز ۲ ابجه خومیشین؟

مکالمه

رشید — شما امروز بسیار ماندهستین چرا؟

کریمه — مه دیشو هیچ خو نشدم. (نکدم)

رشید — چرا خو نشدین؟ چی گپ بود؟

کریمه — برادرم یک‌کمی مریض بود —

رشید — چرا مریض بود؟ مه متاسف استم.

کریمه — نمیدانم. او دفعتاً مریض شد —

رشید — حالی کجاس؟ به خانه‌س؟

کریمه — نی خانه نیس به شفاخانه‌س.

رشید — چی‌وقت خانه می‌آیه؟

کریمه — سبا خانه می‌آیه.

رشید — انشالا خوب میشه نگران‌نباشین.

کریمه — تشکر. لطف میکنین.

لطفا به انگلیسی ترجمه‌کنین.

۱– افغانستان یك مملکت بسیار دلچسپ اس.

۲– روزنامه امروزه داری؟

۳– تاریخ امریکا بسیار دلچسپ اس.

٤– برادرش مریض بود و حالی ده شفاخانس.

۵– دیشو چندبجه خو شدی؟

٦– هرروز که می‌آیم اوره میبینم.

۷– جورج راجع به تاریخ افغانستان بسیار میدانه.

۸– خود نجیبه (نجیبه خودش) به شفاخانه کارمیکنه.

۹– بعداز او کجارفتی؟

۱۰– پیش‌از او کجا بودی؟

۱۲– او به اقتصاد دلچسپی داره.

(ضرب المثل دری – گل اگر طبیب بودی، سرخود دوا نمودی)

تمرینِ تلفظِ (غ- ق — خ)

II

خارج — بلخ — غوث — غزل — قره‌قل — قار — زوغونه

خالد از بلخ اس.

خالد امسال خارج میره.

کی گفت؟

خالد خود ش مره‌گفت.

غلام‌غوث محصل اس.

غالمغاله خوش نداره.

لاکن غلام‌غوث غزل بسیار خوش داره.

بعضی وقت زوغونه بری او غزل میخانه.

قادر بسیار گوسفند قره‌قل داره.

گوسفند قره‌قل بسیار قیمت اس.

پارسال بعضی از گوسفندهایش مرد.

قادر سرجهان خود بسیار قارشد.

Lesson XII

how long, how much time	chiqæ wæqt	چقه‌وقت
always	æme:shæ	همیشه
package, shut, closed, up to	bæstæ	بسته
to smoke	segrit kæshidæn	سگرت کشیدن
0.975 pounds [unit of weight]	pæw	پاو
to quit, leave	tærk ddn [kdn]	ترك دادن/کردن
meter [a unit of measurement]	meter	متر
should, must	bayæd	باید
may, might, perhaps	shayæd	شاید
must, definitely	hætmæn	حتما
at work	særekar	سرکار
until, to, in order to, unless	ta	تا
to remain, put, place, stay	mandæn	ماندن
present stem	man	مان
	ban [in imperative cases]	بان

once, one time	yæk dæfæ	یکدفعه
a few time, several times, how many times?	chænd dæfæ	چند دفعه
happy, glad	khosh	خوش
unhappy, sad	deq	دق
on, in, by [colloq.]	dæ	ده (در)
airplane	tæyaræ	طیاره

Grammar Note: Subjunctive

Subjunctive verb forms are made in Dari by changing the می of the present verb forms to ب , as: میرم برم

Subjunctive verb forms are required after certain verbs or particles such as شاید or باید :

I go home. مه خانه میرم	I should go home. مه باید خانه برم.
He goes home. او خانه میره	He should go home. او باید خانه‌بره
They go home. اونا خانه‌میرن	They should go home. اونا باید خانه برن

Grammar Note: Imperative

The imperative is formed from the subjunctive form with the verb ending dropped altogether:

buy that dictionary. او دکشینری ره بخر!

come here اینجه بیا!

go back پس برو.

do not cry گریه نکو.

to eat خوردن , present stem خور , imperative بخو!

to go رفتن , present stem ر(رو) , imperative برو!

to drink نوشیدن , present stem نوش , imperative بنوش!

to do کردن , present stem کن , imperative بکو!

'to have' has a special form in the subjunctive:

I should have.	mæ bayæd dashtæ bashum	مه باید داشته باشم.
He should have.	u bayæd dashtæ bashæ	او باید داشته باشه.
They should have.	una bayæd dashtæ bashæn	اونا باید زاشتهباشن.
		ما باید داشتهباشیم.
		تو باید داشتهباشی.
		شما باید داشتهباشین

Imperative

فعل امر

Imperative Positive		Imperative Negative	
go!	برو !	don't go!	نرو !
eat!	بخو(ر) !	don't eat!	نخو(ر) !
come here!	اینجه بیا !	don't come here!	اینجه نیا !
tell!	بگو !	don't tell!	نگو !
buy!	بخر !	don't buy!	نخر !
read!	بخان (بخوان) !	don't read!	نخان (نخوان) !
hit!	بزن !	don't hit!	نزن !
give him!	بتیش !	don't give him!	نتیش !

As you see in the above examples, we simply get a negative imperative by replacing ب to ن.

to quit [colloq.], stop	eyla kdn	ایلا کدن – بس کدن
metric system	systom-e-metrik	سیستم متریک
to need	zæruræt dashtæn	ضرورت داشتن

درس دوازدهم

جملات و تمرینات

۱– تو همیشه سگرت میکشی .

او همیشه سگرت میکشه .

کریم همیشه سگرت میکشه .

مه هیچ سگرت نمیکشم .

قاسم هم سگرت نمیکشه .

۲– روزی چند (دفعه) سگرت میکشی ؟

او روزی چند دفعه سگرت میکشه ؟

علی روزی چند دفعه سگرت میکشه ؟

شما روز چند دفعه سگرت میکشین ؟

۳– مه روزی دو (دفعه) سگرت میکشم .

مه روزی دو دفعه اوره میبینم .

مه روزی دو دفعه نان میخورم .

٤– چقه‌وقت اس که اینجه‌ستین؟
چقه‌وقت اس که سگرت میکشین؟
چقه‌وقت اس که فامیل‌تانه ندیدین؟
چقه‌وقت میشه که اینجه‌ستین؟
چقه‌وقت میشه که از فامیل‌تان دور استین؟
چقه‌وقت میشه که در امریکاستین؟
چقه‌وقت میشه که اوره ندیدین؟
چقه‌وقت میشه که افغانستان نرفتین؟

٥– یک ماس که اینجه‌ستم.
یک سال‌اس که اینجه‌ستم.
تقریبا سه‌سال‌اس که فامیل‌مه ندیدیم.
هفت سال میشه که اینجه‌ستم.
شش ماه میشه که از فامیلم دور استم.
پنج‌ماه میشه که ده امریکاستم.

٦– او خوش اس.
او همیشه خوش اس.
کریم همیشه خوش اس.

تو هم همیشه خوش استی.

شما همیشه خوش استین.

او هیچ خوش نیس.

۷– او بسیار خوش اس.

کریم هم بسیار خوش اس.

تو بسیار خوش استی.

ما بسیار خوش استیم.

او یک فامیل بسیار خوش داره.

۸– او خفس.

او دقس.

او خوش نیس.

او چرا دقاس؟

او چرا خوش نیس؟

ازخاطریکه از فامیلش دور اس.

ازخاطریکه پشت فامیلش دقاس.

۹– چرا دق استی؟

ازخاطریکه بیادرم (برادرم) مریض اس.

تو چرا دق استی؟

ازخاطریکه امروز سگرته ترک دادم. (ایلاکدم– بس کدم)

دق نیستم خوش استم.

او چرا خوش اس؟

ازخاطریکه خوش اس.

۱۰– چند پاو کارداری؟

چند کیلو کارداری؟

چند متر کارداری؟

چندتا کارداری؟

۱۱– یک پاو کاردارم.

یک کیلو کاردارم.

یک بسته کاردارم.

تنا (تنها) دو متر کاردارم.

سه و نیم پاو کاردارم.

بسیار کاردارم.

دو کیلو کار دارم.

پنجاه گرام کاردارم.

نیم‌کیلو کاردارم.

١٢–	شما چی‌وقت سرکار میرین؟	جان
	تو چی‌وقت سرکار میری؟	برادرت
	او چی‌وقت سرکار میره؟	کریم
	اونا چی‌وقت سرکار میرن؟	قاسم

١٣– شاید ۹ بجه سرکار برم.
شاید ده‌بجه سرکار برم.
شاید یازده‌بجه سرکار برم.
شاید هیچ سرکار نرم.
شاید هیچ سرکار نره.

١٤–	باید خانه برم.	شما
	باید نان بخورم.	او
	باید اوره بگویم.	رحیم
	باید کتابخانه برم.	تو
	باید کتی او گپ بزنم.	رفیقم
	باید موتر نو بخرم.	اونا
	باید سگرته ترک بتم.	
	باید شراب نخورم.	

١٥- تا سبا میبینیم.   سبا میبینیم
تا فردا میبینیم.
تا روزجمعه میبینیم.
انشالا میبینیم.
خداکه.

١٦- شما چقه‌وقت ده افغانستان می‌مانین؟
شما چندسال ده افغانستان میمانین؟
تو چندسال ده امریکا میمانی؟
اونا چندسال ده اونجه میمانن؟
خدا میدانه.

١٧- نمیدانم شاید دوسال ده افغانستان بمانم.
شاید بری بسیار سال اینجه بمانم.
شاید بری سه سال اونجه بمانن.

١٨- از اینجه تا فلوریدا چطورمیری؟
از اینجه تا افغانستان چطورمیری؟

از اینجه تا خانه تان چطور میری؟

ده چی میری؟

چطور میری؟

از خانه تا اینجه چطور آمدی؟

ده چی آمدی؟

۱٤- از اینجه تا فلوریدا ده موتر میرم.

از اینجه تا افغانستان به طیاره میرم.

از اینجه تا خانه به تکسی میرم.

به طیاره میرم.

ده تکسی میرم.

به موتر میرم.

مکالمه

هاشم — نجیبه چقه وقت اس که سگرت میکشی ؟

نجیبه — تقریبا چارسال میشه .

هاشم — برادرت گفت که تو سگرته ترک‌میتی راست میگه ؟

نجیبه — بلی فکرمیکنم که او راست میگه . لاکن حالی ترک نمیتم شاید
پسان ترک بتم . تو چطور ؟

هاشم — مه هم باید ترک بتم . میدانم که سگرت کشیدن بری مه خوب نیس .

نجیبه — راستی چی وقت هرات میری ؟

هاشم — نمیدانم شاید روز جمعه برم .

نجیبه — به چی میری ؟

هاشم — شاید ده طیاره برم .

نجیبه — چقه وقت به هرات میمانی ؟

هاشم — تنا بری یک هفته میمانم .

نجیبه — هاشم جان مه باید برم پسان میبینمت بامان خدا .

هاشم — بخدا سپردمت .

ترجمه کنین.

۱ — مه باید کتابخانه برم.

۲ — او چارمتر تکه کار داره.

۳ — او همیشه بعداز نان سگرت میکشه.

٤ — تا کریمه نبینم از اینجه نمیرم.

٥ — او شاید حالی خانه نباشه.

٦— لطیف دیروز به طیاره آمد.

۷— شما چطور شما هم به طیاره آمدین؟

۸— چند دقیقه پیش او بسیار خوش بود مگر حالی بسیار دقاس.

۹— یک کیلو چای کاردارم.

۱۰ — اشرف سگرته ایلاکد.

۱۱ — چای کیلوی چند اس.

۱۲ — ده افغانستان سیستم متریک استعمال میشه.

۱۳ — کریم حتماباید سرکار بره.

١٤ — چند شو ده مزار میمانی؟

١٥ — شاید سه شو اونجه بمانم.

(ضرب المثل دری — برگ سبز است و تحفه درویش)

Lesson XIII

to bring	awordæn	آوردن
present stem	ar	آر (آور)
I bring.		می آرم.
cooked brown rice with carrots and raisins.	qabeli	قابلی
cooked white rice	chælæw	چلو
cooked brown rice	pælæw	پلو
broiled meat	kæbab	کباب
thing	chiz	چیز
eating, eatable	khordæni	خوردنی
to like	khoshdashtæn	خوش داشتن
Afghan food, Afghan dish	nane æfghani	نان افغانی
all, every	æmæ	همه
salad	sælatæ	سلاته
milk	shir	شیر
drinking, drinkable	noshidæni	نوشیدنی
still, yet	ænoz	هنوز

cook	ashpæz	آشپز
side dishes of vegetables or meat	qormæ	قورمه
meat ball	koftæ	کوفته
chicken	[goshte] murgh	گوشت مرغ
egg	tukhm	تخم
fried	beryan	بریان
beef	goshte gæw	گوشت گاو
lamb	goshte gosfænd	گوشت گوسفند
an order [of food]	yæk khorak	يك خوراك
glass	gilas	گیلاس
soup	shurwa	شوروا
an afghan dish with noodles and meat balls.	ash	آش
tasty, tasteful with flavor	mæzae dar	مزه دار
a kind of pancake stuffed with special leeks		بولانی
ever	gaye	گاهی

The present perfect is used to refer to an act in process through the present moment. In other words, it links up the past with the present.

I have seen that show.
او نمایشه دیدیم
(آن نمایش را دیده ام)

You have worked in this office for five years.
پنج سال به ای شعبه کارکدین

Karim has gone to school.
کریم مکتب رفته

Certain adverbs are commonly used with present perfect including the following:

so far, up to now	تاحالی ـ تاکنون
already	وقت
recently	درین اواخر ـ اخیرا

او وقت آمده.

درای اواخر هیچ خط نگرفته.

تاحالی اوره ندیدیم.

Note: The ending of a verb in the present perfect tense always receives a primary stress. The endings for the simple past, on the other hand are unstressed. Study the following examples, comparing the simple past and the present perfect. You will note that except for the first person singular and the third person singular the only difference in pronunciation between the tenses is the stress on the last syllable, and sometimes you will never see a difference at all.

Simple past	ماضی مطلق	Present perfect	ماضی قریب
khandum	مه خاندم	khandé:m	مه خاندیم
khande:m	ما خاندیم	khandé:m	ما خاندیم
khandi	تو خاندی	khandí	تو خاندی
khande:n	شما خاندین	khandé:n	شما خاندین
khand	او خاند	khandæ	او خانده
khandæn	اونا خاندن	khandǽn	اونا خاندن

You should also note that the first person singular and plural in the present perfect are identical. The above changes take place only in spoken Dari.

Past perfect — ماضی بعید

مه خاندهبودم	ما خاندهبودیم
تو خانده بودی	شما خاندهبودین
او خانده بود	اونا خاندهبودن

درس سیزدهم

جملات وتمرینات

۱– بری چای صبح چی‌داری؟ اصبح چی داری؟

بری نان چاشت چی‌داری؟

بری نان‌شو چی‌داری؟

بری خوردنی چی‌داری؟

بری نوشیدنی چی‌داری؟

۲– تخم داریم.

شیر داریم.

چای داریم.

چای خوردی؟

نی هنوز چای نخوردیم.

چی خوردی؟ تخمجوشداده

تخم خوردم.

تخم بریان خوردم.

۳– نان افغانی ره خوش دارین؟

نان امریکائی ره خوش دارین؟

بلی نان افغانی‌ره بسیار خوش دارم.

کبابه خوش دارم.

قابلی‌ره خوش دارم.

چلوه خوش دارم.

پلوه خوش دارم.

آشه خوش دارم.

بولانی ره خوش دارم.

شوربا ره خوش دارم.

٤- دیگه از نان های افغانی چی‌ره خوش‌داری؟

از نان های افغانی دیگه چی‌ره خوش داری؟

کوفته ره خوش دارم.

کباب و سلاته ره بسیار خوش دارم.

کباب گوشت گوسفنده بسیار خوش دارم.

٥- چی میخورین؟

چی بری‌تان بیارم؟ (بآرم)

چی نوش جان میکنین؟

قابلی برم بیار.   بری مه

چلو برم بیار.

یک خوراک کباب برم بیار.

دو خوراک پلو برم بیار.

یک گیلاس او(آب) برم بیار.

قورمه برم بیار.

٦– چی بری تان بیارم ؟

چی میخائین نوش جان کنین؟

چی میخائین بخورین؟

میخایم پلو بخورم.

میخایم چای بخورم.

٧– لطفاً یک خوراک کباب برم بیار.

لطفاً یک خوراک چلو برم بیار.

لطفاً یک خوراک قابلی برم بیار.

لطفاً یک گیلاس او برم بیار.

لطفاً یک گیلاس شیر برم بیار.

٨– ای‌ره (ایره) خوش داری؟

اوره خوش‌داری؟

کابله خوش داری؟

امریکاره خوش‌داری؟

میوه ره خوش داری؟

مردم امریکاره خوش‌داری؟

٩– بلی ایره بسیار خوش دارم.

بلی اوره بسیار خوش‌دارم.

بلی کابلَه بسیار خوش‌دارم.

بلی امریکاره بسیار خوش‌دارم.

بلی مردم افغانه بسیار خوش‌دارم.

بلی نان‌افغانی‌ره بسیار خوش‌دارم.

١٠– نی ایره خوش ندارم.

نی اوره خوش ندارم.

چرا خوش نداری؟

ازخاطریکه بسیار کثیف اس.

ازخاطریکه بسیار چتل اس.

ازخاطریکه پاک نیس.

ازخاطریکه بامزه نیس.

ازخاطریکه قشنگ نیس.

ازخاطریکه بسیار گپ میزنه.

ازخاطریکه بسیار غالمغال میکنه.

ازخاطریکه بسیار تنبل اس.

(ضرب المثل دری — بری کور تاریک و روشن یکچیز اس)

مکالمه

— ... نان افغانی ره خوش داری ؟

— بلی نان افغانی ره بسیار خوش دارم.

— بولانی ره گاهی خوردی ؟

— بلی مه چند دفعه خوردیم.

— بسیار خوب دیگه از نان های افغانی چی ره (بسیار) خوش داری ؟

— پلو، چلو، قابلی، کباب و بولانی ره بسیار خوش دارم.

— بولانی ره ته کجا خوردی ؟

— به خانه یك رفیقم ده پغمان.

— مزه دار بود ؟

— بلی بسیار مزه دار بود . زن او بسیار خوب آشپز اس.

سوالات —

۱— از نان های افغانی کدام نانه بسیار خوس داری ؟

۲— نان (غذا) های افغانی ره نامگیرین!

لطفا به انگلیسی ترجمه‌کنین.

١ ـ نان امریکائی‌ره خوش داری؟

٢ ـ ای نان بسیار مزه‌دار اس.

٣ ـ همه چیز مزه‌دار اس.

٤ ـ از نان های افغانی کدام نانه بسیار خوش داری؟

٥ ـ بولانی و کبابه بسیار خوش دارم.

٦ ـ کباب خوراك چند اس؟

٧ ـ لطفا یك خوراك کباب بیار.

٨ ـ سلاته نداریم.

٩ ـ خی چی‌داری؟

١٠ ـ او هنوز اینجه‌س.

١١ ـ او هنوز خو(خراب)اس.

١٢ ـ ماهی‌تازه داری؟

١٣ ـ داشتیم. مگر حالی نداریم.

١٤ ـ بسیار تشنه‌ستم. بری نوشیدنی چیزی‌داری؟

Translate the following sentences.

1. What would you like to drink?

2. This water is not drinkable.

3. Yes, I like Afghan food very much.

4. Have you ever eaten Afghan Bolani?

5. No, But I have eaten pælæw and kæbad many times.

6. Please bring me an order of saebzi-chælæw!

7. What do you have for drinking?

8. We have tea, coffee and wine.

9. What else do you have in here?

10. Do you have fresh fish?

11. No, unfortunately, we don't have fresh fish today.

12. Really, this food is very tasteful.

extra vocabulary

fresh	/tazæ/	تازه
fish	/mahi/	ماهی
goat	/buz/	بز
horse	/æsp/	اسپ
camel	/shutur/	شتر

تمرین ماضی قریب —

شما گاهی به رستوران بامیان رفتین؟	بلی، مه اونجه رفتیم.
شما گاهی کتاب کاروانه خاندین؟	نی، هنوز نخاندیم.
شما کارتانه خلاص کدین؟	نی، هنوز خلاص نکدیم.
قاسم کارشه خلاص کده؟	بلی، او وقت کارشه خلاص کده.
کارل! گاهی بزکشی ره دیدی؟	نی، هیچ ندیدیم.
لاکن دگروال صاحب دیده.	

نانه خوردین؟

نی، هنوز نخوردیم.

غنی آمده؟

نی، هنوز غنی نامده.

موتر نو قاسمه دیدی؟

نی. هنوز ندیدیم.

شما دمای اواخر از فامیل تان خط گرفتین؟

بلی، یک خط گرفتیم.

تمرین ماضی بعید

جلال دیروز به شهر آمده بود.

به شهر آمده بود که یک موتر نو بخره.

شریف دیشو به شفاخانه آمده بود.

کریم آمده بود که کتی شما گپ بزنه.

قادر پارسال مریض شده بود.

غنی دیروز برادرشه ندیده بود.

مه که آمدم اونا وقت نانه خورده بودن.

هفته گذشته خانه خواهرم رفته بودم.

قبلا همرایش گپ زده بودم.

قبلا اوره ندیده بودم.

قاسمه گفته بودم که اونجه نرو.

چند روز پیش اوره تیلیفون کده بودم.

نانه خورده بودیم که کریم آمد.

او گفته بود، مگر مه فراموش کدم.

یک سال پیش اوره دیده بودم.

عزیزه ره دعوت کده بودم، مگر نامد.

MILITARY RANKS رتبه های عسکری

General	/ster genral/	استرجنرال
Lt.General	/ degær genral /	دگرجنرال
Maj.General	/ toræn genral /	تورن‌جنرال
Brigadier General	/ brid genral /	برید جنرال
Colonel	/ degærwal /	دگروال
Lt.Colonel	/ degærmæn /	دگرمن
Major	/ Jeglæn /	جگرن
Captain	/ toræn /	تورن
Senior Captain	/ jektoræn /	جگتورن
1st.Lieutenant	/ lomlæi bredmæn,zabit æwæl /	لمړی بریدمن ـ ضابط اول
2nd.Lieutenant	/ doyum bredmæn /	دویم بریدمن
3rd.Lieutenant	/ dreyæm bredmæn /	دریم بریدمن
Officer	/ æfsær , sahebmænsæb /	افسر، صاحب‌منصب
Military Officer	/ sahebmænsæb e æskæri /	صاحب منصب عسکری
Sergeant	/ khordzabet /	خرد ضابط
Soldier, Private	/ æskær /	عسکر

Lesson XIV

member	ozw	عضو
to start, begin	shuro kædæn	شروعکد ن
security force	qowæ-e æmniæ	قوامنیه
relations	ræwabet	روابط
nation	mellæt	ملت
national	melli	ملی
international	bæynolmelælli	بین‌المللی
to save	pæsændaz kd n	پس اندازکد ن
foot	pie	پای
department, section	shobæ	شعبه
to get, receive take	gereftæn	گرفتن
present stem	gir	گیر
political	siyasi	سیاسی
passport	pasport	پاسپورت
military officer	saheb mænsæb	صاحب منصب
visa	wizæ	ویزه

just, only	fæqæt	فقط
bank	bank	بانك
doctor	daktær	داکتر
economical	eqtesadi	اقتصادی
eye	chishm	چشم
tooth	dændan	دندان
affairs	omur	امور
stomach	del	دل
o.k., well	khæi	خی
country	mæmlækæt	کشور — مملکت
if	ægæ[r]	اگر
duty, job, task	wæzifæ	وظیفه
UN	melæle mutæhed	ملل متحد
نو	jædid	جدید
future, coming	ayendæ	آینده

..object marker..	..pronominal suffix..
تو ره (ترا) گفتم.	گفتمت
شماره گفتم.	گفتمتان.
اوره گفتم.	گفتمش.
اوناره گفتم.	گفتمشان.
اوره بیار.	بیارش.
اوره بزن.	بزنش.
اوره نزن.	نزنش.
شماره کی گفت؟	کی گفتتان.
اوره کی روان‌کد؟	کی روان‌کدش؟
اوره بری مهمان.	بری مهمانش.

درس چهاردهم

جملات و تمرینات

۱- شما به کجا کارمیکنین؟

شما چی کارمیکنین؟

رفیقت چی کارمیکنه؟

او چی کارمیکنه؟

۲- مه ده وزارت خارجه کارمیکنم.	شما
مه ده شعبه پاسپورت کارمیکنم.	تو
مه ده شعبه ویزه کارمیکنم.	او
مه ده شعبه ویزه و پاسپورت کارمیکنم.	رفیقم
مه ده شعبه سیاسی کارمیکنم.	برادرم
x مه ده شعبه سیاسی کارمیکنم.	برادرش
مه ده شعبه امور بین‌المللی کارمیکنم.	پدرش
مه ده شعبه روابط بین‌المللی کارمیکنم.	خودش

۳- اکرم چی میکنه؟

اکرم چی کارمیکنه؟

اکرم ده کجا کارمیکنه؟

اکرم داکتر اس.

اکرم انجنیر اس.

اکرم داکتر چشم اس.

اکرم داکتر دندان اس.

اکرم ده وزارت امور خارجه کارمیکنه.

اکرم ده شعبه اقتصادی سفارت کارمیکنه.

اکرم ده شعبه سیاسی سفارت کارمیکنه.

۵– سرم دردمیکنه.	سرش
چشمم دردمیکنه.	چشمش
دندانم درد میکنه.	دندانش
پایم دردمیکنه.	پایش
دلم دردمیکنه.	دلش

٦– برادرت چی کارمیکنه؟

برادرم صاحب منصب اس.

برادرم پولیس اس.

برادرم پولیس امنیهس.

برادرم داکتر اس.

برادرم انجنیر اس.

برادرم پروفیسر اس.

برادرم دیپلومات اس.

۷— شما شروع‌کنین .

شما چرا شروع نمیکنین ؟

کاره چی وقت شروع‌میکنی ؟ کی ؟

فاکولته ره چی وقت شروع میکنی ؟

مکتبه چی وقت شروع میکنی ؟

درس نوه چی وقت شروع میکنی ؟

۸— سبا شروع میکنم .

دیگه سبا شروع میکنم .

دیگه ماه شروع میکنم .

دیگه هفته شروع میکنم .

دیگه سال شروع میکنم .

تو چی وقت شروع میکنی ؟

شاید دیگه هفته شروع کنم .

شاید دیگه روز شروعکنم.

۹–	ده کدام شعبه کارمیکنی؟	شما
	ده شعبه پس انداز کارمیکنم.	کریم
	ده شعبه ویزه کارمیکنم.	خواهرکریم.
	ده شعبه اقتصادی کارمیکنم.	نجیبه
	ده شعبه سیاسی کارمیکنم.	تام

۱۰– ده کجا کارمیکنی؟

ده وزارت خارجه ده شعبه ویزه کارمیکنم.

ده شعبه سیاسی سفارت امریکا کارمیکنم.

ده سفارت امریکا ده شعبه سیاسی کارمیکنم.

ده شعبه اقتصادی سفارت امریکا ده افغانستان کارمیکنم.

ده شعبه پرانداز بانک ملی کارمیکنم.

ده بانک ملی ده شعبه پرانداز کارمیکنم.

۱۱–	برادرت ده کجا کارمیکنه؟	برادرم ده وزارت خارجه کارمیکنه.
	خواهرت ده کجا کارمیکنه؟	خواهرم ده شفاخانه کارمیکنه.

پدرت ده کجا کارمیکنه؟	پدرم ده پوسته خانه کارمیکنه.
رفیقت ده کجا کارمیکنه ؟	رفیقم ده وزارت زراعت کارمیکنه.
او به کجا کارمیکنه؟	او به وزارت تجارت کارمیکنه.
قاسم به کجا کارمیکنه؟	قاسم هم به وزارت تجارت کارمیکنه.
بیادرت به وزارت خارجه کارمیکنه؟	نی او به وزارت خارجه کارنمیکنه.
خواهرت ده شفاخانه کارمیکنه؟	آن (بلی) او ده شفاخانه کارمیکنه.

۱۲– افغانستان عضو ملل متحد اس.

ملل متحد تقریبا یکصد وچهل وپنج عضو دارد.

چین هم عضو ملل متحد اس.

چین ده سال ۱۹۷۲ عضو ملل متحد شد.

چین پیش از سال ۱۹۷۲ عضو ملل متحد نبود.

روابط بین افغانستان و امریکا بسیار خوب اس.

افغانستان و امریکا روابط خوب دارن.

روابط بین هردو کشور بد نیس. مملکت

امریکا به افغانستان همیشه کمک میکنه.

افغانستان از امریکا کمک میگیره.

مکالمه

رحیمه ـ اسد جان کتی وظیفه جدیدت چطوراستی ؟

اسد ـ یک کمی مصروف استم. کجا میری ؟

رحیمه ـ میخواهم وزارت برم.

اسد ـ کدام وزارت؟

رحیمه ـ وزارت خارجه.

اسد ـ ده وزارت خارجه چی میکنی ؟

رحیمه ـ پاسپورت مه میگیرم.

اسد ـ خارج میری بری چی میری ؟

رحیمه ـ بری دیدن برادرم میرم.

اسد ـ به کدام کشور ؟ مملکت

رحیمه ـ به امریکا.

اسد ـ او اونجه چی میکنه؟

رحیمه ـ او به ملل متحد به شهر نیویارک کارمیکنه.

اسد ـ راستی ؟

رحیمه ـ بلی او سه سال اس که اونجه س.

اسد ـ ویزه (ره) چی وقت میگیری ؟

رحیمه ـ نمیدانم شاید هفته آینده بگیرم.

اسد ـ خو رحیمه جان اگه ندیدیم سفری بخیر بگویش که اسد سلام گفت.

رحیمه ـ تشکر میگمش. بامان خدا.

اسد ـ خداحافظ.

لطفا ای جملاته به انگلیسی ترجمه کنین.

۱ ــ امریکا به افغانستان کمک های اقتصادی هم میته.

۲ــ دندان کریم درد میکنه.

۳ــ او ده بانك فقط پنج افغانی داره.

٤ــ چرا دق استی ؟

۵ــ او پول خوده ده بانگ پس اندازنمیکنه.

٦ــ او یك دیپلومات اس.

۷ــ تو اول شروع کو.

۸ــ چی وقت کار نوته شروع میکنی ؟

۹ــ دیگه هفته شروع میکنم.

۱۰ــ ده ای روزها از فامیلم هیچ خط نگرفتیم.

۱۱ــ سفارت اوره تنها بری سه روز ویزه داد .

۱۲ــ او هیچ ویزه نداره.

۱۳ــ او پاسپورت سیاسی داره.

۱٤ــ او ویزه تحصیلی داره.

(ضرب المثل دری ــ پای خوده به اندازه گلیمت درازکو)

کلماتی که گروپ بندی شده اند عین معنی ره دارن.

مگر

لاکن

لیکن

ولی

اما

ازخاطریکه

چراکه

بریایکه (برای اینکه)

زیراکه

راجع به

درباره

در اطراف

در پیرامون

روی

Lesson XV

lady, woman, Miss., Mrs., wife	khanum	خانم
(term of respect), Sir, Ma'am, owner [as prefix]	sahib, sayeb	صاحب
to write	næweshtæ kdn	نوشته کد ن
letter, line, handwriting, lane	khæt	خط
land, ground, earth, floor	zæmin	زمین
how much	cheqæ	چقه
how far	cheqæ dur	چقعد ور؟
letter [an official letter]	mæktub	مکتوب
to send	ræwan kdn	روان کد ن
post office	postæ khanæ	پوسته خانه
ticket	tiket	تکت
postage stamp	tikete postæ	تکت پوسته
left	chæp	چپ
right	rast	راست
side, direction	tæræf	طرف
neutral	be:tæræf	بی طرف

clerk	kateb	کاتب
air, weather	æwa	هوا
air mail	poste æwayi	پوسته هوائی
regular mail	poste adi	پوسته عادی
register	ragistær	راجستر
topic, matter	mæwzo	موضوع
interesting	delchæsp	دلچسپ
ازخاطریکه	cherake:	چراکه
yes [slang]	ahn	آن
bad, broken	khærab	خراب
both	ærdo	هردو
role	ro:l, naeqsh	رول-نقش

extra vocabulary

to send	/ferestadæn/	فرستادن
	present stem /ferest/	فرست

(نوت ـ این فعل بسیار بندرت به دری اصطلاحی استعمال میشه)

درس پانزدهم

جملات وتمرینات

۱– چی میکنی ؟

خط نوشته‌میکنم .

مکتوب نوشته‌میکنم .

بری کی نوشته‌میکنی ؟

به کی نوشته‌میکنی ؟

بری پدرم نوشته‌میکنم .

بری فامیلم نوشته‌میکنم .

بری رفیقم نوشته‌میکنم .

به او نوشته‌میکنم .

۲– از رفیقت خط گرفتی ؟

از برادرت خط‌گرفتی ؟

از والدینت خط‌گرفتی ؟ پدر و مادر

از افغانستان خط گرفتی ؟

از امریکا خط گرفتی ؟

از خانه خط گرفتی ؟

٣- بلی از رفیقم یک خط گرفتم.

بلی از فامیلم یک خط گرفتم.

بلی دیروز از فامیلم یک خط گرفتم.

بلی از کریم هم یک خط گرفتم.

بلی دیروز از افغانستان یک خط گرفتم.

نی هیچ خط نگرفتیم.

نی از رفیقم هیچ خط نگرفتیم.

نی از فامیلم هیچ خط نگرفتیم.

نی از او هیچ خط نگرفتیم.

نی بسیار وقت میشه که هیچ خط نگرفتیم.

٤- چقه‌وقت میشه که از فامیلت خط نگرفتی؟ چقه‌وقت امریکه

چقه وقت میشه که از رفیقت خط نگرفتی؟

چقه وقت میشه که از افغانستان خط نگرفتی؟

چقه وقت میشه که از امریکا خط نگرفتی؟

چقه وقت میشه که از خانه خط نگرفتی؟

٥- تقریبا دو ماه میشه که از فامیلم خط نگرفتیم.

تقریبا یک سال میشه که از رفیقم خط نگرفتیم.

تقریبا پنج ماه میشه که از افغانستان خط نگرفتیم.

٦— چرا خط نوشته نمیکنی ؟

چرا خط نمیگیری؟

چرا خط نوشته نمیکنه؟

چرا خط روان نمیکنی ؟

چرا خط روان نمیکنن؟

چرا چی گپ اس؟ نمیدانم.

٧— مه همیشه خط نوشته میکنم.

مه همیشه خط نوشته میکنم لاکن او هیچ خط نوشته نمیکنه.

عزیز هیچ بری فامیلش خط نوشته نمیکنه.

فامیلش همیشه بری او خط نوشته میکنه.

او خط نوشته کدنه خوش نداره.

تو هم به فامیلت هیچ خط نوشته نمیکنی.

نی مه ماه یک خط نوشته میکنم.

کهد نیس.

۸— کی خط نوشته میکنی؟

مه حالی بسیار مصروف استم انشالا نوشته‌میکنم.

مه دیگه روز یک خط روان‌میکنم.

انشالا سبا یک خط روان‌میکنم.

مه حالی بری خط نوشتن هیچ وقت ندارم.

خی چی‌وقت نوشته‌میکنی؟

سبا نوشته‌میکنم.

سبا روان میکنم.

١— خط هاره چطور روان‌میکنی؟

خط هاره ده پوسته هوائی‌روان‌میکنی یا عادی؟

خط هاره ده پوسته هوائی‌روان‌میکنم.

خط هاره راجسترمیکنم.

خط هاره راجستر روان‌میکنم.

۱۰ـ بری خط هوائی چند میگیره؟

بری راجستر چند میگیره؟

خط هوائی تا امریکا چند میشه؟

پوسته‌خانه کجاس؟

پوسته‌خانه دور اس؟

پوسته‌خانه چقه‌دور اس ؟

۱۱ـ پوسته‌خانه اونجس.

پوسته‌خانه ده اوطرف سرك اس.

پوسته‌خانه بسیار دورنیس.

پوسته‌خانه بسیار نزدیك اس.

پوسته‌خانه طرف چپ سرك اس.

پوسته‌خانه بطرف راست سرك اس.

۱۲ـ امروز هوا بسیار خوب اس. دیروز

هوای امروز بسیار خوب اس. دیشو

هوای امروز بسیار خراب اس. پریروز

۱۳ ـ افغانستان بی‌طرف اس.

افغانستان یك مملکت بی‌طرف اس.

هندوستان هم یك مملکت بی‌طرف اس.

هردو مملکت بی‌طرف اس.

کدام کشور بیطرف اس؟

بعضی از کشورهای بیطرفه نام بگیرین.

کشورها چرا بیطرف میمانن؟

بیطرفی معنی چه؟ لطفا تشریح کنین.

(ضرب المثل دری ـ بترس از کسیکه از خدا نمیترسه)

مکالمه

عزیزه ـ موسی جان کجا میری؟

موسی ـ پوسته‌خانه‌میرم ای خطه باید راجسترکنم.

عزیزه ـ کجا روان‌میکنی؟

موسی ـ به ولایت کندز به پدرم.

عزیزه ـ از کابل تا کندز بری خط راجستر چند میگیره (میشه)؟

موسی ـ نمیدانم ای دفعه اول اس که راجسترمیکنم. تو از فامیلت خط گرفتی؟

عزیز ـــ نی بسیار وقت اس که خط نگرفتیم خداکنه که خیریت باشه. مه بسیار نگران (پریشان) استم.

موسی ـ انشالا خیریت اس نگران نباش. (پریشان‌نباش)

عزیزه ـ راستی دیروز پروفیسر راجع به چی گپ زد؟

موسی ـ موضوع لکچرش بسیار دلچسپ بود. تو چرا نامدی؟

عزیزه ـ نامدم چراکه بسیار کارداشتم. چی‌گفت؟

موسی ـ او راجع به ممالك بیطرف و سیاست بین‌المللی‌بسیار گپ زد و فکرمیکنم که بسیار دلچسپ بود.

عزیزه ـ راستی؟

موسی ـ آن. بسیار خوب لکچر بود.

لطفا ای جملاته به انگلیسی ترجمه‌کنین.

١– پوسته‌خانه کجاس؟

٢– از اینجه بسیار دورنیس.

٣– کریمه به ای موضوع بسیار دلچسپی داره.

٤– راستی ای یک موضوع بسیار دلچسپ اس.

٥– هردو یک چیز اس.

٦– بلی صاحب.

٧– بلی خانم صاحب.

٨– او کتی سفیر صاحب گپ میزنه.

٩– صاحب ای موتر کیس ؟

١٠– ای موتر صاحب نداره.

١١– ای سرک به‌کدام طرف میره.

١٢– راجع به ای چی فکرمیکنی ؟

١٣– لطفا راجع به پوسته و سیستم پوستی در امریکا چند دقیقه گپ بزنین؛

١– از چپ به راست بخانین.

١٠٠٠ ٢٠٠ ٩٩ ٨٨ ٩٠ ٧٨ ٤٠ ٤٦ ٣٥

٢– از راست به چپ بخانین.

هزار صد نود ونه هشتاد وهشت نود هفتاد وهشت چهل

چهل وشش سی وپنج

٣– از بالا به پائین بخانین.

زاغ

دختر

اقتصاد

بی طرف

مکتوب

پوسته‌رسان

٤– از پائین به بالا بخانین.

خانه منیجانم

مشکل اس

خانم

اوکتوبر

خلق

زمین

مقبول

خریدن

214

عبارات مفید

مه موهوم‌پرست نیستم

چه‌قسم کتاب خوشتان‌میایه ؟

شما چه ذوق دارین؟ ذوق شما چیس ؟

چه روز قشنگی !

عزیزم !

راست میگم .

شرم اس ــ بسیاربداس

ناوقت اس (شده) ــ کار از کارگذشته

سلامعلیکم خانمها و آقایان!

سفر شما چطور بود ؟

بسیار عالی بود .

ممنون‌استم .

ما روابط خوب داریم

(نوت ــ شاگردان بعضی‌از ای عباراته انتخاب کده به جملات
استعمال‌کنن)

بعضی کلمات مفرد وجمع ـ

مفرد	جمع
ولایت	ولایات
خبر	اخبار
مکتب	مکاتب
موضوع	موضوعات
رفیق	رفقاء
طرف	اطراف
رابطه	روابط
حالت	حالات
وزیر	وزراء
قوه	قواه
رئیس	رؤسا
مرض	امراض
سبب	اسباب
امر	امور

تمرین تلفظ (غ)

بغلان - غچی - شغنان - زغر - غولک - غولنگ‌آوه

غچی‌ها به بهار می‌آیه.

غچی پرنده بسیار کوچک اس.

بغلان بسیار غچی داره.

شغنان هم بسیار غچی داره.

غچی زغره بسیار خوش داره.

غلامغوث یک بچهٔ بسیار شوخ اس.

غوث یک غولک داره.

غچی‌هاره با غولک میزنه.

مادر غوث بسیار غم داره.

به غوث میگه (بچه‌م! غچی‌هاره نزن!)

غوث به گفت مادرش نمیکنه.

یکروز مادرغوث غولکِ بچه‌شه پُت کد.

غوث بسیار قار شد و دیگه غولک تیار کد.

مادرغوث به غوث دیگه غولنگ‌آوه تیار نکد

غوث به مادرش گفت، مادرجان مره ببخش، دیگه غچی‌هاره نمیزنم.

Lesson 16

to irrigate	abyari kdn	آبیاری کدن
irrigation	abyari	آبیاری
to defend	defa kdn	دفاع کدن
Ambassador	sæfir	سفیر
Deputy, Deputy Minister	moyeen, mo'in	معین
agriculture	zera'æt	زراعت
commerce, business, trade	tujaræt	تجارت
justice	ædl, 'dl	عدل
education	moaref, mo'ref	معارف
Minister	wæzir	وزیر
internal, interior	dakhelæ	داخله
can, to be able	tanistæn	تانستن (توانستن)
present stem	tan	تان
President, Chairman	ræ'is	رئیس
pl.	ruæsa	روسا

say hello for me	æz tæræfe mæ sælam bugo	ازطرف مه سلام بگو.
congratulations	cheshmet rushæn	چشمت روشن.

[this expression is used only to the person whose immediate member of his family returning from a journey or after a long absence]

to have an appointment, a promise	wadæ dshtn	وعده داشتن
province	we[æ]layæt	ولایت
pl.	we[æ]layat	ولایات
gentle, noble	shærif	شریف
it's up to you	mærbut bæ shumas	مربوط به شماس
any problem, difficulty	kudam mushkelate	کدام مشکلاتی
field [of study], major	reshtæ	رشته
like	mesle, manænde	مثل ـ مانند
public, common	m,am	عام (عامه)
to answer, reply	jæwab ddn	جواب دادن

extra vocabulary

to know, recognize	/shenakhtæn/	شناختن
present stem	/shenas/	شناس

GOVERNMENT MINISTRIES

Ministry of Interior	wæzaræte dakhelæ	وزارت داخله
Ministry of Foreign Affairs	wæzaræte omure kharejæ	وزارت امور خارجه
Ministry of Justice	wæzaræte ædleyæ	وزارت عدلیه
Ministry of Finance	wæzaræte maleyæ	وزارت مالیه
Ministry of Higher Education	wæzaræte tælemat-e-ali	وزارت تعلیمات عالی
Ministry of Public Health	wæzaræte sehæte'mæ	وزارت صحت عامه
Ministry of Defense	wæzaræte defa'	وزارت دفاع
Ministry of Agriculture	wæzaræte zera'æt	وزارت زراعت
Ministry of commerce	wæzaræte tujaræt	وزارت تجارت
Ministry of Planning	wæzaræte pelan	وزارت پلان
Ministry of Communications	wæzaræte mukhaberat	وزارت مخابرات
Ministry of Mines and Industries	wæzaræte muaden-o-sænayeh	وزارت معادن و صنایع
Ministry of Public Works	wæzaræte fæwayede ammæ	وزارت فواید عامه
Ministry of Education	wæzaræte tæleem-o-tærbeyæ	وزارت تعلیم‌وتربیه

درس شانزدهم

جملات وتمرينات

۱— مه میتانم.

تو میتانی.

شما میتانین.

او میتانه.

اونا میتانن.

Note - 'can' تانستن can be used as subjunctive
or without a subjunctive:

I can go.	me:tanum burum	میتانم برم
I can go.	ræftæ me:tanum	رفته‌میتانم [more common]

۲— مه امروز نیوبارك رفته نمیتانم.

مه سباشو ده (به) مهمانی رفته نمیتانم.

مه امروز مدیر صاحبه دیده نمیتانم.

مه امشو ده خانه سفیرصاحب رفته‌نمیتانم.

مه ای کاره کده نمیتانم.

مه ای نانه خورده نمیتانم.

سینما رفته نمیتانم.

۳– چرا نیویارک رفته نمیتانی ؟

چرا ده مهمانی آمده نمیتانی ؟

چرا مدیر صاحبه دیده نمیتانی ؟

چرا ای کاره کده، نمیتانی ؟

چرا ای‌ره خورده نمیتانی ؟

چرا اونجه رفته نمیتانی ؟

٤– نمیتانم چراکه بسیار دور اس.

اونجه رفته نمیتانم چراکه موترم تیل‌نداره.

ای کاره کده نمیتانم ازخاطریکه بسیار مشکل اس.

مدیر صاحبه دیده نمیتانم چراکه بسیار کاردارم.

امروز دیده نمیتانم‌شاید صبا ببینمش.

اگه امروز دیده نمیتانش باید صبا ببینیش.

بلی میتانم.

نی نمیتانم.

٥- میتانی که امروز اوره ببینی ؟

میتانه که امروز اوره ببینه؟

میتانین که امروز اوره ببینین؟

بلی میتانم که امروز اوره ببینم.

بلی میتانه که امروز اوره ببینه.

بلی میتانین که امروز اوره ببینین.

نی نمیتانه که امروز اوره ببینه.

نی نمیتانی که امروز اوره ببینی.

٦- او کیس؟

چی وظیفه داره؟

او مدیر اس.

مدیر چیس؟

مدیر بانک ملی س.

مدیر آبیاری و زراعت اس.

او سفیر امریکاس.

او معین سفارت اس.

او رئیس دافغانستان بانک اس.

او به وزارت معادن و صنایع کارمیکنه.

او رئیس پوهنتون اس.

او ده وزارت داخله کارمیکنه.

۷– وزیر عدلیه کیس؟

کی وزیر عدلیهس؟

وزیر دفاع کیس؟

وزیر صحت عامه (صحیه) کیس؟

وزیر مالیه کیس؟

وزیر معادن و صنایع کیس؟

کی رئیس بانک اس؟

۸– کریم ای‌ره خانده (خوانده) نتانست (نتوانست) .

چرا خانده نتانست؟

ازخاطریکه بری او بسیار مشکل بود .

دیروز اوره دیده نتانستم.

خانه سفیر صاحب رفته نتانستم.

اوره خریده نتانستم.

چرا خریده نتانستی؟

خریده نتانستم ازخاطریکه بسیار پول نداشتم.

ازخاطریکه پول کافی نداشتم.

۹— تو باید ازخود دفاع کنی (بکنی).

هر کس باید از خود دفاع کنه.

هر ملت باید از خود دفاع کنه.

وزیر دفاع امریکا چی نام داره؟

نام وزیر دفاع امریکا چیس؟	نام وزیر دفاع امریکا ...س.
ده افغانستان کی وزیر دفاعس؟	ده افغانستان ...وزیر دفاعس.

۱۰— افغانستان یک مملکت زراعتی س.

بسیاری مردم افغانستان به زراعت مصروف استن.

افغانستان زمین های زراعتی بسیار داره لاکن آب بری زراعت نداره.

زمین های افغانستان ابیاری کارداره.

امریکا همیشه به افغانستان کمك های زراعتی میکنه (میته).

(پروژه هلمند و ارغنداب)

۱۱– افغانستان ۲۷ ولایت داره.

افغانستان ۱۶ وزارت داره.

ولایات افغانستانه نام بگیرین.

لطفا سوال مره جواب بتین.

سوال اوره جواب بتی!

سوال اوره جواب بتی!

لطفا تلیفونه جواب بتی!

چرا جواب نمیتی؟

تو جواب بتی مه مصروف استم.

۱۲– کریم ده (به) رشته اقتصاد تحصیل میکنه.

عزیز ده رشته زراعت تحصیل میکنه.

مریم ده رشته تاریخ تحصیل میکنه.

شما به فاکولته ده چی رشته (رشته جی) تحصیل میکنین؟

رشته تحصیل شما چیس؟

رشته تحصیل مه زراعت اس.

رشته تحصیل مه اقتصاد زراعتی س.

او ده رشته معادن و جیالوجی تحصیل میکنه.

۱۲– لطفا ایره ترجمه کنین.

ایره ترجمه کده نمیتانم.

ترجمه ای بسیار مشکل نیس.

ده ترجمه ای بسیار مشکلات دارم.

ده ترجمه او هیچ مشکلاتی ندارم.

+++

خلیل و مه ده یک پوهنتون تحصیل میکنیم.

ما هردو از یک شهر هستیم.

مه اوره خوب میشناسم.

مکالمه

١٦

کریم– عزیزه جان چشمت روشن برادرت از خارج آمد .

عزیزه– تشکر زنده‌باشی . چطوراستی ؟

کریم– فضل خداس. حالی چی‌وقت انجنیرصاحب بکار شروع میکنه؟

عزیزه– نمیدانم امروز کتی (همرای) وزیر صاحب زراعت وعده داره. ببینیم
که ده کجا کار میگیره.

کریم– فکرمیکنی که ده کابل میمانه؟

عزیزه– به نظریه مه بری چند سال اول میخایه ده خود وزارت کارکنه و
بعداز او شاید به یکی از ولایات بره.

کریم– راستی زنش کابله خوش داره ؟

عزیزه– هنوز چیزی گفته نمیتانم. او حالی بسیار نو اس.

کریم– فکرمیکنی که زن انجنیر صاحب کارمیکنه؟ (میگیره) راستی نامش چیس؟

عزیزه– نامش ننسی‌س. یک خانم بسیار شریف اس. دری هم یک کمی‌گپ‌میزنه.
راجع به کارش هیچ نمیدانم او مربوط به خودش اس.

کریم– میدانی که خانمش ده چی رشته تحصیل کده (خانده) ؟

عزیزه– فکرمیکنم که به رشته کتابداری (کتابخانه) تحصیل‌کده.

کریم – خی میتانه که ده یکی از کتابخانه های کابل مثل کتابخانه عامه‌کابل

228

یا ده کتابخانه های پوهنتون کاربگیره.

عزیزه– آن (بلی) وقتیکه او بخایه کدام مشکلاتی نداره. ببخشی کریم جان مه یك دفعه باید (باید یك دفعه) خانه تلیفون کنم.

کریم– خو. مام (مه‌هم) باید برم. لطفا انجنیر صاحبه از طرف مه سلام بگو.

عزیزه– بچشم میگمش. باامان خدا.

کریم – بخدا سپردمت.

سوالات –

۱– کی به عزیزه چشمروشنی داد؟

۲– رشته تحصیل برادر عزیزه چی بود؟

۳– برادر عزیزه همرای کدام وزیر وعده داشت؟

٤– انجنیر به کجا میخایه کاربگیره؟

٥– برادر عزیزه از خارج زن آورد؟

٦– نامش چیس؟

۷– دری گپ زده میتانه؟

۸– رشته تحصیلش چیس؟

تمرین تلفظ (خ)

خاله ـ دخترك ـ خنده ـ خدیجه ـ بدخشان ـ خوك

خالهم یك دختر داره.

ای دخترك بسیار شیرین اس.

نام ای دخترك شیرین خالده‌س.

خالده همیشه خنده میکنه.

خالم یك دختر دیگه هم داره.

نامش خدیجه س.

مگر خدیجه مثل خالده خندان نیس.

خدیجه یك خواهرخانده داره.

نامش خیرنساس.

خیرنسا از بدخشان اس.

خیرنسا میگه که بدخشان خوك داره.

خدیجه میگه که خواهرخاندمش راست میگه.

(مه باورنمیکنم)

خدیجه گفت که یکروز خوك همسایه خروس خواهرخاندمشه خورد.

خیرنسا دیگه خوکه خوش نداره.

خود

مه خودم

ما خودما

تو خودت

شما خودتان

او خودش

اونا خودشان

مثال

مه خودم راه ره یافته میتانم.

مه خودم رفته میتانم.

مه خودم گفته میتانم(ش) .

نوت ـ شاگردان مثال بالا ره تعقیب نموده از آن جملات بسازند .

(ضرب المثل دری ـ یادآورده ره یاد میبره.)

عبارات مفید

دست زدن موقوف !

از حق ویتو استفاده کد (ویتوکد)

چه عیب داره — چه نقص داره

بعد از شما

لطفا یاد نکنین!

اتفاقی

درحقیقت — حقیقتاً

شاید چنین باشه.

بنام حفیظ — موسوم به حفیظ

به مه چه ؟

احتمال نداره (نمیره)

شراب به مزاج مه نمیسازه

بسلامتی !

(نوت — شاگردان بعضی از ای عباراته- انتخاب کده به جملات استعمال کنن)

Lesson 17

Ministry of Information and Culture	wæzaræte etla'to kæltor	وزارت اطلاعات و کلتور
Ministry of Borders	wæzaræte særhædat	وزارت سرحدات
Ministry of Water and Electric	wazarate aab-o-bærq	وزارت آب و برق
to learn	yad geriftæn	یاد گرفتن
warm, hot	gærm	گرم
cold	særd	سرد
soft	nærm	نرم
humid	mærtub	مرطوب
humidity	rutubæt	رطوبت
moderate	mo'tædel	معتدل
to precipitate	baridæn	باریدن
present stem	bar	بار (میباره)
snow	bærf	برف
rain	baran	باران
man (one should)	adæm	آدم

Spring	bæhar	بهار
Summer	tabestan	تابستان
Fall, Autumn	khæzan	خَزان
Winter	zemistan	زِمستان
much, a lot	zeyad	زیاد
temperature	æraræt	حرارت
degree	dæræjæ	درجه
climate	ab-o-æwa	آب و هوا
to differ, make a difference	færq kdn	فرق کدن
season	fæsl	فَصل
dry	khushk	خُشک

Extra vocabulary

prediction, forecast	/pisquye/	پیشگویی
cold front	/jach hæ-e-særd/	جبههِ سرد
pressure	/feshar/	فشار
wet	/tær/	تر
high, loud		بلند

Note: The months of the year (Solar Calender)

ماه های سال

æmæl	حمل	31 days	Beginning	مارچ	March 21
sæwr	ثور	" "	"	اپریل	April 21
jæwza	جوزا	" "	"	می	May 22
særætan	سرطان	" "	"	جون	June 22
æsæd	اسد	" "	"	جولای	July 23
sombolæ	سنبله	" "	"	آگست	Aug. 23
mizan	میزان	30 days	"	سپتمبر	Sept. 23
æqræb	عقرب	" "	"	اوکتوبر	Oct. 23
qæws	قوس	" "	"	نوومبر	Nov. 23
jæddi	جدی	" "	"	دسمبر	Dec. 22
dælw	دلو	" "	"	جنوری	Jan. 21
hoot	حوت	29 days (Leap year 30 days)	"	فبروری	Feb. 20

The Solar Calender is reckoned from the time of Mohammad's flight (hejræ هجره) from Mecca to Medina (622 A.D.).

درس هفدهم

جملات و تمرینات

۱– ده (به) کجا یادگرفتی؟

چطور یادگرفتی؟

یادگرفتنِ دری آسان اس؟

خاندنِ (خواندن) دری آسان اس؟

گپ زدنِ دری آسان اس؟

۲– ده امریکا یادگرفتم.

ده موسسهٔ خدماتِ خارجه دری یادگرفتم.

ده کابل یادگرفتم.

ده اینجه یادگرفتم.

ده اونجه یادگرفتم.

بلی یادگرفتن دری بسیار آسان اس.

باید دری یادبگیرم.

۳– او یک آدم بسیار خوب اس.

او یک آدم بسیار دلجسپ اس.

او یک آدم بسیار تمبل (تنبل) اس.

او یک آدم بسیار رفیق اس.

او یک آدم بسیار پولدار اس.

او یک آدم بسیار غریب اس.

او یک آدم بسیار اقتصادی‌س.

او یک آدم سیاسی‌س.

۴– امروز هوا چطور اس؟ امروز هوا بسیار مرطوب اس.

هوای امروز چطور اس؟ هوای امروز بسیار سرد اس.

امروز هوا خوب اس.

هوای امروز بسیار خوب اس.

امروز هوا بسیار گرم اس.

امروز هوا بسیار سرد اس.

امروز هوا بسیار معتدل اس.

۵– آب و هوای افغانستان چطور اس؟

هوای کابل چطور اس؟ هوای کابل بد نیس.

هوای کندز چطور اس؟ هوای کندز معتدل‌اس.

هوای هرات چطور اس؟ ده زمستان سرد اس و ده تابستان گرم‌اس.

هوای واشنگتن جطور اس؟ بسیار مرطوب اس.

هوای جلال‌آباد ده زمستان جطور اس؟

۶-ده هر فصل فرق‌میکنه.

ده زمستان سرد اس.

ده تابستان گرم اس.

ده بهار معتدل‌اس.

ده خزان هم معتدل‌اس.

ده تابستان یک کمی‌خشک اس.

۷ـ ده کدام ماه بسیار برف میباره؟ ده ماه دلو بسیار برف میباره.

ده کدام ماه بسبار باران میباره؟ ده ماه ثور بسیار باران میباره.

ده کدام ماه زمستان بسیار برف میباره؟ ده ماه حوت.

ده کدام فصل مرطوب اس؟ ده تابستان یک کمی مرطوب اس.

ده کدام فصل قشنگ اس؟	ده بهار و خزان بسیار قشنگ اس.

۸- حرارت چند درجهس؟	حرارت ۳۵ درجه سانتی‌گراد اس.
حرارت امروز چند درجهس؟	حرارت امروز ۲۵ درجهس.
حرارت دیروز چند درجه بود؟	حرارت دیروز ۲۸ درجه بود.
درجه حرارت چند اس؟	درجه حرارت ۳۲ اس.
حرارت چند اس؟	۶۵ درجهس.

۹- حرارت امروز تقریبا ۷۵ درجهس.

حرارت دیروز تقریبا ۶۵ درجه بود.

درجه حرارت ده هر شار(شهر) فرق‌میکنه.

ده خزان معتدل اس.

ده افغانستان رطوبت نیس.

آب و هوای افغانستان مرطوب نیس.

۱۰- ای بسیار نرم اس.	نیس.

ای نان بسیار نرم اس .

ای گوشت بسیار نرم اس.

ای چوکی بسیار نرم اس.

ای قلم بسیار نرم کار میکنه .

مکالمه

— آب و هوای افغانستان چطور اس ؟

— ده هر فصل فرق میکنه، ده تابستان بسیار خشک اس و رطوبت نداره .
کابل ده تابستان بسیار گرم نمیشه .

— ده زمستان چطور؟

— ده زمستان برف میباره . هوا سرد میشه بسیار سرد میشه .

— خوب اس برف و باران بری زراعت بسیار کمک میکنه .

— بلی، البته راست میگی ، میدانم که تو از منی‌سوتا ستی آب و هوای
ایالت منی‌سوتا چطور اس؟

— ده منی‌سوتا بسیار برف میباره، زمستان منی‌سوتا تقریبا از ماه سپتمبر
شروع میشه، زمستان منی‌سوتا بسیار سرد اس تقریبا هفت ماه
زمستان داریم تا ماه اپریل . تابستانش بسیار مرطوب‌اس.

— راستی ؟

— بلی (آن)

لطفا به انگلیسی ترجمه کنین .

۱ــ هر دویش یك چیز اس فرق نمیکنه .

۲ــ شار واشنگتن هوای بسیار گرم و مرطوب داره .

۳ــ تو بسیار زیاد گپ میزنی .

٤ــ تابستان اینجه بسیار خشك اس.

٥ــ آب و هوای مرطوب خوشم نمی‌آیه.

٦ــ چی فرق میکنه؟

۱- لطفا راجع به آب و هوای ایالت خود چند دقیقه گپ بزنین

۲- از روی معلوطت تان راجع به آب و هوای افغانستان گپ بزنین .

فصل هـــــا

یک سال چهار فصل داره. بهار ، تابستان ، خزان و زمستان .

حمل ، ثور ، جوزا ، فصل بهار اس.

سرطان ، اسد ، سنبله ، فصل تابستان اس

میزان ، عقرب ، قوس ، فصل خزان اس.

جدی ، دلو ، حوت ، فصل زمستان اس.

سوالات

۱– چهار فصله به ماه های دری نام بگیرین .

۲– کدام فصل ، فصل محبوب شماس ؟

۳– چرا ؟

٤– کدام ماه ها به فصل بهار میایه ؟

٥– شش ماه اول جنتری افغانستانه نام بگیرین.

٦– کولد فرانت یعنی چه ؟

(ضرب المثل دری – سالی که نیکوس از بهارش پیداس.)

عبارات مفید

استثناء وجود نداره

باستثنای

دروازهِ دخول

دروازهِ خروج

تیله کو !

کش کو !

معاف بودن

حقِ ورود

بدونِ عوارضِ گمرکی

در صورتِ عاجل

سحرخیز

در وقتِ بیر آمدن

درجریان

خلافِ قانون

(نوت ـ بعضی از عبارات بالا ره شاگردان به جملات استعمال کنن)

Lesson 18

sometime(s)	bæzi wæqt [æwqat]	بعضی وقت
old, aged, also the leader a religious sect.	pir	پیر
old (things)	ko:næ	کهنه
person	kæs	کس
some one, any one	kæse	کسی
person	shækhs	شخص
personal, private	shækhsi	شخصی
to arrive	ræseedæn	رسیدن
present stem	ræs	رس
young	jæwan	جوان
....years old	salæ	ساله
one year old	yæk salæ	یک ساله
up, above	bala	بالا
down	payeen	پائین
to listen	gosh kdn	گوش کدن
to teach	dærs dadæn	درس دادن

back, behind	pusht	پشت
section of town, quarter	kartæ	کارته
house	æweli	حویلی
all	kul	کل
to sell	forukhtæn	فروختن
present stem, sale	forush	فروش
for sale	forushi	فروشی
little, less	kæm	کم
ago	pe:sh	پیش

Note:

Attached questions with 'kh' خو :

1. You are'nt busy now, are you? شما خو حالی مصروف نیستین؟

2. You aren't going now, are you? شما خو حالی نمیرین؟

3. They went, didn't they? اونا خو رفتن؟

جملات و تمرینات

۱- بعضی وقت او ره می‌بینم.

بعضی وقت سینما میرم.

بعضی وقت راجع به او فکر می‌کنم.

بعضی وقت شما راست میگین.

بعضی وقت بسیار تنبل میشم.

بعضی وقت بسیار وقت سرکار میرم.

بعضی وقت هیچ گپ نمیزنه نمیدانم چرا؟

بعضی وقت بسیارخوش اس.

۲- ای کتاب بسیار کهنه س.

ای خانه بسیار کهنه س.

ای حویلی بسیار کهنه س.

ای شار(شهر) بسیار کهنه س.

۳- پدر او بسیار پیر اس. مادر

پدر او بسیار جوان اس. خواهر

زن او بسیار جوان اس.   شوهر (ش)

او دو دختر جوان داره.   پسر (بچه)

او دو دختر جوان یک پدر بسیار پیر دارن.

او مرد پیر دو دختر بسیار جوان داره.

دختر هایش همه جوان استن.   بچه

کل دختر هایش جوان اس(استن).

ای مملکت (کشور) بسیار جوان اس.

٤— کل ما باید بریم.

کل شما باید برین.   اونا

کل شان باید برن.

باید کل ما بریم.

باید کل شان برن.

چرا کل تان نمیرین؟

کل ما میریم.

کل شان میرن.

بلی کل ما میریم.

کل مردم

همه مردم

بعضی مردم

بعضی امریکایی ها

بعضی افغان‌ها

۵– کی دری میدانه؟

هرکس – هیچ‌کس.   کل ما دری میدانیم

کسی دری میدانه؟   بلی هرکس دری میدانه

بلی هرکس دری میدانه   همه ما دری میدانیم.

کسی دری درس میته؟

بلی علی دری درس میته

کسی دری گپ زده میتانه؟

بلی چارلی دری گپ زده میتانه.

نی هیچ‌کس نمیتانه   بلی هرکس میتانه

٦– هرکس دری میدانه.

هر شخص دری میدانه.

هرکس دری گپ زده میتانه.

خوشبختانه هرکس دری گپ زده‌میتانه.

خوشبختانه هوا امروز بسیار خوب اس.

٧– ای خانه فروشی‌س. ای خانه بری فروش اس.

ای خانه شخصی‌س.

ای موضوع شخصی‌س.

ای موتر بری فروش اس.

٨– بالا برو. طرف راست برو.

پائین برو. طرف چپ برو.

پائین میرم. بالا میرم.

ده ای ماه قیمت گوشت بالا رفت. قیمت هر چیز بالا میره.

قیمت شیر هم بالا رفت.   شکر

ده ای روزها قیمت هر چیز بالا میره.

ده هر جای قیمتی (inflation) س.

۱ – کریمه خو دیدی؟	آن (بلی) کریمه دیدم.
رفیق‌ته خو گفتی؟	آن گفتمش.
باسیکل ته خو فروختی؟	بلی فروختمش.
اونجه خو رفتی؟	آن رفتم. (نی نرفتم)
احمد خو اونجه س؟	آن اونجه س. (نی اونجه نیس)
شوربازاره خو دیدی؟	آن دیدم. (نی ندیدیم)
درس نوه خو خاندین؟	آن خاندیم. (نی نخاندیم)

۱۰ – چی وقت افغانستان میرسین؟	یک ماه بعد میرسم.
چی‌وقت اونجه میرسین؟	
کی به کابل میرسین؟	
کی میرسی؟	
اگه حالی بری کی اونجه میرسی؟	

نمیدانم فکر میکنم که ده ماه جون اونجه میرسم.

شاید دیگه ماه برسم.

نمیدانم که کی میرسم.

۱۱-کی رسیدی؟

چی وقت رسیدی؟

پیش از پنج بجه رسیدم.

امروز رسیدم.

دیروز اینجه رسیدم.

بعد از دو هفته میرسم.

بعد از سه هفته شاید برسم.

بعد از یک ماه باید برسم.

پیش از دو هفته باید برسم.

۱۲- تو چند ساله ستی؟

رفیقت چند ساله س؟

شما چند ساله ستین؟

او چند ساله س؟

کریمه چند ساله س؟

مه بیست و پنج ساله ستم.

نمیدانم که رفیقم چند ساله س.

برادرم بسیار جوان اس.

او سی ساله س.

کریمه بسیار جوان اس تقریبا هژده ساله س.

١٣– مه به او گوش کدم.

تو دیشو به رادیو گوش کدی؟

نی مه هیچ وقت نداشتم که به رادیو گوش کنم.

تو چطور ؟ تو گوش کدی؟

نی مام وقت نداشتم که گوش کنم.

١٤– او یک روز پیش رفت .

یک روز پیش اوره دیدم.

او چی وقت آمد ؟

او فقط چند دقه (دقیقه) پیش آمد .

او تقریبا نیم سات پیش آمد .

او وقت آمد .

او وقت آمده.

او هنوز نامده.

مکالمه

سلامالیکم مانده نباشی ؟

زنده باشی . چی حال داری؟

بدنیس میگذره. چی وقت از جلال آباد رسیدی؟

تقریبا دو سات پیش رسیدم.

فامیلت خوب بود ؟

شکر فضل خدا کل شان خوب استن. تشکر.

به جلال‌آباد چی گپ بود ؟

هیچ.

امان گفت که تو موتر نو خریدی راست میگه؟

آن یک موتر خریدم.

تبریک.

تشکر.

موتر دیگه ته جی میکنی؟

شاید بفروشمش. میخری برت ارزان میتم.

نی تشکر، حالی خریده نمیتانم پول ندارم.

خیر س پول شه پسان بتی.

نی تشکر.

+++

دکان کتابفروشی

کریم یک خانه داره

میخایه که خانه‌شه بفروشه.

خانه کریم فروشی س. خانه کریم بری فروش اس.

اول کریم میخاست که خانه‌شه کرا (یه) بته.

مگر حالی میفروشه.

عبارات مفید

به منظورِ

پشیمان شدم

بهرصورت

فراموش نکو !

مخلصِ شما

تاوقتیکه

زنده باد ! — پاینده باد !

عاقبت — سرانجام

خبردار !

عزیزم ! — عشق من !

ارادتمند شما

تحتِ رهبری

تحتِ اداره (نوت — شاگردان از بعضی این عبارات جملات بسازند)

به گوشتان باشه (به مکالمه تلیفونی)

از قصه های ملا نصرالدین

۱– فکربکر

یک روز ملانصرالدین در مسجد موعظه‌میکد در وقت وعظ گفت : ای مردم خداره شکر کنین که به شتر پر و بال نداده وگرنه پریده به‌بالای بام خانه شما می‌ششت و سقف خانه به سر شما چپه‌میشد .

۱– قصه بالاره نوشته کنین .

۲– شما به اووقت اگه در مسجد میبودین چه‌فکرمیکدین ؟

۳– شما گاهی قصه‌ای راجع به ملانصرالدین شنیدین ؟

(ضرب المثل‌دری– تاریشه به آب اس امید ثمر اس)

Lesson 19

high, loud, tall	belænd	بلند
population	nufus	نفوس
full	pur	پر
populated	purnufus	پر نفوس
as (work)	bæ hæise	بهحیث
to open	was[baz]kdn	واز (باز) کدن
to let someone or (from a car etc.)	ta kdn	تاکدن
to be located, happen	waqe'bdn/shdn/	واقع بودن / شدن
white	sæfed	سفید
black	seyah	سیاه
The White House	qæsre sæfed	قصرسفید
capital	paitækht	پایتخت
east	shærq	شرق
west	ghærb	غرب
hand	dæ[e]st	دست

most (of)	besyare	بسیاری
a number of...	yæk tedade	یکتعداد
farmer	dehqan	دهقان
when	wækhteke	وقتیکه
way, route	ra	راه
to build, make, manufacture	sakhtæn	ساختن
present stem	saz	ساز
building, n.	tæmer	تعمیر
to like (to come to someone's liking)	khushe kæse amædæn	خوش کسی آمدن
I like it. (it comes to my liking)	khushem me:ayæ	خوشم می آیه
in front of	pe:shruy	پیشروی
to get off	ta shudæn	تاشدن
you are joking?	mæzaq me:kuni	مزاق میکنی ؟
Soviet Union	etehade shoræwi	اتحاد شوروی
President (of a Republic)	ræ'ise jæmhur	رئیس جمهور
to name	nam geriftæn	نامگرفتن

درس نزدهم

جملات و تمرینات

۱- مره اینجه تاکو.

مره اونجه تاکو.

مره ده اونجه تاکو.

مره ده اینجه تاکو.

مره اینجه تاکده میتانی؟ بلی میتانم.

مره اونجه تاکده میتانی؟ نی شماره اونجه تاکده نمیتانم.

قاسمه ده پوسته‌خانه تاکده میتانی؟

مره ده پیشروی او تعمیر تاکده میتانی؟

کریمه ره پیشروی خیبر رستوران تاکده میتانی؟

۲- نی شماره (توره) اینجه تاکده نمیتانم.

آن (بلی) تاکده میتانم.

بلی قاسمه ده پوسته‌خانه تاکده میتانم.

نی اوره ده اونجه تاکده نمیتانم.

خی (پس) اوره ده کجا تامیکنی؟ به شهرنو

پس مره ده کجا تامیکنی؟	به خیبر رستوران
ده کجا تامیشی؟	به جاده میوند
ده شار نو تامیشی؟	بلی (آن)
ده سینما پارک تامیشی؟	نی ده سینما پارک تانمیشم.

به خیبر رستوران تا میشی؟ آن (بلی)

٣ــ آن ده خیبر رستوران تامیشم.

آن ده پیشروی سینما پارک تامیشم.

ده شارنو تامیشم.

ده اینجه تامیشم.

ده اونجه تامیشم.

ده نزدیک پوهنتون تامیشم.

به نزدیک تعمیر ملل متحد تامیشم.

٤ــ او راه بسیار دور اس.

او راه بسیار نزدیک اس.

از ای راه برو که آسان اس.

200

اگه از ای راه بریم نزدیک میشه.

اگه از او راه بریم نزدیک میشه.

او راه ره میدانه.

ده راه خانه اوره دیدم.

به راه مزارکتی ش (همرایش) گپ زدم.

ده راه جلال آباد سه چهاردفعه از موتر تاشدیم.

او هیچ تا نشد.

راه کابل تا مزارشریف بسیار خوب اس.

راه هرات و کندهار هم بسیار خوب اس.

۵– واشنگتن پایتخت امریکاس.

کابل پایتخت افغانستان اس.

تهران پایتخت ایران اس.

پایتخت افغانستان کابل اس.

داکه پایتخت بنگله‌دیش اس.

اسلام‌آباد پایتخت پاکستان اس.

٦– نیویارك یك شهر بسیار پرنفوس اس.

شهر نیویارك تقریبا ٩ ملیون نفوس داره.

شهر کابل تقریبا یك ملیون نفوس داره.

توکیو هم یکی از شهرهای پرنفوس اس.

نفوس افغانستان چقس؟

نفوس امریکا چقس؟

نفوس اتحاد شوروی چقس؟

نفوس افغانستان چند ملیون اس؟

افغانستان چند ملیون نفوس داره؟

٧– افغانستان تقریبا ١٧ ملیون نفوس داره.

امریکا تقریبا ٢١٥ ملیون نفوس دارو.

ایران تقریبا ٣٢ ملیون نفوسر داره.

بنگله دیش تقریبا ٧٥ ملیون نفوس داره.

اتحاد شوروی تقریبا . . . . ملیون نفوس داره.

پاکستان تقریبا . . . ملیون نفوس داره.

فرانسه تقریبا . . . ملیون نفوسر داره.

۷- او چی کارمیکنه؟	او به‌حیث چی کارمیکنه؟
او به‌حیث مدیر کارمیکنه	کریم
او به‌حیث معین کارمیکنه.	برادرش
او بحیث رئیس کارمیکنه.	رفیق‌شما
او بحیث انجنیر کارمیکنه.	پدررحیم
او بخیث کاتب کارمیکنه.	شما

۸- سفارت امریکا ده کجاس؟

سفارت امریکا ده کجا واقع س؟

سفارت افغانستان ده کجاس؟

سفارت امریکا ده کجا واقع شده؟

خانه شما ده کدام سرک واقع شده؟

سفارت امریکا ده سرک بی‌بی‌مهرو واقع س(شده).

قندهار(کندهار)بطرف جنوب افغانستان واقع شده.
یکی از ولایات جنوبی س.
بدخشان به شمال افغانستان واقع شده.
یکی از ولایات شمال‌شرقی س.
هرات به غرب افغانستان واقع شده.

۱– لطفا اینه واز(باز)کنین.

اینه برم(برای مه) وازکو.

اوره برم وازکو.

چرا کلکینه واز نمیکنی؟

لطفا کتابخانه وازکنین.

لطفا کتابخانه بسته‌کنین.

لطفا دروازه ره بسته‌کنین.

دروازه ره بسته‌کو که بسیار سرد اس.   دروازه بستس.

۱۰– رئیس جمهور امریکا ده کجا زندگی میکنه؟

رئیس جمهور امریکا ده قصرسفید زندگی میکنه.

قصرسفید ده شهر واشنگتن واقع شده(س).

رئیس جمهور و فامیلش ده ای قصر زندگی میکنن.

یکتعداد بسیار(زیاد) مردم افغانستان دهقان استن.

بسیاری مردم ده افغانستان دهقانی میکنن.

بسیاری مردم افغانستان به زراعت مصروف استن.

ده (به) زمستان بسیاری مردم ده شار زندگی میکنن.

ده تابستان بسیاری مردم ده خارج (بیرون) شار زندگی میکنن.

کریمه ده پیشروی رستوران خیبر دیدم. کی ره دیدی؟

اوره ده پیشروی قصرسفید دیدم. کریمه دیدم.

اوره ده پیشرویت ماندم. چی ره ماندی؟

۱۱ــ بسیاری مردم افغانستان دهقانی میکنن.

روز اول سال روز دهقان اس.

ده افغانستان روز اول ساله روزدهقان میگن.

روز نوروز ده افغانستان روزرخصتی س.

اول حمل روز نوروز اس.

۲۱ مارچ ده افغانستان روز اول سال اس.

۲۱مارچ (اول حمل) ده افغانستان روز نوروز اس.

۱۲ــ وقتیکه سرکار می‌آیم، همیشه اوره می بینم.

وقتیکه خانه میرم، همیشه کارمیکنم.

وقتیکه نان میخوره، هیچ گپ نمیزنه.

وقتیکه مه آمدم، او اینجه نبود .

وقتیکه اینجه می‌آئی، باید سگرت نکشی .

وقتیکه اینجه آمدی، باید سگرت نکشی .

وقتیکه افغانستان میری، بری کل رفیق ها سلام مره بگو.

وقتیکه افغانستان رفتی، بری (به) کل رفیق ها سلام مره بگو.

وقتیکه به افغانستان رفتین، لطفا بری (به) مه نوشته کنین .

وقتیکه اوره دیدین، بریش (به او) سلام بگوئین .

۱۳– ای بسیار خوشم می‌آیه.
او بسیار خوشم می‌آیه.
افغانستان بسیار خوشم می‌آیه.
امریکا بسیار خوشم می‌آیه.
مردم افغانستان بسیار خوشم می‌آیه.
مردم امریکا بسیار خوشم می‌آیه.
کل مردم خوشم می‌آیه.

چی بسیار خوشت می‌آیه؟
چرا بسیار خوشت می‌آیه؟
آب وهوای . .
فیلم های . . .
بزکشی . . .
فوتبال . . .
موسیقی

همه چیز خوشم می‌آیه.   هرچیز خوشم می‌آیه .

مکالمه

١١

سلطانه— اسلم! کریم چی وقت از مزار آمد ؟

اسلم— دو روز پیش آمد .

سلطانه—(او) بری جی رفته بود ؟

اسلم— بری دیدن برادرش.

سلطانه— راجع به راه (ها) چیزی (هیچ چیز) نگفت ؟

اسلم— نی بسیار نگفت او گفت که راه بسیار بد نیس.

سلطانه— برادرش به مزارچی میکنه ؟

اسلم— برادر او(ش) دهقان اس، دهقانی بسیار خوشش می آیه، وقتیکه
او خرد بود ، همیشه کتی (همرای) پدرش دهقانی میکد .

سلطانه— او هیچ مکتب نرفته (نخانده) !

اسلم— نی ، او ده شار مزارشریف و کابل بسیار زمین داره، او زمین دار اس،
او سه زن و تقریبا یازده دختر و بچه داره.

سلطانه— مزاق میکنی ؟

اسلم — نی ، مزاق نمیکنم راست میگم، او یک آدم بسیار پولدار اس ، او
تنا (تنها) ٣٥ سالەس و میخایه (که) یک زن دیگام (دیگەهم)

بگیره. او همیشه ده خانه و زمین های خود کارمیکنه.

سلطانه– فکرمیکنم که او یک آدم بسیار دلچسپ اس.

اسلم– آن (بلی) سلطانه جان: امشو چی‌وقت خانه میری؟

سلطانه– شاید هفت‌بجه برم.

اسلم – موتر ته امروز آوردی؟

سلطانه – بلی آوردیم.

اسلم– سلطانه جان! اگه‌مره پیش مکتب تخنیک تاکنی ازت(ازتو) بسیار خوش میشم.

سلطانه – خو، چرانی. چی‌فرق‌میکنه‌مه هم از او راه میرم.

اسلم – تشکر، خی پسان میبینیم.

سوالات –

۱– کریم بری‌چی مزار رفته بود؟

۲– کریم راجع به راه چی‌گفت؟

۳– برادر کریم به مزار چی‌کار میکنه؟

٤– برادر کریم چی‌قسم آدم اس؟

٥– سلطانه اسلمه به کجا تامیکنه؟

سوالات پائینه لطفا جواب بتین

١ ـ اتحاد شوروی بکدام طرف افغانستان واقع شده؟

٢ ـ تو دهقانی ره خوش داری؟

٣ ـ برادر کریم چطور یک آدم اس؟

٤ ـ نفوس ایالت شما چقه س؟

٥ ـ اسلم میخایه ده کجا از موتر تا شوه؟

٦ ـ پیش از رئیس جمهور داود افغانستان چه قسم مملکت بود ؟

٧ ـ لطفا چهار ولایت جنوبی افغانستانه نام بگیرین،

٨ ـ برادر کریم به (ده) مزار چی کار میکنه؟

٩ ـ کوه های اپالاشیان به (ده) کدام قسمت ایالات متحده واقع س؟

١٠ـ پامیر به (ده) کدام طرف افغانستان واقع شده (اس)؟

١١ـ شما گاهی به (ده) اروپا بودین؟

١٢ـ صدراعظم اتحاد شوروی چی نام داره؟

١٣ـ ایالات شمال‌شرقی امریکا ره نام بگیرین؟

١٤ـ شرق و مشرق چی‌فرق داره؟

١٥ـ غرب و غربی چی‌فرق داره؟

Lesson 20

color, ink, paint	ræng [kdn]	رنگ
colored, colorful	rængæ	رنگه
clothes	kala	کالا
to wear, put on	poshidæn	پوشیدن پوش
I feel like [my heart desires]	delem me:shæ	دلم میشه (که)
without	bedune	بدون
to hear	shunidæn	شنیدن
present stem	shenæw	شنو
mine	æz mæ	ازمه
his, hers	æz u.	از او
whose	æz ki	ازکی
sweet	shirin	شیرین
candy, cookie	shirini	شیرینی
usually	mæ'mulæn	معمولا
generally	umumæn	عموما

to repair, fix	tæyar kdn	تیارکد ن
to wash	shushtæn	ششتن (شستن)
present stem	sho:y	شوی
to cook	pukhtæ kdn	پخته کد ن
matches	gogerd	گوگرد
to boil	jo:sh ddn	جوش داد ن
place, location, space	jay	جای
پول	pæysæ	پیسه
pocket	je:yb	جیب
jacket, coat	kurti	کرتی
Here it is! [slang]	iynæ	اینه !
Take it!	begi [mæ]	بگی ! (مه)
ash tray	segret dani or	سگرت دانی
	khakestær dani	خاکستردانی
کالا	libasa	لباس ها

اً is the sign of an adverbial suffix, e.g.

اول	اولاً
معمول	معمولاً
عموم	عموماً
مستقیم	مستقیماً
اخیر	اخیراً
سهو	سهواً
تقریبی	تقریباً
اکثر	اکثراً
اقل	اقلاً
فوری	فوراً
جدی	جداً
حقیقت	حقیقتاً
ندرت	ندرتاً

The words that take this adverbial suffix (æn) are usually borrowed Arabic terms.

درس بیستم

جملات و تمرینات

۱– ای کتاب از کیس؟	ای کتاب کیس؟
ای موتر از کیس؟	ای موتر کیس؟
ای موتر از مهس.	ای موتر مهس.

از مهس.

از اوس.

از کریم اس.

از کریمس.

از سلطان‌اس.

۲– از کجا شنیدی؟

از کی شنیدی؟

کی شنیدی؟

چی‌وقت شنیدی؟

از رادیو شنیدم.

از رفیقم شنیدم.

دیروز شنیدم.

از رادیو افغانستان شنیدم.

از رادیو بی‌بی‌سی شنیدم.

شنیده نمیتانم.   بلندتر گپ بزن.

شنیده نمیتانه   بلند گپ بزن

لطفا بلند گپ بزنین گپ تانه شنیده نمیتانم.

شنیدنش مشکل اس.

مشکل اس که شنیده شوه.

۳— چی میکنی ؟

دست های مه میشویم.

دست های شه میشویه.

چرا دست های ته نمیشوئی ؟

افغانها همیشه پیش از نان دست های خوده (شانه) میشوین.

کالایم (لباسهایم) چتل اس، باید بشویمش.

کالای او هیچ‌وقت چتل نیس.

او همیشه لباس های رنگه میپوشه.   تلویزیون‌رنگه

کالای رنگه ره بسیار خوش داره.   فیلم رنگه

لباس های رنگه بسیار خوشش می‌آیه.

کالای‌رنگه هیچ خوشش نمی‌آیه.

٤ـ کالای نوت تبریك!   بوت های نوت تبریك!

تشکر زندمباشی.   دریشی نوت تبریك!

عزیز کجاس؟

عزیز امروز خانه شه رنگ میکنه ـ خانه خوده رنگمالی میکنه

مام(مه‌هم)دلم‌میشه که خانه خوده رنگ کنم.

دلم‌میشه که امشو سینما برم.

دلم‌میشه که امشو سینما برم.

دلم‌میشه که امشو یك پلو بسیار خوب پخته‌کنم.

دلم‌میشه که چند دقیقه خوشوم.

دلم‌میشه کمبری بچه‌ها یك کمی شیرینی بخرم.

دلم‌میشه که هیچ اوره پیسه نتم.

دلم‌میشه که او خانه ره بخرم.

۵- کی معمولا نان پخته‌میکنه؟

کی معمولا ده خانه تان نان پخته‌میکنه؟

مادرم معمولا نان پخته‌میکنه.

او معمولا پخته‌میکنه.

او معمولا راست میگه.

او معمولا گپ نمیزنه وقتیکه نان میخوره.

او معمولا چپ اس.

او معمولا ده (به) سرویس شار میره.

تو معمولا چند بجه خو میشی؟

دوازده بجه.

٦- گوگرد داری؟	نی گوگرد ندارم.
کی گوگرد داره؟	اسلم گوگرد داره.
کسی گوگرد داره؟	نی هیچکس گوگرد نداره.

وقتیکه بازار رفتی یك کمی گوگرد بخر.

تو باید کتی خود همیشه گوگرد داشتهباشی، ازخاطریکه بسیار سگرت میکشی.

مه هروقت کتی (همرای) خود گوگرد داشتم.

۷– موترته چی وقت (کی) تیارمیکنی ؟

شاید دیگه صبا تیارکنم.

تیارکدن موتر مه بسیار پول کارداره.

بسیاروقت میگیره که تیارکنمش.

تیارکدنش بسیار مشکل اس.

تیارکدنش بسیار آسان اس.

معمولا سه هفته وقت میگیره که تیارشوه.

او همیشه خودش تیارمیکنه.

کریم تیارکده نمیتانه.

چرا تیارکده نمیتانه؟

او راجع به موتر هیچ نمیفامه.

۸ــ ای میوه بسیار شیرین اس.

ای بسیار شیرین اس. مه خورده نمیتانم.

حلیمه یک دختر بسیار شیرین اس.

او شیرینی‌ره بسیار خوش داره.

شیرینی زیاد (بسیار) بری دندانها خوب نیس.

شیرینی بسیار، دندانهاره خراب میکنه.

شیرینی ده (به) افغانستان بسیار قیمت اس.

مردم امریکا بسیار شیرینی میخرن (میخورن).

۹ــ گوشت گوسفند عموما قیمت اس.

مردم افغانستان عموما گوشت گوسفند میخورن.

مردم غریب عموما خریده نمیتانن.

او (آب) جوش اس؟ او (آب) جوش داری؟

یک کمی او (آب) جوش کاردارم.

پیش از خوردن (نوشیدن) ای اوه باید جوش بتی.

لطفا یک کمی او (آب) جوش بیار.

جای شط از شار بسیار دور اس.

پغمان بسیار خوب جای اس.

ده(به) ای موتر بری پنج‌نفر جای نیس.

دیروز به جای کریم(خان)رفته‌بودیم.

اینجه جای‌شط نیس.

بدجای اس.

خوب جای اس.

خراب جای اس.

١٠ــ او بسیار پول داره.	کی بسیار پول داره؟
او بسیار پولدار اس.	کی بسیار پولدار اس؟
او بسیار پیسه داره.	قاسم
او بسیار پیسه‌دار اس.	محمدعمر
او هیچ پیسه نداره.	هاشم
او مفلس اس.	

۱۱– اگه آب نباشه زندگی نیس.

بدون آب زندگی نیس.

بدون تو مه رفته نمیتانم.

بدون پول خریده نمیتانم.

بدون تمرین یادگرفتن ای درس بسیار مشکل اس.

یادگرفتن ای درس بدون تمرین بسیار مشکل اس.

بدون تو زندگی مشکل اس.

بدون تمرین یادگرفتنش مشکل اس.

۱۲– او معمولا چپ میباشه (اس).   کی معمولا چپ اس؟

غنی معمولا چپ اس.

به جیب مه هیچ پول نیس.

کرتی مه سه جیب داره.

سگرت به جیب چپ کرتی م اس.   بالاپوش

گوگرد به جیب راست کرتی م اس.

گوگرد به جیب پتلونم اس.

مکالمه

۲۰

کریم — مریم جان سگرت داری؟

مریم — آن (بلی) دارم.

کریم — یک دانه سگرت خو برم بتی ؟

مریم — چرانی ، گوگرد داری؟

کریم — آن ، فکرمیکنم که ده جیب کرتی م اس.

مریم — اینه بگی !

کریم — تشکر.

مریم — قابل تشکر نیس. سگرت دانی اونجه اس.

کریم — تشکر دیدمش. (دیدم ـ میگیرم)

مریم — چقه‌وقت اس که سگرت میکشی ؟

کریم — تقریبا یک سال میشه.

مریم — بابه ت (پدرت) چیزی نمیگه؟

کریم — نی ، چیزی‌نمیگه.

سوالات ـ

١ـ گوگرد داری؟

٢ـ جای شما از موسسه خدمات خارجه جقه‌دور اس؟

٣ـ ده (به) موتر چقه‌وقت میگیره؟

٤ـ معمولا چندبجه سرکار می‌آئی؟

٥ـ معمولا ده خانه‌شما کی نان پخته میکنه؟

٦ـ شما گاهی به قصر سفید بودین؟

٧ـ قصرسفید از موسسه چقه‌دور اس؟

٨ـ شما ده افغانستان به‌حیث چی کارمیکنین؟

٩ـ ایالت نیویارک پرنفوس اس یا کلیفورنیا؟

١٠ـ میدانین کابل چقه‌نفوس داره؟ نفوس کابل چقس؟

١١ـ ایالتی که شما ده او زندگی‌میکنین چند ملیون نفوس داره؟

١٢ـ ده امریکا روز دهقان دارین؟

١٣ـ شما سگرت میکشین؟

١٤ـ ده فامیل شما کسی سگرت میکشه؟

١٥ـ داکتر ها راجع به سگرت کشیدن چی‌فکرمیکنن؟

(ضرب‌المثل‌دری ـ انصاف نصف ایمان‌اس)

SOME MITARY TERMS:		بعضـــی اصطلاحات عسکـری
war, fighting	jæng, hærb	جنگ ـ حَرب
gendermarie	qowæ-e-æmniyæ	قوه امنیه
a cannon, gun, ball	top	توپ
artillery	topkhanæ	توپخانه
heavy artillery	topkhanæ-e-sængeen	توپخانه سنگین
artillery man	topchi	توپچی
insurrection	shuresh, fitnæ	شورش ـــ فتنه
intervention	mudakhelæ	مُداخله
ocupation	eshchal	اِشغال
occupied lands	ærazi eshghali	اراضی اشغالی
surrender	tæsleem	تسلیم
truce	mutarekæ	مُتارکه
Attache	atæshæ	آتشه
Headquarter	mærkæz	مرکز
Fort	balahesar - qælæ	بالاحصار
supplies	zækhayer	ذَخایر

Lesson 21

education, training	tærbeyæ	تربیه ـ تعلیم (تعلیم‌وتربیه)
to educate, to raise, to train	tærbeyæ kdn	تربیه کدن
between	bæyne	بین
long	dæraz	دراز
short	kota	کوتاه
carpet, rug	qalin	قالین
shopkeeper	dukandar	دکاندار
to finish, release	khælas kdn	خلاص کدن
to cause to reach, take, deliver	ræsandæn	رساندن
present stem	ræsan	رسان
relation, ratio, proportion	nesbæt	نسبت
in relation to, in comparison with, than	nesbæt bæ	نسبت به
compared to [a particle used in comparisons], than [slang]	kædæ	کده
late	na wæqt [bdn;shdn]	ناوقت

rice	berinj	برنج
to find, locate	pæyda kdn	پیدا کدن
to enter, come in, get in	dakhel shdn	داخل شدن
alive, living	zendæ	زنده
life	zendægi	زندگی
paternal uncle	ka ka	کاکا
maternal uncle	ma ma	ماما
to go back	pæs ræftæn	پس رفتن
to come back	pæs amædæn	پس آمدن
optimistic	khushbin	خوشبین
to weave	baftæn	بافتن
present stem	baf	باف
to export '	sadir kdn	صادر کدن
exports	sadirat	صادرات
to die	murdæn	مردن
		مُر (میر)
		می مُره (می میره)

Note: By adding 'tær تر and 'tærin ترین to an adjective in Dari, we get a comparative and superlative degree respectively. As the following indicates.

superlative	comparative	adjective
گرمترین	گرمتر	گرم
سرد ترین	سرد تر	سرد
قشنگترین	قشنگتر	قشنگ
پولدارترین	پولدارتر	پولدار
بد ترین	بد تر	بد
بهترین	بهتر	خوب (به)
کلانترین	کلانتر	کلان
مشکل‌ترین	مشکل‌تر	مشکل
خرد ترین	خرد تر	خرد
هوشیارترین	هوشیارتر	هوشیار
خوشبین‌ترین	خوشبین‌تر	خوشبین
پاکترین	پاکتر	پاک
سخت ترین	سخت تر	سخت

درس بیست ویکم

جملات و تمرینات

۱— ای راه بسیار دراز اس.   سرک
ای راه بسیار کوتاه‌س.   خاکش
ای راه بسیار نزدیک اس.   فاصله
ای میز بسیار دراز اس.   چوکی-راه — فاصله — ساعت
واشنگتن زمستان بسیار کوتاه داره.

۲— چند بجه خلاص میشی؟   دو بجه خلاص میشم.
چند بجه (کی) خلاص میکنی؟   دو بجه خلاص میکنم.
چند بجه از نان‌خوردن خلاص میشین؟ نمیدانم.
چند بجه نان خوردنه خلاص میکنی؟   شاید نیم‌ساعت بعد خلاصک
چند بجه کارته خلاص میکنی؟
چند بجه از کار خلاص میشی؟
چی‌وقت مکتبه خلاص میکنی؟
کی اوره خلاص میکنی؟

۳– یک بجه خلاص میشم.

یک بجه خلاص میکنم.

هفت بجه از نان خوردن خلاص میشم.

فکرمیکنم که سهبجه کارمه خلاص میکنم.

کارم سه بجه خلاص میشه.

شش بجه از کار خلاص میشم.

یک سال بعد مکتبه خلاص میکنم.

دیگهروز اوره خلاص میکنم.

٤– کریم چیوقت کارشه خلاص میکنه؟

نمیدانم که چیوقت خلاص میکنه.

نمیدانم که چیوقت خلاص میشه.

مه خلاص کدم(ش).

مه خلاص شدم.

مه وقت خلاص کدم.

او وقت خلاص کد.

او وقت خلاص شد .

ای‌خلاص شد .

او خلاص شد .

۵– او همیشه ناوقت می‌آیه .   کی همیشه ناوقت می‌آیه؟

چرا همیشه ناوقت می‌آیه؟   کریم همیشه ناوقت می‌آیه .

چراکه راهش بسیار دور اس.

او امروز ناوقت سرکار آمد .

بری مه (برم) ناوقت شد .   سرم ناوقت شد .

او دیشو ناوقت خانه آمد .

سلطان همیشه ناوقت خومیشه . (میکنه)

او همیشه ناوقت کارمیکنه .

ناوقت نان میخوره .

ناوقت تلیفون میکنه .

ناوقت از خومیخیزه .

۶– ای نسبت به‌او ارزان‌تر اس.

امروز نسبت به دیروز گرمتر اس.

دیروز نسبت به امروز گرمتر بود .

دری نسبت به فرانسوی آسان‌تر اس.

ای قالین از او قالین (کده) قیمت تر اس.

ای درس نسبت به او درس(کده) مشکل‌تر اس.

نفوس غزنی از نفوس کابل‌کده کمتر اس.

علی‌از برادرش کده جوانتر اس.

عموما پغمان از کابل‌کده سردتر میشه .

خانه‌شما از خانه‌ما کده نزدیکتر اس.

۷– موسی کلان‌تر اس یا کریم؟	موسی کلانتر اس.
قاسم جوانتر اس یا نجیب ؟	
کدامش جوان‌تر اس؟	قاسم جوانتر اس.
کدامش کلان (پیر)اس ؟	
موسی کلانتر اس.	

قاسم جوان‌تر اس.

ای ارزان‌تر اس.

ای قیمت تر اس.

ای پاکتر اس.

ای خوبتر (بهتر) اس.

ای مشکل‌تر اس.

۸- پرنفوس ترینِ شهرهای افغانستان کدام شهر اس ؟

کابل پرنفوس ترینِ شهرهای افغانستان اس.

نیویارک پرنفوس ترین شهر (های) امریکاس.   پاکترین

توکیو پرنفوس ترین شهر (های) جاپان اس.   مقبول‌ترین

یکی از پرنفوس ترین شهرهای جاپان توکیوس.

پرنفوس ترین شهر ایران تهران اس.   کلانترین

پرنفوس ترین شهر انگستان لندن اس.   کلانترین

قشنگترین شهرهای دنیا کدام شهرهاس؟

۱ — چی وقت پس میری؟   کی پس میری؟

جی وقت پس افغانستان میری؟

شاید بعداز یک ماه برم.

شاید بعداز یک هفته پس بره.

پس برو.

پس نرو!

او نمیخایه (که) پس بره.

۱۰ — چی وقت پس آمدی؟   کی پس آمدی؟

چرا کریم پس نمی‌آیه؟

چی وقت پس آمد؟

یک هفته پیش پس آمد.

پس بیا!

پس نیا!

شما باید پس بیائین.

۱۱ـ کاکای کریم هنوز زنده‌س.

او نود (۹۰) ساله‌س.

کریم ماما نداره.

اسلم یک آدم بسیار خوشبین اس.

آدم ده زندگی باید همیشه خوشبین باشه.

او ده هرچیز خوشبین اس.

خوشبینی خوب اس.

۱۲ـ کتاب ته پیداکدی؟ کتاب ته یافتی؟

آدرسه پیداکدی ؟

نی هنوز پیدا نکدیم. (نکرده‌ام)

پیداکدن او(ش) بسیار مشکل اس.

کاکای کریم دکان‌دار اس.

او دکان قالین فروشی داره.

کاکای او(ش) قالین‌فروش اس.

قالین های افغانی ده اروپا خوب بازار داره.

قالین های افغانی ده بازارهای لندن و اروپا خوب فروش داره.

افغانستان به خارج قالین صادرمیکنه.

عموما ده شمال افغانستان قالین می‌بافن.

قالین‌بافی یکی‌از کارهای مهم مردم افغانستان اس.

قالین یکی‌از صادرات مهم افغانستان اس.

۱۲– لطفا قاسمه به خانه‌شان برسان. دکان

نی، مه اوره رسانده نمیتانم.

پوسته رسان امروز ناوقت آمد. داکی

نگران نباشین مه شماره میرسانم.

ده شمال افغانستان گوسفند تربیه‌میکنن.

شتر خار میخوره.

شتر بار میبره.

شتر بری حمل و نقل استعمال میشه

میگن که شتر کشتی‌صحراس.

شتر همسایه ما ازگرسنگی مرد. گشنگی

سوالات ـ

١ـ شما برادر کلان دارین؟

٢ـ چی‌وقت [illegible]ر افغانستان پس می‌آئین؟

٣ـ شما معمولا چندبجه ازکار خلاص میشین؟

٤ـ چرا کریمه ناوقت سرکار می‌آیه؟

٥ـ دری آسان‌تر اس یا فرانسوی؟

٦ـ انگلیسی آسانتر اس یا جرمنی؟

٧ـ کدامش آسانتر اس؟

٨ـ پوسته‌رسان معمولا چندبجه خط های شماره می‌آره؟

١ـ مهم‌ترین صادرات امریکا چیس؟

١٠ـ شما ده خانه‌تان قالین‌افغانی‌دارین؟

١١ـ قاسمه به خانه‌شان رسانده میتانی؟

١٢ـ صادرات مهم افغانستانه نامهگیرین؟

١٣ـ صادرات افغانستان بیشتر به کدام ممالك میره؟

١٤ـ ده افغانستان شتر بری چی‌مقصد استعمال‌میشه؟

١٤ـ شما گاهی شتر سوارشدین؟

(ضرب المثل‌دری ـ بادنجان بده بلا (آفت) نمیزنه)

Lesson 22

boss	amer	آمر
by, by means of, through	tæwæsute	توسط
picnic	me:læ	میله
government	hukumæt	حکومت
to forget	færamush kdn	فراموش کد ن
driver	motær wan, drewær	موتروا ن- د ریور
an auxiliary verb indicating future possibility. It is used either with a verb in the simple past or the optative [the be form].	khat	خات
e.g. I may go.	khat burum	خات برم
I may go.	khat ræftum	خات رفتم
Here it is, take it' [colloq.]	iynæ mæ	اینه مه.
Governer	wali	والی
mayor	sharwal	شاروال
to divide	tæqsim kdn	تقسیم کد ن
to elect, choose	entekhab kdn	انتخاب کد ن
election	entekhabat	انتخابات

during, at the time of	dæ wæqte	دهوقت ـ دهزمان
to ask	pursan kdn	پرسان کدن
to appear, look	m'loom[malum]shdn	معلوم شدن
by foot	pyadæ	پیاده
iced [cold] water	æwe yækh	آب یخ
bicycle repair shop	dukane baysikel sazi	دکان بایسکل سازی
to take [away], carry, win	burdæn	بردن
present stem	bær	بر
مصروف	mæshghul	مشغول
special	mækhsus	مخصوص
especially	mækhsusæn	مخصوصا
to take place	suræt gereftæn	صورت گرفتن
center[al]	mærkæz[i]	مرکز(ی)
to change	tæbdil kdn	تبدیل کدن
royal	shayi	شاهی
to announce, declare	e'lam[n] kdn	اعلام کدن

Additional Words

masses, people	khadq	خلق
party (political)	hezb	حزب
to take out of existance	aezbæinburdæn	ازبین برد ن
council	shora	شورا
revolution	engelab	انقلاب
under	tæht	تحت
secretary	monshi	منشی

درس بیست ودوم

جملات و تمرینات

۱ــ افغانستان یک مملکت جمهوری‌س. کشور

افغانستان یک مملکت زراعتی‌س.

افغانستان یک مملکت اسلامی‌س.

افغانستان بیست وشش ولایت داره.

افغانستان به بیست وشش ولایت تقسیم شده.

هرولایت یک والی داره.

والی‌ها ولایاته اداره میکنن.

ولایات توسط والی‌ها اداره میشه.

والی‌ها توسط حکومت تعیین‌میشن.

والی‌هاره حکومت تعیین‌میکنه.

والی‌ها توسط حکومت مرکزی‌تعیین‌میشن.

۲ــ انقلاب هفت ثور رژیم داود خانه ازبین برد.

حزب دیموکراتیک خلق، نورمحمد تره‌کی ره‌به‌حیث رئیس شورای انقلابی و **منشی‌عمومی** حزب دیموکراتیک خلق انتخاب کد.

شورای‌انقلابی‌نام جمهوری افغانستانه، بنام جمهوری دیموکراتیک افغانستان تبدیل‌کد.

ای انقلاب به ۲۷ اپریل سال ۱۹۷۸ صورت گرفت.

ای یک انقلاب ملی‌بود.

افغانها ای روزه فراموش نمیکنن.

ای انقلاب به روز هفتم ثور سال ۱۳۵۷ صورت گرفت.

ای انقلاب ده افغانستان حکومت خلقی‌آورد.

تحت حکومت خلقیٔ‌افغانستان سیاست بیطرفی‌داره.

۳- اجازه‌س یک سوال پرسان‌کنم.

بفرمائین.

از او پرسان‌کو.   از مه پرسان نکو.

از اشرف پرسان‌کو که چند بجه‌س.

مه اوره پرسان‌میکنم.

کی پرسان‌میکنی ؟ پسان .

چی وقت پرسان‌میکنی ؟(میکنی ش) حالی پرسان‌میکنم (میکنمش)

چرا اوره پرسان‌نمیکنی ؟ چرا از او پرسان‌نمیکنی ؟

تو باید پرسان‌بکنی . بلی مه باید پرسان‌بکنم.

کریمه‌پرسان‌کو که (اگه) خانه‌ما می‌آیه یانی .

پرسان‌کدی (کدیش) ؟ نی پسان پرسان‌میکنم (میکنمش)

٤ـ سوال دارین؟ نی مه سوال ندارم.

کریمه همیشه از معلم خود سوال‌میکنه (پرسان‌میکنه)

معلمش هم جواب میته .

ای پول مخصوصا بری‌شماس.

ای مخصوص شماس .

او معاون مخصوصش اس.

دیروز کجا رفته‌بودی ؟

دیروز میله رفته‌بودم .

ده (به)کجا بری میله رفته‌بودی ؟ به استالف

استالف بری میله خوب جای اس؟

بلی ، بری میله بهترین جای اس.

میله‌ره بسیار خوش داری ؟

البته کی خوش نداره .

۵ــ او مثل شما همیشه کارمیکنه .   مثل کی ؟

مردم افغانستان مثل مردم امریکا به میله (رفتن) بسیار دلچسپی دارن .

او همیشه مشغول اس.   مصروف

او همیشه مشغول کاراس.

او مثل‌شما همیشه مشغول‌اس.

او همیشه می‌بره .   او کیس؟

قاسم هیچ‌وقت نمی‌بره .

لطفا ای کتابه به کتابخانه ببر .

او مثل شما دری گپ میزنه .

او مثل تو هرچیزه میدانه .

او همه کارس.

٦– امروز خات رفتم.	امروز نخات رفتم.
امروز خات برم.	امروز نخات برم.
امروز خات رفتیم.	امروز نخات رفتیم.
امروز خات بریم.	امروز نخات بریم.
امروز خات رفت.	امروز نخات رفت.
امروز خات بره.	امروز نخات بره.
امروز خات رفتن.	امروز نخات رفتن.
امروز خات برن.	امروز نخات برن.

٧– صبا کجا میری؟

صبا میله خات رفتم.

خانه برادرم خات رفتم.

شفاخانه بری دیدن رفیقم (دوستم) خات رفتم.

رفیقت (دوستت) چی‌وقت به کابل خات رسید؟

نمیدانم که چی‌وقت خات رسید.

ناوقت خات رسید .

وقت خات رسید .

اوره چی وقت ملاقات خات کدی ؟

اوره چی وقت خات دیدی ؟

چی وقت خات دیدیش؟

اوره روز جمعه خات دیدم.

روزجمعه خات دیدمش.

او ده دقیقه بعد خات آمد . او بعداز ده دقیقه خات آمد .

او هیچ نخات آمد .

۸ـ او به دعوت خات آمد .

کارته چی وقت خلاص میکنی ؟ انشالا ده یکی دو روز خلاص خاتشد .

صبا جای تان خات آمدیم.

اوره ده واشنگتن خات، دیدی .

کتی ش گپ خات زدی .

صبا کندهار خات رفتم.

مه اوره فراموش خات کدم.

توسط طیاره خات رفتن.

١ ـ کریم امروز کتابشه فراموش کد.

او هروقت فراموش میکنه.

چرا فراموش میکنه؟

نمیدانم که چرا فراموش میکنه.

فراموش کدم که اوره بگویم.

او فراموش کد که خانه ما بیایه.

فراموش کد.

نامشه فراموش کدم.

فراموش کدم که اوره تلیفون کنم.

فراموش کدم که راجع به او کتیش گپ بزنم.

او همیشه چیزهای مهمه فراموش میکنه.

فراموش کو!

فراموش نکو!

اوره فراموش نکو.

نی انشالا فراموش نمیکنم.

۱- او همیشه پیاده میره.   کی همیشه پیاده میره؟ کریم....

آب یخ داری؟   بلی.

پیاده برو دور نیس.

نی بسیار دوراس پیاده رفته نمیتانم.

پیاده آمدی؟ نی به موتر آمدم

به موتر آمدی؟ نی پیاده آمدم.

پیاده برو!

پیاده نرو!

(ضرب المثل دری- آفتابه بدو انگشت پت(پنهان) کده نمیتانی)

Hæidær came to Yosuf's house after he punctured his bicycle's tire.

جمیله ــ کجا بودی بسیار مانده معلوم میشی ؟

حیدر ــ آن ، پرسان نکو جمیله جان که بسیار مانده ستم .

جمیله ــ چرا چی کدی ؟

حیدر ــ از شهرنو تا اینجه پیاده آمدم .

جمیله ــ چرا ؟ بایسکل ته چی شده بود ؟

حیدر ــ بایسکلم ده راه پنچر شد .

جمیله ــ به راه دکان بایسکل سازی نبود ؟

حیدر ــ نی ، نبود .

جمیله ــ چای نوش جان میکنی ؟

حیدر ــ مه بسیار تشنه ستم اگه یک کمی آب یخ داری !

جمیله ــ آن ، چرا نه . . اینه مه .

حیدر ــ بسیار تشکر .

سوالات ــ

۱ــ کی بسیار مانده بود ؟
۲ــ بایسکل حیدره چی شده بود ؟
۳ــ کی به حیدر آب یخ داد ؟

Lesson 23

Islam, the Islamic religion	eslam	اسلام
A Moslem	musulman	مسلمان
until now	ta ali	تاحالی
ring	ængushtær	انگشتر
greens, vegetables	tær kari	ترکاری
superior, excellent, high	alli	عالی
lobby, hall	dale:z	دهلیز
dark	tarik	تاریک
I wish	kashki	کاشکی
neighbor	æmsayæ	همسایه
to look for	palidæn	پالیدن
present stem	pal	پال
A Mosque	mæsjed	مسجد
worship	ebadæt	عبادت
a place of worship	ebadæt ga [h]	عبادتگاه
key	keli	کلی
world	dunya	دنیا

what kind	chi qesm	چه‌قسم
to lose	gum kdn	گم کدن
[in gambling and play] to lose	bakh tæn	باختن
present stem	baz	باز
distance	faselæ	فاصله
need, necessity	ajæt	حاجت ـ ضرورت
there is no need for thanks	ajæte tæshækur ne:s	حاجت تشکرنیس.
to live [colloq.], sit	sheshtæn	ششتن
present stem	sheen	شین
please sit down	lutfæn beshine:n	لطفابشینین.
recently, lately	dæ i æwakhir	ده ای اواخر
to find	yaftæn	یافتن
present stem	yaf, yab	یاف ـ یاب
to drive [colloq.]	æy kdn [colloq.]	ای‌کدن ـ راندن (ران)
Egypt	meser	مصر
to know [colloq.]	yad dashtæn	یادداشتن

درس بیست وسوم

جملات و تمرینات

۱– تشکر.

قابل تشکر نیس.　　　لطف میکنین.

حاجت تشکر نیس.　　　حاجت به تشکر نیس.

شما گاهی به مرکز اسلامی واشنگتن بودین؟

نی مه هیچ وقت به مرکز اسلامی واشنگتن نبودیم.

بلی مه یکدفعه ده مرکز اسلامی واشنگتن رفتیم.

میگن که یک مسجد بسیار عالی س.

مسجد جای عبادت اس.

مسجد عبادتگاه مسلمانان اس.

افغانستان یک مملکت اسلامی س.

۲– بسیاروقت میشه که خط نوشته‌نکدیم.　　　بسیاروقت اس که...

بسیاروقت میشه که خط روان‌نکدیم.

تاحالی اوره ندیدیم.

310

هفته گذشته کجا رفته بودی؟ بامیان رفته بودم.

هنوز کارخوده خلاص نکده.

مه ده اونجه بودیم.

کریم هم اونجه ره دیده.

مه اونجه رفتیم. کریم هم اونجه ره دیده.

کریم هنوز پس نامده.

او بری دیدن برادر خود به شفاخانه رفته.

۳ــ ده ای اواخر او بسیار کار میکنه. ده ای روزها

دمای اواخر کل قیمت ها بلند رفته.

دمای اواخر روابط امریکا و مصر خوب شده.

ده ای وقت ها او از فامیل خود هیچ خط نگرفته.

ده ای وقت ها اوره هیچ ندیدیم.

ده ای وقت ها روابط او با همسایه ش خوب نیس. (همرای-کتی)

ده ای اواخر شماره کم می بینم.

٤ــ کاشکی ده دنیا جنگ نمی‌بود .

کاشکی کل مردم دنیا به یک زبان گپ میزدن .

کاشکی دری میدانستم .   کاشکی دری‌گپ زده میتانستم .

کاشکی یک ملیون‌دالر میداشتم .

کاشکی پولدار میبودم .

کاشکی فامیلم اینجه‌میبود .

کاشکی پیش از رفتن‌ش اوره میدیدم .

٥ــ آمده بود که شماره ببینه .

آمده بود که کتی شما گپ بزنه .

آمده بود که کتی شما خداحافظی کنه .

آمده بود که شماره ملاقات کنه .

آمده بود ه خانه شماره ببینه .

آمده بود که راجع به کارش گپ بزنه .

آمده بود که راجع به سفرش گپ بزنه .

۶ـ شما گاهی به مزارشریف رفتین؟

شما گاهی به نیویارک بودین؟

شما گاهی به بامیان رفتین؟

شما گاهی به ولایات شمال افغانستان بودین؟

شما گاهی نان افغانی خوردین؟

نی، مه هیچ‌وقت به مزارشریف نبودیم.

بلی، مه چندفعه ده بامیان رفتیم.

بلی، مه ده بعضی ولایات افغانستان بودیم.

بلی، مه چندفعه نان افغانی خوردیم.

۷ـ موتر ای‌کده میتانی؟ لایسنس داری؟ لایسنس دریوری داری؟

موتر ای‌کده یاد داری؟ موتر ای‌کده میتانی؟

بلی، مه موتر ای‌کده میتانم.

او خوب موتروان اس. او بسیار خوب دریور اس.

مه هیچ‌وقت بامیانه ندیدیم.

برادرش تاحالی خانه نامده.

شما پیش از ای امریکا آمده بودین ؟

شما پیش از ای افغانستان آمده بودین؟

بلی ، مه یکدفعه چندسال پیش امریکا آمده بودم.

نی ، ای دفعه اول‌اس که امریکا می‌آیم.

۸– مه ترکاری خریدن میروم.

مه هنوز ترکاری ره نخریدیم.

باید یک کمی ترکاری بخرم.

کریم همسایه مه‌س.

مه یک همسایه بسیار خوب دارم.

سه سال اس که دماینجه می‌شینه (می شینن) .

۹– چه‌قسم موتر داری؟	موتر فورد دارم.
چه قسم کتاب داری؟	کتاب ناول دارم.
چه‌قسم نان پخته خات کدی؟	چلو پخته خات کدم.

چەقسم نان خوشت می‌آیه ؟	نان افغانی خوشم می‌آیه .
چەقسم سپورته خوش داری ؟	هرقسم سپورته خوش دارم .
هرقسم سپورت خوشم می‌آیه .	

۱۰– چی (ره) می پالی ؟

کلی مه میپالم .

کلی موترمه میپالم .

انگشتر مه میپالم .

کلی ته یافتی ؟

نی . هنوز نیافتیم (نیافتیمش) .

چەوقت کلی ته گم کدی ؟

(یک) چند دقیقه پیش .

۱۱– چندسال اس که ده ای خانه می‌شینین ؟	پنج سال اس که . . . . .
ده کجا می‌شینین ؟	ده کارته چار میشینیم .

ده کجا می شینی ؟

ده کجا زندگی میکنی ؟

تقریبا پنج سال اس که ده ای خانه می شینم .

ده شارنو می شینم .

برادرم ده کارته چار می شینه .

لطفا بشینین .

چرا نمی شینین ؟

بفرمائین بشینین .

لطفا ده چوکی بشینین .

سر زمین نشینین .

سر زمین خوشم می آیه .

تشکر اینجه میخایم بشینم .

نمیدانم که چه وقت گم کدم (کدمش) .

او همیشه کلی خوده ده موتر میمانه . (فراموش میکنه)

او همیشه می بازه .

او هیچ وقت نمی بره .

او بسیار پول باخت .

لطفا ترجمه کنین.

۱- موتر ای کده میتانی ؟

۲- مرکز اسلامی از موسسه خدمات خارجه چقه فاصله داره؟

۳- همسایه او از مصر اس.

٤- ای اتاق بسیار تاریک اس هیچ چیزه دیده نمیتانم.

٥- شما گاهی به مسجد رفتین؟

٦- چه قسم آدم استی ؟

۷- او مثل یک ملیونر زندگی میکنه.

۸- فرق بین مسجد و کلیسا چیس؟

۹- اگه یک ملیونر باشی چه خات کدی ؟

۱۰- ده ای روزها روابط مصر و اسرائیل چطور اس؟

۱۱- شما معمولا از کجا سودا میخرین؟

۱۲- شما گاهی قمار زدین؟

۱۳- اگه کل مردم دنیا به یک زبان گپ میزدن چی واقع میشد ؟

۱٤- ده ای نزدیکی ها کدام رستوران خوب پیدا میشه؟

(ضرب المثل- از خانه هندو قرآن برآمد)

استعمال (وری) و(مثل) —

۱— (وری) بعداز اسم و قبل از صفت می‌آیه:

ای دختر گل وری شیرین اس.

ای چای زهر وری تلخ اس.

ای خانه گور وری تاریک اس.

ای بچه زاغ وری هوشیار اس.

روی ای میز شیشه وری پاک اس.

۲— (مثل) پیش از اسم میایه:

دختر خاله خیر محمد مثل گل نازک اس.

خربوزه مزار مثل قند شیرین اس.

خدیجه مثل برق تیز اس.

دل خلیل مثل سنگ سخت اس.

(نوت — برای یاد گرفتن بیشتر باید به شاگردان وظایف خانگی داده شوه)

(ضرب المثل دری — سگ زرد برادر شغال)

کلماتی که گروپبندی شده مانند عین معنی ره دارن .

۱ـ خود

خویش (بیشتر بطوری رسمی استعمال میشه)

۲ـ اشتراک کدن

حصه گرفتن

سهم گرفتن

شرکت کدن

۳ـ ارتباط

پیوند

رابطه

٤ـ مثل

مانند

چون

Lesson 24

mountain	koh	کوه
mountainous	kohestani	کوهستانی
landlocked	mæhat bækhushkæ	محاط به خشکه
mountain ranges	selselæ koh	سلسله‌کوه
part, section	[h]esæ	حصه
to be connected	mutæsel bdn[shdn]	متصل بودن
so, such, in that manner also	æmchunan	همچنان
to have a common border	æm særhæd bdn	همسرحد بودن
wheat	gændum	گندم
barley	jæw	جو
corn	juwari	جواری
cotton	pækhtæ	پخته
to be considered, counted	bæshumar ræftæn	بشمار رفتن
variety, kind	næwæ	نوع
pl.	ænwai	انواع

Lesson 24

fruits	me:wæjat	میوه‌جات
fresh	tazæ	تازه
greens, vegetables	sæbzijat	سبزیجات
natural resources	mænabe: tæbehe	منابع طبیعی
gold	tela	طلاء
copper	mis	مس
coal	zughal	زغال
lapis lazuli	lajuwærd	لاجورد
to produce	tæwleed kdn	تولید کد ن
iron	ahæn	آهن
in addition to, besides	ælawæ bæran	علاوه‌بران
sugar cane	næishækær	نیشکر
items	æqlam	اقلام
to exist, be found	ojud dashtæn	وجود داشتن
هم	neez	نیز

skin, hide	post	پوست
wool	pæshm	پشم
caraqul: a kind of sheep which is raised in North Afghanistan	qæræqul	قره‌قل
grapes	angur	انگور
raisin	keshmish	کشمش
pistachio	pestæ	پسته
almond	badam	بادام
machinery	mashin alat	ماشین‌آلات
fabrics, clothings	tekæ bab	تکه‌باب
fashionable items	æshyayi luks	اشیای لکس
petroleum	petro:l	پترول
textile	næsaji	نساجی
tools, goods, furniture, equipment, appliance	saman	سامان
goat	buz	بز
horse	æsp	اسپ
to make use of something, use	æz chizi estefadæ kdn	ازچیزی استفاده کدن

درس بیست وچهارم

جملات و تمرینات

۱- افغانستان یک مملکت کوهستانی س.   **کشور**

افغانستان یک مملکت اسلامی س.

مردم افغانستان همه مسلمان استن.

افغانستان یک مملکت محاط به خشکه س.

افغانستان به آسیای مرکزی واقع شده (س).

سلسله کوه هندوکش افغانستانه به دو حصه شمالی وجنوبی تقسیم کده.

۲- افغانستان ازطرف شمال به اتحاد شوروی متصل اس و ازطرف جنوب شرق به (با) پاکستان و همچنان ازطرف شمال شرق (پامیر) تقریبا بفاصله ۱۰۰ کیلومتر با ایالت سنکیانگ جمهوریت مردم چین و در غرب با ایران همسایه اس.

۳- افغانستان یک مملکت زراعتی س.

تقریبا ۸۰٪ (فیصد) مردم افغانستان به زراعت مشغول میباشن.

گندم، جو، جواری، برنج، پخته، نیشکر، انواع میوه‌جات و سبزیجات تازه و خشک از تولیدات مهم افغانستان بشمارمیآیه (میره).

٤ـ افغانستان منابع طبیعی نیز داره.

طلا، لاجورد، مس، زغال، آهن، نمک وغیره از منابع مهم آن (ش) بشمارمیره.

علاوه‌بران ده افغانستان گازطبیعی نیز وجود داره (پیدا میشه).

گازطبیعی به اتحاد شوروی صادرمیشه و یکی از اقلام مهم صادرات بشمارمیره.

قالین، پوست، پشم، پوست قره‌قل، انگور، کشمش، پسته، بادام وغیره نیز صادرمیشه.

٥ـ افغانستان از ممالک خارج ماشین‌آلات، تکه‌باب، اشیای لکس، پترول وغیره وارد میکنه.

مردم افغانستان گوسفند، گوسفند قره‌قل، گاو و بزه تربیه‌کده از گوشت و پوست اونا استفاده‌میکنن.

افغانها اسپه بری حمل‌ونقل وسپورت (بازی) بزکشی استفاده‌میکنن. بزکشی یک نوع سپورتی‌س که به ولایات شمال افغانستان مخصوصا ولایات بلخ، کندز فاریاب وغیره صورت میگیره. ای سپورت عموما ده ماه میزان شروع‌میشه و

وتقریبا سه یا چارماه ادامه داره. بزکشی یکی‌از سپورت های بسیار دلچسپ، پرهیجان وخطرناکی‌س که تنهاده افغانستان‌بازی‌میشه. ای‌سپورت دیگه ده هیچ‌جای دنیا دیده‌نشده.

٦— تولیدات افغانستان بیشتر(زیادتر)به ممالك(کشورها)همسایه مثل ایران پاکستان، اتحادشوروی و همچنان به هند ، اروپای‌غربی ، اروپای‌شرقی وغیره ممالك صادرمیشه.

لطفا به‌کارخود ادامه‌بتی !

باید به‌کارخود ادامه‌میدادی !

ادامه‌بتی !

لطفا ادامه‌بتین !

فروش قالین‌ها هنوز ادامه داره.

٧— او یك آدم بسیار خطرناك اس.

راست میگی.

باید پولیسه تلیفون‌کنی !

راستی او خطرناک اس؟

نی مزاق کدم.

تو همیشه ای قسم مزاق میکنی.

توباید امروز کتابخانه میرفتی چرا نرفتی؟

توباید امروز رفیق خوده میدیدی چرا ندیدی؟

۸- باید سفیرصاحبه میدیدم.

باید اوره میخریدم.

باید بزکشی ره میدیدی، چرا ندیدی؟

باید اوره شفاخانه میبردی، چرا نبردی؟

باید فامیل‌ته تلیفون میکدی، چرا تلیفون نکدی؟

باید کتی شان به استالف میرفتی، چرا نرفتی؟

باید از او پرسان میکدین.

باید اوره ده خانه‌تان دعوت میکدین.

باید اوره کمک میکدین، او کمک کار داشت.

چه قسم رفیق استی، باید دیدنش میرفتی.

باید از او پرسان نمیکدین. (باید اوره پرسان نمیکدین)

او باید اینجه میبود .

باید سرش قار نمیشدی .

باید کتی‌او خداحافظی میکدی .

باید هیچ وعده نمیکد .

+++++++++++++++++++

لطفا ای سوالاته جواب بتین .

١ــ افغانستان چی‌قسم مملکت(کشور)اس؟

٢ــ تولیدات مهم افغانستان چیس؟

٣ــ افغانستان ازطرف شمال بکدام مملکت متصل‌اس؟

٤ــ کوه مشهور افغانستان چی‌نام داره ؟

٥ــ صادرات مهم امریکا چیس؟

٦ــ امریکا از ممالك خارج چی‌وارد میکنه ؟ مواد خام

٧ــ سرحد افغانستان با جمهوریت مردم چین چقه دراز اس؟

٨ــ به کدام ولایات افغانستان (بیشتر) سپورت بزکشی صورت میگیره ؟

٩ــ واردات افغانستان چیس؟

افغانستان چنوع(قسم)معادن داره؟

١١ـ افغانستان به ممالك خارج چی صادر میکنه؟

١٢ـ شما گاهی بزکشی ره دیدین اگه دیدین به کجا دیدین و چی وقت دیدین؟

١٣ـ تولیدات ایالت شما چیس؟

جملات اضافی :

اگه او زندگی میکد رئیس جمهور میشد .

اگه تو یك موتر نو میخریدی ، خوش میبودی .

تام باید به صنف خونمیشد .

اگه خانم پولدار میبودم زندگی آسانتر میشد .

شما باید بهتر میدانستین .

مه دیشو باید اپارتمان مه پاك میکدم مگر وقت نداشتم .

اگه اوره میدیدین او خوش تان نمی‌آمد .

اگه پیش از رفتن تلیفون میکدین بهتر میبود .

قدیر کریمه ره باید به میدان هوائی میبرد .

شما باید از وقت استفاده میکدین .

شما باید وقت‌اوره میگفتین .

Lesson 25

strong	qæwi	قوی
weak	zæheef	ضعیف
instead	ewæz	عوض
if I were...	ægæ...bashum	اگه . . باشم
habit, custom	adæt	عادت
to promise, give a promise	wæ[a]dæ ddn[kdn]	وعده دادن/کدن
although, despite the fact that	æger che	اگرچه
or: gær ce	gær che	گرچه
hospitable	mehman næwaz	مهمان‌نواز
hospitality	mehman næwazi	مهمان نوازی
businessman	tager	تاجر
intelligent, clever, smart, wise	oshyar	هوشیار
food	gheza	غذا
pleasure	muserræt	مسرت
great	buzurg	بزرگ
reason, cause	sæbæb	سبب

to come [polite]	tæshrif awordæn	تشریف آورد ن
to go [polite]	tæshrif burdæn	تشریف برد ن
to disturb, bother	muzahim shdn	مزاحم شد ن
with	ba	با
Middle East	shærqe meyanæ	شرق میانه
one of..	yæki æz	یکی از . .
Near East	shæqe nezdik	شرق نزدیک
Far East	shærqe dur	شرق د ور
war, fighting	jæng	جنگ ـ حرب
peace	sul[æ]	صلح
writer	næwisendæ	نویسند ه
pl.	næwisendægan	نویسندگان
to lie	durugh guftæn	د روغ گفتن
a liar	durugh go:y	د روغگو(ی)
to watch	•sæyl kdn	سیل کد ن

درس بیست و پنجم.

جملات و تمرینات

۱– او یک آدم بسیار مشهور اس.

او یک آدم بسیار هوشیار اس.

او یک آدم بسیار مهمان‌نواز اس.

او یک آدم بسیار مهم اس.

او یک آدم بسیار قوی‌س.

او یک آدم بسیار پولدار اس.

او یک آدم بسیار ضعیف اس.

او یک آدم بسیار خوشبین اس.

او یک آدم بسیار بزرگ اس.

۲ – (بسیار) کلان آدم اس.

(بسیار) هوشیار آدم اس.

(بسیار) مشهور آدم اس.

(بسیار) مهم آدم اس.

(بسیار) خوب آدم اس.

(بسیار) شریف آدم اس.

۳– از مهمان‌نوازی شما تشکر.

از مهمان‌نوازی شما بسیار تشکرمیکنم.

از لطف شما بسیار تشکر.

ای یک مسرت بزرگی‌س که اینجه‌ستم.

ای یک مسرت بزرگی‌س که با شما میباشم.

از آمدن تان تشکر. (از تشریف آوری‌تان تشکر)

از کمک تان تشکر.

از چای تشکر.

٤– چه‌وقت به خانه‌ما تشریف میارین؟

چه‌وقت به جای ما تشریف میارین؟

کی به مملکت ما تشریف میارین؟ کشور

اگه تشریف بیارین بسیار خوش میشیم.

چی وقت تشریف میارین؟ دیگه جمعه.

صباشو بری نان شو بجای ما تشریف میارین؟ میایم، مگر لطفا بسیار زحمت نکشین.

٥– ارنست همینگوی یکی از نویسندگان مشهور امریکاس.

خلیلی یکی از نویسندگان مشهور افغانستان اس.

کاروان نام کتابی س که توسط نویسنده امریکائی جیمزمچنر نوشته شده.

ای کتابه مچنر راجع به افغانستان نوشته (کده).

جنگ و صلح نام یک کتاب اس. ای کتاب توسط نویسنده بزرگ روسی (تولستوی) نوشته شده و یکی از کتابهای مشهور دنیاس.

٦– کاکای کریم یک تاجر بسیار مشهور اس.

او تاجر پوست قره‌قل وقالین اس.

او ده دنیای خارج تجارت میکنه.

او هم یک نویسنده س.

مگر نویسنده مشهور نیس.

۷– لطفا اوره مزاحم نشین.

لطفا مره مزاحم نشو.

لطفا اوره مزاحم نشو.

او همیشه مزاحم میشه.

۸– شما وعده کدین.

شما مره وعده کدین.

شما دودفعه وعده کدین.

کاشکی وعده نمیکدین.

وعده کدین که بیائین، لاکن نامدین.

دیروز وعده کد مگر نامد.

او وعده کد که تاریخ افغانستانه بری مه بیاره، لاکن ناورد.

او همیشه دروغ میگه.

او دروغگو(ی) اس.

دروغگوی حافظه نداره.

334

۹- دروغگفتن عادتش اس.

به دروغگفتن عادت داره.

او یک عادت بسیار بد داره.

او به سگرت کشیدن عادت نداره.

سگرت کشیدن عادت بداس.

۱۰- سببش چیس؟

سببش چی بود ؟

سببشه نمیدانم.

نمیدانم که سببش چیس.

از ای سبب.

از چی سبب؟

هیچ سبب نداره.

۱۱- اگه(اگر) بخانه ما تشریف بیارین بسیار خوش میشیم.

اگه اوره دیدی سلام مره برش بگو.

اگه گوشت گوسفند نیافتی عوضش گوشت گاو بیار.

اگه عوض تو باشم دیگه هیچ او ره مزاحم نمیشم.

اگه دری میدانستین همه چیز آسان میبود.

اگه موتر خوده ببرین بد نخات بود.

اگه موتر تیار میبود حالی کل ما به میله میرفتیم.

اگه یک ملیون دالر میداشتم مره اینجه نمیدیدی.

اگه تو ره میگفتم سرم قار میشدی.

اگه ده دنیا صلح نمیبود چی واقع میشد؟

اگه تو میرفتی مام (مه هم) میرفتم.

اگه دو ماه قبل میرفتین بزکشی ره سیل کده میتانستین.

اگه موتر خوده میبردین بد نمیشد.

اگه پشتو میدانستین بد نمیشد.

اگه بری مام میرم.

اگه نری مام نمیرم.

اگه او ره میدیدی بسیار خوش میشد.

به انگلیسی ترجمه کنین

١ ــ امریکاه یک مملکت بسیار قوی س.

٢ ــ جمهوریت مردم چین به سال ١٩٧٢ عضو ملل متحد شد .

٣ ــ اگه یک ملیون دالر داشته باشم مره اینجه نمی‌بینی .

٤ ــ برادر او یک تاجر بسیار مشهور اس.

٥ ــ او دروغگوی اس.

٦ ــ مطبوعات غرب راجع به شرق میانه نوشته .

٧ ــ او یک آدم بسیار مزاحم اس.

٨ ــ حالی وعده کده نمیتانم .

٩ ــ افغانستان تقریبا ٤٠ فیصد پطرول خوده از ایران میگیره .

١٠ ــ ای موضوع بسیار مهم اس باید او ره میگفتی .

(ضرب المثل دری ــ تنبله که کار فرمودی نصیحت پدرانه میکنه)

عبارات مفید

بالاتر از همه

توجه !

یکی دو روز

حسن نظرشماس

معلوم میشه که

مثلیکه مه . . ــ قسمیکه مه . .

متیقین نیستم ــ یقین ندارم

منتهای کوشش خوده کدم

(شنیدن کی بود مانند دیدن)

گوش شیطان کر !

باندازه کافی خوب اس.

تاجائیکه بخاطرم اس (دارم)

فقط یک دقیقه

(نوت ــ بعضی از این عباراته شاگردان باید به جملات استعمال کنن)

Lesson 26

قورمه	salæn	سالن
kids, children	æwlada	اولادها
life time	omr	عمر
like this, this way, such a...	ito [intowr]	ایطو (اینطور)
[God has been good to you]	name khuda	نام خدا
news, conditions	æhwal	احوال
any news from home?	æz khanæ æhwal darin	ازخانه احوال دارین؟
from all sides [directions]	æz æmæ tæræf	ازهمه طرف
I hope you like it.	omid æs bæ pisænd shema waqe shæwa	امیداس به پسند شما واقع شوه. (امیداس که خوش تان بیایه.)
to take trouble	zæhmæt kæshidæn	زحمت کشید ن
to be full	sir shdn [kdn]	سیرشد ن
to love	dost dashtæn	دوست داشتن
still, again	baz hæm	بازهم
lucky	taleh mænd [dar]	طالعمند (دار)
relative[s]	khesha	خویشا

indeed, actually	æqiqætæn	حقیقتا
sugar	buræ, shækær	بوره ، شکر
...had a good time	khush guzæsht	خوش گذشت
but, however	mægær	مگر
daddy	agha[jan]	آغا جان
spoon	qashuq	قاشق
fork	pænjæ	پنجه
all of...	h[æ]mægi	همگی
no, no sirre	ne:baba	نی بابا
melon	khærbuzæ	خربوزه

درس بیست وششم

Paul and his family have been invited to Shukur's house for dinner.

مکالمه

پال ـ سلامالیکم شکورجان چطوراستی ؟ جانت جوراس؟

شکور ـ شکر، شما کل‌تان خوب استین؟ . . . تام چطور استی ؟

تام ـ خوب استم تشکر.

ننسی ـ خانمتان (زن‌تان) کجاس؟

شکور ـ کریمه جان ده آشپزخانس یك دقیقه‌بعد می‌آیه.

کریمه ـ سلامالیکم چی‌حال دارین؟ خوب استین؟

پال ـ تشکر شما چطور؟

کریمه ـ ما‌م خوب استم تشکر، بسیار خوش آمدین!

ننسی ـ خوش باشین. اولادها کجاستن؟

کریمه ـ اولادها بری یکی‌دو روز پروان رفتن.

پال ـ شما ده اونجه خویشا دارین؟ (قوم‌ها)

کریمه ـ بلی، ما به پروان بسیار خویشاداریم.

ننسی ـ نام خدا چی خانه قشنگ(ی) دارین!

کریمه ـ تشکر (چشم های تان قشنگ اس) شما از فامیل‌تان احوال دارین؟

ننسی ــ بلی تشکر، همگی (همه) خوب استن. یک هفته‌پیش از مادرم یک
خط گرفتم، شکر از همه طرف خیریت اس.

کریمه ــ خو. .بسیارخوب. . ببخشین که ما شراب نداریم. میخائین که پیش
از نان یک کمی چای نوش جان کنین؟

پال ــ بدنظریه نیس. مه یک کمی چای میخایم.

ننسی ــ مام (مه‌هم) چای میخورم که بسیار تشنه‌ستم.

شکور ــ کریمه جان بری شما یک نان بسیار خوب افغانی پخته‌کده، امید
اس (که) به پسند شما واقع شوه (خوشتان بیایه).

پال ــ چرانی. ما همیشه نان های افغانی‌ره بسیار خوش داریم.

ننسی ــ مخصوصا تام بسیار خوش داره.

تام ــ آن (بلی) بولانی بسیار خوشم میایه.

شکور ــ کریمه جان بسیار خوب بولانی پخته میکنه. تو بسیار طالع دار (مند)
استی تام!

تام ــ میدانم (میفامم) مه همیشه طالع مند استم.

(حالی نان تیارشد و همگی به‌دور دسترخان‌ششتن)

پال ــ کریمه جان! شما بسیار نان‌پخته‌کدین. بسیار زحمت کشیدین.

کریمه ــ نی‌بابا، هیچ زحمت نیس. ما بری‌شما قاشق و پنجه داریم، مگرما

کتی دست نان میخوریم، چراکه به قاشق و پنجه عادت نداریم.

پال ـ به مه فرق نمیکنه مام کتی دست نان میخورم.

ننسی ـ اگه هرکس کتی دست نان میخوره مه چرا کتی قاشق و پنجه نان بخورم.
(پال و ننسی هم دست های خوده میشوین)

تام ـ آغاجان (   )اجازه‌س که مام کتی دست نان بخورم.

پال ـ آن (بلی) .

ننسی ـ ای نان بسیار بامزه‌س شکور خان تو بسیار طالع دار استی!

شکور ـ تشکر، بسیار زیاد تشکر.

کریمه ـ ننسی جان سالن بگیرین! (چرا سالن نمیگیرین؟)

ننسی ـ نی کریمه جان بس اس. دیگه هیچ جای نیس (نمانده) مه بسیار سیر شدم.
..مه بسیار نان خوردم... تامی تو هنوز بولانی میخوری؟

تامی ـ بلی مادرجان، شما میدانین که مه بولانی ره بسیار دوست دارم. مه ده
عمرم ایطو(ر) بولانی مزه‌دار نخورده بودم.

کریمه ـ تشکر.. چرا میوه نوش جان نمیکنین؟

پال ـ میخوریم (میگیریم) تشکر... ای خربوزه بسیار بامزه‌س.

شکور ـ ناگفته‌نمانه که ای خربوزه تازه از مزار رسیده.

ننسی ـ راستی؟... مه راجع به خربوزه مزار بسیار شنیده بودم، مگر هیچ (وقت)
نخورده بودم. حقیقتا بسیار شیرین و بامزه‌س.

پال ـ شکور خان کتی چاپت بوره نوش جان نمیکنی ؟ (نمیخوری) .

شکور ـ نی بوره خوشم نمی‌آیه. کریمه بوره ره خوش داره. . . چرا انگور نمیگیرین ؟

ننسی ـ تشکر، مه دیگه خورده نمیتانم، بری مه بسیارشد .

پال ـ شکور خان نمیدانم که از ای مهمان‌نوازی‌تان چطور تشکرکنم.

شکور ـ حاجت تشکر نیس (حاجت به تشکر نیس) خانه خودتان اس.

ننسی ـ راستی بسیار خوش گذشت. از نان و ازهمه چیز تشکر.

کریمه ـ لطف میکنین. هروقت که می‌آئین خوش می‌آئین.

تامی ـ بازهم از بولانی بامزه تشکر.

پال ـ شما وقتیکه خانه ما می‌آئین لطفا اولادهاره کتی خود بیارین.

شکور ـ خو . . میاریم‌شان .

(پال ـ ننسی ـ تامی) بامان خدا کریمه جان .

(شکور و کریمه) بامان خدا .

+++++++++++++++++++++

سوالات ـ

۱ـ اولادهای شکور کجا رفتهبودن ؟

۲ـ بری چقه‌وقت ؟

۳– به دیدن کی رفته‌بودن؟

٤– ننسی از کی خط گرفت؟

٥– کی خط گرفت؟

٦– مهمان‌ها پیش از نان چی خوردن؟

۷– شکور به مهمان‌هایش شراب صرف کد؟

۸– تام چی‌ره بسیار خوش داره؟

۱– کی بسیارخوب بولانی پخته‌میکنه؟

۱۰– مهمان‌ها . چند نفربودن؟

۱۱– مهمان‌ها همرای دست نان‌خوردن؟

۱۲– کی ده عمرش ایطو(ز) بولانی مزه‌دار نخورده‌بود؟

۱۳– تام همرای قاشق‌وپنجه‌نان‌خورد؟

۱٤– کی همرای چای بوره ره خوش نداره؟

۱٥– مهمان‌نوازی چطور بود؟

۱٦– کی راجع به خربوزه مزار شنیده‌بود؟

(ضرب المثل دری – آب که از سر گذشت چه یک نیزه چه صد نیزه)

تمرینات :

۱– مه فامیل مه بسیار دوست دارم. شما چطور؟

مه پدر و مادر مه بسیار دوست دارم. رحیم چطور؟

مه افغانستانه بسیار دوست دارم. تو چطور؟

مه خربوزه مزاره بسیار دوست دارم. شما چطور؟

۲– امیداس که ای‌نان خوش تان بیایه. فکرمیکنین‌که..

امیداس که ای‌نانه خوش کنین.

امیداس که به پسند شما واقع شوه.

امیداس که خوش بگذره.

۳– کریمه جان بری مهمان‌های خود دو قسم برنج پخته‌کد. وسیمه‌جان..

قابلی‌ایکه کریمه جان پخته‌کد، یک کمی چرب بود.

اولادها پلوه بسیار خوش دارن.

ملاها هم پلوه بسیار خوش دارن. شاگردها

ملانصرالدین ازخاطر پلو کتی‌همسایه‌ش جنگ کد. کتی‌رفیقش

٤– خدا بشما عمر دراز بته!

خدا عمرشه دراز داشته‌باشه!

عمرت درازباشه!

مه ده عمرم ایطو چیزه ندیده‌بودم.   مه ده زندگی‌م ایقسم چیزه‌ندیده بودم.

...مردو عمرشه بشما بخشید.

...به عمر ٧٥ سالگی مرد.

...به‌عمر...سالگی رسیده بود که مرد.

بیش از ٤٠سال عمرنک.   از ٤٠ سال زیادتر عمرنک.

عمرِ او کوتاه بود.   عمرش دراز نبود.

زیاد عمرنک.

او بندی عمری‌س.

او عمری بندی‌شد.

٥– عزیزه جان! نامِ خدا امروز قشنگ شدی.   رحیمه

نام‌خدا بسیار هوشیاراستی.   شما

نام‌خدا بسیار پدرومادر مهربان داری.   اونا

نام خدا طفلکتان بسیار قشنگ اس.   بچه‌گکتان

نام خدا دخترك بسیار مقبول دارین.

نام خدا مثل بلبل گپ میزنه.

تشکر زنده باشین.

٦- ازخانه احوال دارین؟	بلی دیروز یك خط گرفتم.
چشم‌تان روشن.	زنده باشین.
انشالا که خیریت اس!	بلی، فضل خدا همگی شان خوب استن به دوستان سلام گفتن.

++++

از کابل احوال دارین؟	بلی، ازهمه طرف خیریت اس، میگن که به کابل بسیار برف میاره.
اوه. راستی؟	بلی، نشنیدین که میگن (کابل بی زر باشه بی برف نی)

+++

از فامیل احوال دارین؟	نی، بسیار وقت میشه که خط نگرفتیم
	خداکنه که خیریت باشه.
نگران نباشین خدا مهربان اس.	
انشالاکه همه‌شان خوب استن.	خداکنه.

۷– کریمه جان! شما بسیار زحمت کشیدین.　　تکلیف کشیدین

کریمه جان! شما بسیار نان پخته کدین.

باید ایقه زحمت نمیکشیدین!　　تکلیف نمیکشیدین

نی، هیچ زحمت نیس.　　نی هیچ تکلیف نیس

۸– ننسی بسیار سیر اس.　　بود

ننسی بسیار سیر اس (شد) دیگه خورده نمیتانه.　　نتانست

پال سیر شد، دیگه خورده نتانست.　　اس　　نمیتانه

مه سیر استم، دیگه خورده نمیتانم.　　بودم　　نتانستم

شکم کریم سیر اس، نان نمیخوره.　　بود　　نان نخورد

۱ – باز (هم) نان میخوری؟　　پرسان نکو که بسیار گشنه استم.

هنوز سیر نشدی؟　　نی ولا

باز هم به تلیفون استی؟

باز هم گپ میزنی؟　　چی کنم، هنوز گپم خلاص نشده.

موتریکه خریدی، باز هم قیمت اس.

۱۰– شکور بسیار طالعمنداس.   کریمه چطور؟

ننسی هم بسیار طالعمنداس.   لیندا چطور؟

غفور هیچ طالع نداره.   غفار چطور؟

غفور بی طالع س.

غفور کمبخت اس.

کریم بسیار پول باخت   او طالعمند نیس.

رحیم بسیار پول یافت   او بسیار طالع مند اس.

۱۱– کی بسیار طالع مند اس؟   شکور بسیار ....

چرا کریم طالع مند نیس؟   از خاطریکه کریم ....

چرا رحیم بسیار طالع مند اس؟   چراکه او ....

قاسم بسیار طالع دار اس چراکه دختر خاله شه مفت گرفت.

قاسم بسیار طالع منداس ازخاطریکه خاله ش دخترشه به او داد.

او از خویشای خود زن گرفت.

او از قوم های خود زن گرفت.

۱۲– حقیقتا قاسم یک آدم بسیار طالع مند اس.

حقیقتا خاله‌ش قاسمه بسیار دوست داره. قاسم‌جطور؟

(در حقیقت مالك هرشی خداس)

حقیقتا شما راست میگین. او

در حقیقت شما راست میگین. اونا

حقیقته نگفت. گفته

۱۳– چای بی‌بوره خوشم نمی‌آیه. خوش داشتن

چای بدون بوره خوشم نمی‌آیه. چای شیرین

مگر قهوه (کافی) همرای بوره خوشم‌می‌آیه.

همگی همرای قاشق‌وپنجه نان‌میخورن.

مگر مه کتی‌دست نان میخورم.

۱٤– میله چطور بود؟

بسیار خوب بود.

خوش گذشت؟

بلی، بسیار خوش گذشت.

عبارات مفید

برق روشن اس ـ سوچ برق چالان اس

بطور قطعی

فعلاً

احتمال داره

به تمام معنی

وقت طلاس

بزودی ممکنه

ابداً ـ هیچ وقت

نه ای نه او

به مه مربوط نیس

آفرین !

ولو ـ ولواینکه

بازفکرکو!

خراب اس ـ شکسته اس ـ کارنمیکنه

(نوت ـ شاگردان از ای عبارات باید جملات بسازن)

Lesson 27

car, automobile, limousine	tezræftar	تیزرفتار
Governor's office	nayibulhokumægi	نایب الحکومگی
Private Secretariat	qælæme mækhsus	قلم مخصوص
to be received	pæzirayi shdn	پذیرائی شدن
Excellency	jælalætmahabi	جلالتمهابی
please come in	bufærmayeen	بفرمائین !
to wait for some one	entezare kæsi ræ dashtæn or [bæ]entezare kæse budæn	انتظارکسی ره داشتن بهانتظارکسی بودن
your Excellency (Governor)	wale saheb	والی صاحب
to permit, allow	ejazæ ddn	اجازه دادن
to introduce	mærefi kdn	معرفی کدن
embassy official	mamure sæfaræt	مامور سفارت
very much, too much, extremely	nehayæt	نهایت
in all respects	æz ær [h]æys	ازهرحیث (جهت)
on the whole, in general	royehamræftæ	روی همرفته

opinion, view, suggestion	næzæreyæ	نظریه
satisfactory	qena'tbækhsh	قناعت بخش
information, knowledge	malumat	معلومات
to mention, to submit a petition	[h]ærz kdn	عرض کدن
dam	bænd	بند
garden	bagh	باغ
valley	wady	وادی
flourishing, green	sær sæbz	سرسبز
likewise	æmchunan	همچنان — عین چیز
useful, profitable	mufeed	مفید
to be useful [to show itself profitable]	mufeed sabet shudæn	مفید ثابت شدن
effort, hard work	zæmæt kæshi	زحمت کشی
surface, level	sætæ[h]e	سطح
to cooperate	æmkari[kdn]	همکاری کدن
to assure	etminan ddn	اطمینان دادن

unforgetable	færamush nashudæni	فراموش ناشدنی
good will	husne neyæt	حسن‌نیت
heart	qælb	قلب ـ دل
acknowledgment, thanks	emtenan	امتنان
to present, submit	tæqdim kdn	تقدیم‌کدن
whether [conj. some times]	aya, ya	آیا ـ یا
needs	ehteyajat	احتیاجات
immediate	fæwri	فوری
rank, degree, time	mærtæbæ	مرتبه
pl.	mærateb	مراتب
to withhold, refuse	dere:gh	دریغ
to be grateful	mæmnunshdn /bdn	ممنون شدن ـ بودن
such as	ebaræt ænd æz	عبارت انداز
drinking water	aabe ashamidæni	آب آشامیدنی
safe, guarded	mæhfuz	محفوظ
prepare, arrangement	tæheyæ	تهیه

inhabitants, people	æhali	اهالی
asphalting, paving	qir rizi	قیرریزی
سرك	jadæ	جاده
to confirm	tæyiid kdn	تائید کدن
any kind of	æich gunæ	هیچ گونه ـ هیچ قسم
to depart, leave	hærækæt kdn	حرکت کدن
if it be the will of God	ægæ xaste xuda bashæ	اگه خاست خدا باشه
to be honored	mushærræf shdn	مشرف شدن
friends	dostan	دوستان
for the time being	fe'læn	فعلا
sincere	sæmimi	صمیمی
to accompany	hæmrayi kdn	همراهی کدن
effort	mæsayi	مساعی
first of all	æwæltær æz æmæ	اولتر از همه
	or	یا
	æz æmæ æwæltær	از همه اولتر
embassy	sæfaræte kobra	سفارت کبرا

درس بیست وهفتم

یک بازدید رسمی

(آقای کولدرن مامور سفارت کبرای امریکا به کابل توسط تیزرفتار به نایب الحکومگی ولایت کندهار میرسن و به اونجه ازطرف مدیر قلم مخصوص پذیرائی میشن .)

مدیر قلم مخصوص

– سلامالیکم . مه مدیر قلم مخصوص ولایت استم . چی حال دارین صاحب . بسیار مانده نباشین آقای کولدرن ؟

آقای کولدرن

– زنده باشین تشکر . شما چطور استین ؟

مدیر قلم مخصوص

– خوب استم تشکر لطف میکنین . بفرمائین جلالتمهابی (والی صاحب) انتظار شماره دارن .

(حالی مدیر قلم مخصوص آقای کولدرنه به والی معرفی میکنه)

مدیر قلم مخصوص

– والی صاحب اجازه بتین که آقای کولدرنه بشما معرفی کنم .

والی

– سلامالیکم آقای کولدرن. ازدیدن شما بسیار خوش استم. بسیار ماندهنباشین!

کولدرن

– لطف میکنین والی صاحب. زندهباشین. صحت جناب شما خوب اس؟

والی

– فضل خداس. امیداس کندهار خوش تان بیایه. شما خوش چانس استین هوای امروز بسیار خوب اس.

کولدرن

– بلی صاحب. کندهار از هرحیث قابل دیدن اس.

والی

– چقهوقت ده کندهار تشریف خات داشتین؟

کولدرن

– تنها یک روز خات ماندم.

والی

– هر کمکی که باشه مه حاضر استم آقای کولدرن.

کولدرن

– تشکر والی صاحب. میخایم (که) نظریه جلالتمهابی شماره راجع به کار

امریکائی‌ها ده کندهار بدانم.

والی

– بلی . رویهمرفته کارشان بسیار (خیلی) قناعت بخش اس. بری معلومات تان میخایم عرض کنم که اگه بند ارغنداب چند سال قبل تعمیر نمیشد. شاید کل باغ های میوه وادی ارغنداب که امروز سرسبزاس همه خشك میشد . همچنان بعضی دیگر پروژه‌ها (بعضی پروژه های دیگر) نیز خیلی مفید ثابت شده.

کولد رن

– ازاینکه شما خوشبین استین مه بسیار خوش استم. و امیدوار استم که ای زحمت کشی افغانها با همکاری امریکائی‌ها ده بلندبردن سطح زندگی شان رول بسیار مهمی‌ره بازی‌خات کد (میکنه)

والی

– البته، مه بشما اطمینان‌میتم که نتایج مفیدای زحمت کشی های مردم و حکومت امریکا یك یادگار فراموش ناشدنی (حسن‌نیت) ده قلب هر افغان باقی‌خات ماند .

کولد رن

– مراتب امتنان خوده بری ای عقیده نیك جلالتمابی تقدیم نموده، اجازه میخایم بعرض برسانم که آیا میتانم بدانم‌کدیگا احتیاجات فوری ولایت کندهار مخصوصا شهر کندهار ازچی قبیل اس و ما چطور میتانیم به رفع کدن اونا

به حکومت افغانستان کمک کنیم.

والی

ـ از ای حسن نیت تان (حسن نظرتان) خیلی ممنون استم (شدم). گرچه احتیاجات
فوری ما خیلی زیاد اس، مگر مهمترین اوها (آنها) عبارت اند از تهیه آب
آشامیدنی محفوظ بری آهالی و قیرریزی جاده های شهر کندهار.

کولدرن

ـ بلی ما امریکایی ها نیز نظریه جلالتمهابی ره تائید میکنیم و به جلالتمهابی شما
اطمینان میتم که ده رفع نمودن ای احتیاجات مهم و فوری ولایت کندهار از
هیچگونه مساعی و همکاری (معکنه) دریغ نخات کدیم.

والی

ـ بسیار تشکر آقای کولدرن. شما چند روز ده (شهر) کندهار خات ماندین؟

کولدرن

ـ باید صبا بطرف کابل حرکت کنم.

والی

ـ بجای ما (بمنزل ما) بری نان شو تشریف نمی آرین؟

کولدرن

ـ لطف میکنین والی صاحب. بسیار زیاد تشکر. اگه خاست خدا باشه (انشالا)

ده آینده به خدمت جلالتمهابی مشرف میشم.

والی

ـ افتخار میبخشین.

کولدرن

ـ بیش (زیادتر) از ای دیگه نمیخایم وقت شماره بگیرم و اجازه میخایم (که) از خدمت جلالتمهابی شما رخصت شوم.

والی

ـ ما همیشه بری ملاقات دوستان صمیمی خود وقت داریم. فعلا بامان خدا.

کولدرن

ـ خداحافظ شما والی صاحب. انشالا ده آینده نزدیک خات دیدیم.

والی

ـ امیداس. بامان خدا.

(مدیر قلم مخصوص آقای کولدرنه تا موتر رهنمائی میکنه)

(نوت ـ اقتباس بااندک تصرف از نشرات تعلیمات پیس کور)

سوالات

۱ــ آقای کولدرن کی بود ؟

۲ــ کولدرن بکدام ولایت رفت ؟

۳ــ به او ولایت ازطرف کی پذیرائی شد ؟

٤ــ کولدرن راجع به چه همرای والی قندهار گپ زد ؟

٥ــ ملاقات شان قناعت بخش بود یا نی ؟

٦ــ بعضی از موضوعاتی که آنها مناقشه و مذاکره کردن چه بود لطفا تشریح کنین ؟

۷ــ فرضا شما یک روزنامه نگار امریکائی بودین و با آقای کولدرن به قندهار سفر کدین، راجع به ای بازدید چه مینوشتید ؟

ضرب المثل های دری

چاه کن زیر چاه س

آب رفته بجوی باز نگردد

مهمان چراغ خانه س

تمرینات ـ

۱ ـ کریم یک تیزرفتار داره   گادی

کریم یک موتر تیزرفتار داره.   طیاره

کریم یک موتر جیپ داره.   تراکتور

کریم یک لاری داره.   سرویس (بس)

۲ ـ غنی مدیر قلم مخصوص اس.

غنی مدیر قلم مخصوص وزارت خارجه‌س.

رحیم به مدیریت قلم مخصوص کارمیکنه.

اَشرف مامور حکومت اس.   رحمن مامور حکومت نیس

شریف به سفارت کارمیکنه.   اکبر به وزارت کارمیکنه.

شریف مامور سفارت اس.   قدیر مامور وزارت اس.

۳ ـ غنی چی کارمیکنه؟

رحیم به کجا کارمیکنه؟

اشرف چی میکنه؟

شریف به کجا کارمیکنه؟

کی یک موتر جیپ داره؟

کی موتر لاری داره؟

٤ــ کارتر از سادات پذیرائی کد .   یا   کارتر ساداته پذیرائی کد .

بریژنف از تره‌کی پذیرائی کد .

بریژنف خودش ده میدان هوائی مسکو از تره‌کی پذیرائی کد .

کارتر خودش به میدان هوائی اندروز از سادات پذیرائی کد .

٥ــ کی از سادات پذیرائی کد ؟	کارتر . . .
کی از تره‌کی پذیرائی کد ؟	بریژنف . . .
ده کجا از تره‌کی پذیرائی کد ؟	ده . . .
به کجا از سادات پذیریائی کد ؟	به . . .

٦ــ سادات توسط کارتر پذیرائی شد .

تره‌کی توسط بریژنف پذیرائی شد .

کی توسط کارتر پذیرائی شد ؟

کی توسط بریژنف پذیرائی شد ؟

۷ــ مه انتظار کریمه دارم.	شما
مه انتظار مدیر صاحبه دارم.	رحیم
مه به کریم انتظار میکشم.	او
مه به مدیرصاحب انتظارمیکشم.	رئیس

+++

مه منتظر کریم استم.	بلقیس
مه منتظر مدیرصاحب استم.	پروفیسر
مه ماتل (معطل) کریم استم.	سرویس (بس)
مه ماتل مدیر صاحب استم.	برادرم
مه به انتظار کریم استم.	خط
مه به انتظار مدیرصاحب استم.	داکتر

۸ــ اجازه‌س؟	بفرمائین.
اجازه‌س (که) داخل شوم ؟	بفرمائین.
اجازه‌س (که) کتاب تانه ببینم ؟	صد اجازه، چرانی.
اجازه‌س که یك سوال پرسان کنم؟	بفرمائین.
اجازه‌س که یك سگرت بکشم؟	نی، خواهش میکنم. (لطفا)

۱ ـ اجازه نیس.

کریم اوره اجازه‌داد که داخل شوه. مانند

رحیم اوره اجازه‌داد که کتاب شه ببینه.

پروفیسر محصله اجازه‌داد که سوال پرسان بکنه.

داکتر زرمینه ره اجازه نداد که سگرت بکشه. نمانند

سگرت کشیدن اجازه نیس.

بدون اجازه داخل‌شدن ممنوع س.

۱۰ ـ اجازه‌س که برادرمه به شما معرفی کنم؟ بفرمائین.

میخایم که برادرمه به شما معرفی کنم. مدیر صاحبه

میخایم که شماره به والی‌صاحب معرفی کنم. رئیس

میخایم که . . . ره به جلالتمآب شما معرفی کنم.

۱۱ ـ ای یک وادی نهایت سرسبز اس. بسیارسبز

ای یک نظریهٔ نهایت عالی س. بسیارخوب ـ بسیارعالی

از هر حیث نظریهٔ شما قناعتبخش اس. مفید

شما رویهمرفته نظریه عالی دارین. عموما

۱۲ــ کاریکه شما کدین ، ازهرحیث قابل‌توصیف اس.

کاری‌که شما کدین ، ازهرحیث قابل‌تقدیر اس.

جائی‌که شما رفتین ، ازهرحیث قابل‌دیدن اس.

قابل‌دیدن	دیدن
قابل‌خوردن	خوردن
قابل‌تقدیر	تقدیر
قابل‌آشامیدن	آشامیدن (نوشیدن)
قابل‌گفتن	گفتن
قابل‌قبول	قبول
قابل‌فهم	فهم
قابل‌تنفس	تنفس
قابل احتراق	احتراق

ای هوا قابل تنفس نیس.

ای آب قابل آشامیدن نیس.   نوشیدن ــ خوردن

ای موضوع قابل‌فهم نیس.

کارشما قابل‌تقدیر اس.

١٣− ای نان بسیار مفید اس. مثمر

ای قسم آب و هوا به صحت شما بسیار مفیداس.

ای دوا بشما بسیار مفیدخات بود .

سپورت و ورزش به صحتش مفید واقع شد .

ورزش کو که به صحتت مفید اس.

ورزش به صحتش مفید ثابت شد .

کریم روزی دو دفعه ورزش میکنه . دومرتبه

١٤− کریم به کمك شما احتیاج داره . ضرورت

شما هم ازهیچ نوع کمك دریغ نمیکنین .

او ازهر نوع کمك دریغ نکد . نمیکنه

رحیم یك قلب بسیار مهربان داره وازهیچ نوع کمك بری رفیق خود دریغ نمیکنه .

احتیاجات شهرها بسیار اس. ضروریات

کریم گفت که سفرش فراموش ناشدنی س. سفر فراموش ناشدنی

ممنون شدم .

۱۵- اگه خاست خداباشه امسال اروپامیروم. انشالا

اگه خاست خدا باشه دیگه‌سال افغانستان‌میروم.

اگه خدا بخایه امسال اروپا میروم.

اگه خدا بخایه دیگه‌سال افغانستان میروم.

اگه خدا بخایه دیگه‌سال به امریکای جنوبی سفرمیکنم.

اگه خاست خداباشه کجا سفرمیکنین؟

اگه خدابخایه کدام سال افغانستان‌میرین؟

۱۶- مه فعلا به ارلنگتن زندگی‌میکنم. کابل

مه به ارلنگتن دوستان زیاد دارم. بصیر

جاده های ارلنگتن قیرریزی‌شده. مزارشریف

اهالی ارلنگتن بسیار خوش استن. مردم ـ ساکنان

اونا باهم بسیار صمیمی‌ستن. لیلی ومجنون . . .بودن

مه هم دوستان صمیمی‌بسیار دارم. شما

۱۷- اولتر ازهمه میخایم از شما تشکرکنم.

اولتر از همه ای کاره باید خلاص کنیم.

فعلا وقت ندارم.

فعلا نی.

حالی نی.

فعلا چیزی گفته نمیتانم.

۱۸— کریم مهمانهای خوده تا دروازه همراهی کد.

مه رحیمه تا خانه‌ش همراهی کدم.

مه اوره همراهی کدم. مه همرایش رفتم

از همکاری شما بسیار تشکر.

ما همکاراستیم.

... یکی از همکاران ماس.

۱۹— مه به شما اطمینان میتم.

مه به شما اطمینان کامل دارم.

بشما اطمینان میتم که روابط ما دوستانه و صمیمی باقی میمانه.

Lesson 28

to be familiar, to know	bælæd bdn	بلد بودن
culture	færhæng	فرهنگ ـ کلتور
literature	ædæbeyat	ادبیات
paternal aunt	'mæ,æmæ	عمه
maternal aunt	khalæ	خاله
railroad	khæte ahæn	خطآهن
picture	'ks,æks	عکس (گرفتن)
photography	'kasi,ækasi	عکاسی (کردن)
to carry	gæshtandæn	گشتاندن
present stem	gærdan	گردان
empty	khali	خالی
amateur	shæwqi	شوقی
tea pot	chaynæk	چاینک
water carrier	sæqæw	سقو (سقاو)
servant	nokær	نوکر

situation, condition, manner	wæziyæt	وضعیت
old man, father	babæ	بابه
honest	sadeq	صادق
honesty	sædaqæt	صداقت
to kill	kushtæn	کشتن
present stem	kush	کش
patience	æwselæ	حوصله
dog	sæg	سگ
cat	pishæk	پشک
to break	shekæstæn	شکستن
present stem	shekæn	شکن
to ride, mount	suwar shdn	سوارشدن
to fall down	oftadæn	افتادن
a sheep or goat skin tanned or not, especially for carrying water	mæshk	مشک
to wait	mæ'tel, matel bdn	معطل بودن
to understand	famidæn	فهمیدن
present stem	fam	فهم

train	ril	ریل
northern	shæmali	شمالی
trust	e'temad	اعتماد
trustworthy	e'temadi	اعتمادی
to keep [colloq.], look	negah kdn	نگاه کدن
little brother [diminutive noun]	bradæræk	برادرک
tiny, small, little	rizæ	ریزه
to forget	yade kæsi ræftæn	یاد کسی رفتن
pieces and pieces	tekæ tekæ	تکه‌تکه
tree	dæræxt	درخت
glasses	æynæk	عینک
waist	kæmær	کمر
to break [causitive]	shekæstandæn	شکستاندن
present stem	shekænan	شکنان
companion	æmra	همراه
airport	mæydani æwayi	میدان هوائی
again	baz	باز

درس بیست وهشتم

جملات و تمرینات

۱- دری بلداستی ؟ دری ره بلداستی ؟

ای ره بلداستی ؟

او ره بلداستی ؟

به کابل بلداستی ؟

اینجه ره بلداستی ؟

۲- آن (بلی) یک‌کمی بلداستم.	خوب
کم‌کم بلداستم.	بسیارکم
بسیار خوب بلداستم.	یک‌کمی
آن، بسیار خوب بلداستم.	غفور
نی، واشنگتنه بسیار خوب بلد نیستم.	کابله
کریم چطور، کریم ده اینجه بلداس؟	شاید
نمیفامم، شاید بلد باشه.	نمیدانم
از خودش پرسان‌کو، مه نمیفامم.	از رحیم..

او به تاریخ و فرهنگ کشور بسیار خوب بلداس.

۳ــ عمه داری؟ بلی یک عمه دارم.

خاله چطور؟ آن خاله هم دارم.

تو چطور؟ مه یک خاله دارم. مگر عمه ندارم.

کاکا داری؟ آن..

ماما داری؟ بلی...

بیبی ــ مادرکلان ــ پدرکلان ــ خشو ــ خسر ــ خسربره ــ خیاشنه

٤ــ او عکاس اس. رحیم..

کریم هم عکاس اس.

اشرف دکان عکاسی داره. خسروش هم

او بسیار خوب عکاس اس.

کامره داری؟ کامره عکاسی داری؟

آن، مه یک کامره جاپانی دارم.

چه قسمی س؟

منولتا .

عکاسی بسیار خوشم می‌آیه .   عکاسی‌ره بسیار خوش دارم .

۵- کامره او ساخت جاپان اس.   کامره‌ش . .

کامره کریم خالی‌س ، فیلم نداره .

عزیز خوب عکس میگیره .

گرچه او شوقی‌س مگر، عکس های خوب میگیره .

او نو شروع کده .

ای عکس کیس؟

ای عکس از کیس؟

ای عکس بسیار قشنگ اس.

ای عکسه کی گرفته ؟

ای‌ره مه‌گرفتیم .

بسیار خوب عکاس استی .

٦- چطور آمدی ؟   به ریل آمدم .

افغانستان خط آهن داره؟

نی ، فعلا نداره شاید ده آینده داشته‌باشه.

ای چای بسیار مزه‌دار اس.

ای چاینك هیچ چای نداره.

ای چاینك خالی‌س.

چاینك از چای پراس.

چای سبز میخوری یا چای سیاه؟

چای سیاه.

ده کابل (مردم) عموما چای سیاه میخورن.

افغانستان چایه از چین (جمهوریت مردم چین) و هند وارد میکنه.

۷ـ او سقو (سقاو) اس.

سقو بری مردم او (آب) میاره.

حبیب الا بچه سقو ده افغانستان نه ماه پادشاهی کد.

او از شمالی بود. (ولایت پروان بنام شمالی یاد میشه)

او بچه يك سقو بود.

سقو ده مشك او(آب)میاره.

مشك از پوست بز ساخته میشه.

٨ــ او ده خانه خود یك نوکر داره.

کل کارهاره نوکر میکنه.

نوکر او همیشه از بازار سودا میاره.

او همیشه به نوکر خود اعتماد میکنه.

نوکر او یك آدم اعتمادی س.

او بسیار صادق اس.

(صداقت بهترین سیاست اس)

کاکای کریم یک آدم بسیار باحوصله س. پرحوصله

او بسیار حوصله داره. صبر

٩ــ کریم! جی پشك قشنگی داری!

از مه نیس ازعمهم اس.

نامش جیس؟ نامش ماشی س.

حی نام قشنگی! ماشی ماشی ماشی!

378

مره سگ بسیار خوشم می آیه. لاکن نگاه‌کدنش بسیار مشکل‌اس.

تو سگ داری؟ آن دارم.

چی قسمی س؟ سگ تازی‌س.

کریم جان. تو گاهی شتر سوار شدی؟

نه مه بسیار میترسم.

تو چطور؟

بلی. مه چندین دفعه سوارشدیم لاکن- یک دفعه از شتر افتادم

نزدیک بود که پایم بشکنه.

راستی؟

آن (بلی) هیچ یادم نمیره. **هیچ از یادم نمیره**

شتر ازکی بود؟

از همسایه ما (بود).

۱۰– کابل خوشت می‌آیه یا کندهار؟ کندهار

مزار (مزارشریف) خوشت می‌آیه یا کابل؟ مزار

نیویارک خوشت می‌آیه یا پاریس؟ نیویارک

کدامش (بسیار) خوشت می‌آیه ؟

کدامش بسیار خوشت می‌آیه؟ **کابل بسیار خوشم می‌آیه**

مزارشریف بسیار خوشم می‌آیه.

هردویش بسیار خوشم می‌آیه.

هیچ کدامش خوشم نمی‌آیه.

هیچ کدامش.

کلش خوشم می‌آیه.

بگمش.

١١– مهربانی کده خانه ما تشریف بیارین. لطفا

بسیار تشکر، انشالا می‌آیم.

مهربانی کده اوره بگوئین که خانه ما بیایه.

بچشم، میگمش.

مهربانی کده سلام مره برش بگوئین.

بسیار خوب میگمش.

مهربانی کده (او–همو) کتابه خو بتی! اینمبگی!

۱۲– کریم از درخت افتاد و پایش شکست .   شکستن

قاسم از دیوال افتاد و دستش شکست .

عینك موسی از دستش افتاد و شکست .

جان‌محمد از بایسکل افتاد و کمرش شکست .

وقتیکه تام به اسپ سوار میشد افتاد و پایش شکست .

۱۳– کریم پای خوده شکستاند .   شکستاندن

قاسم دست خوده شکستاند .

موسی عینك خوده شکستاند .

جان‌محمد کمر خوده شکستاند .

تام جنگ‌کد و بینی خوده شکستاند .

کریم ده بازی فتبال کلك خوده شکستاند .

۱٤– عزیزه! وقت داری که یك کمی پنگ‌پانگ کنیم ؟

بلی (کریم جان) وقت دارم.

صبا وقت، داری که یک‌کمی تینس‌کنیم!

بلی.

تو بسیار خوب تینس‌میکنی.

تشکر، تینس خودت هم بد نیس.

بس اس مانده شدیم.

١٥– وضعیت او بسیار خراب اس. بد

وضعش بسیار خراب اس.

وضعیت دنیا بسیار خراب اس.

وضعیت اقتصادی او بسیار خراب اس.

او همرای رفقای خود خوب وضعیت نمیکنه.

١٦– او همیشه همرای خود چاقو میگردانه. کتی

او کتی خود تفنگچه میگردانه.

او همرای خود بسیار پول میگردانه.

او بسیار خطرناک اس.

باید احتیاط‌کنی.

پول زیاد گشتاندن خوب نیس.

خطر داره.

مکالمه

عزیزه ـ بشیرجان! وقت داری که صبا یک کمی تینس کنیم؟

بشیر ـ نی ولا. کاشکی وقت میداشتم.

عزیزه ـ چی میکنی؟

بشیر ـ صبا باید میدان هوائی بروم که کاکایم از خارج میایه.

عزیزه ـ راستی؟ مه نمیفامیدم. چی وقت از میدان پس میائی؟

بشیر ـ نمیفامم. اگه پیش از پنج بجه آمدم باز خانه‌تان میایم.

عزیزه ـ بسیار خوب مه ماطلت (معطل) میباشم. بسیار وقت شده که تینس نکدیم.

بشیر ـ فکرمیکنم که تینس یاد مام (مه هم) رفته.

عزیزه ـ خو دیده شوه (می بینیم). راستی پشکت چطوراس؟

بشیر ـ وضعیت ش بسیار خراب اس. اگه تو نمی‌آمدی سگ همسایه پشک ماره میکشت و تکه‌تکه میکد. خوب شد که تو به‌وقت رسیدی.

عزیزه ـ (پشکت) حالی چیزی میخوره؟

بشیر ــ آن (بلی) کم‌کم میخوره مگر فکرمیکنم که پایش شکسته.

عزیزه ــ اوه. پشک بیچاره. بابه‌ت چی گفت ؟

بشیر ــ هیچ. چی بگویه کل‌شان دق استن خصوصا بیادرک ریزیم.

سوالات ــ

١ــ کی میخاست تینس کنه؟

٢ــ کاکای کی از خارج میایه؟

٣ــ وضعیت پشک چطور بود ؟

٤ــ سگه خوش داری یا پشکه؟

٥ــ شما به ادبیات علاقه (دلچسپی) دارین؟

٦ــ نزدیکترین میدان هوائی بخانه شما کدام اس؟

٧ــ کی فکرمیکنه که پای پشک شکسته؟

٨ــ کی بیادرک ریزه داره؟

٩ــ سگ از کی بود ؟

ضرب المثل های دری

قیمت بی‌همت نیس ارزان بی‌علت نیس

گوش شیطان کر

تمـــرينات اضافی .

١- کریم سگ نداره.   داره

رحیم پشک نداره.

قسیم حوصله نداره.

نجیب جاینک نداره.

او نوکر نداره.

جاینک جای نداره.

عزیز خاله نداره.

باغ درخت نداره.

پغمان میدان‌هوائی نداره.

واسع عینک نداره.

٢- کی سگ نداره؟	کریم...
کی حوصله نداره؟	قسیم...
کجا میدان‌هوائی نداره؟	پغمان..
کی عینک نداره؟	واسع..

٣- رحیم چشم‌درد اس.

کریم پای‌درد اس.

غنی شکم‌درد اس.

ستار سردرد اس.

بصیر گلون درد اس.

علی کمردرد اس.

نسیمه دندان‌درد اس.

کی چشم‌درد اس؟	رحیم ...
کی دندان‌درد اس؟	نسیمه...
کی کمردرد اس؟	علی ...
کی گلون‌درد اس؟	بصیر...

٤- لطفا باز بگوئین.   دوباره

لطفا باز بخوانین. (بخانین)

لطفا باز بیائین .

لطفا باز نوشته‌کنین.

٥– معطل باش.

یک دقیقه صبر کو.

معطل‌تان باشم یانی ؟

دیروز تقریبا بیست دقیقه معطل سرویس بودم.

لطفا بری چند دقیقه معطل باشین !

معطل چیستی ؟ معطل سرویس استم.

معطل کیستی ؟ معطل شما استم.

معطلم باش!

معطلش باش! بسیار خوب مه معطلش میباشم.

٦– رحیم باید قلم مره می‌آورد مگر، یادش رفت. ازیادش رفت

قسیم باید مره تلیفون میکد مگر، یادش رفت. فراموش کد

رحیمه یادش رفت که ساعت خوده کوک بکنه.

خدیجه باید هفتبجه از خو می‌خیست مگر یادش رفت که ساعت خوده کوک بکنه.

یادش رفت که شماره بگویه.

٧- کریم یک آدم بسیار صادق اس.

رحیم یک آدم بسیار مهربان اس.

قسیم یک آدم بسیار فهمیده‌س.

وسیمه یک دختر بسیار شریف اس.

انیسه یک دختر بسیار اعتمادی‌س.

کی یک آدم بسیار صادق اس؟

کی یک آدم بسیار مهربان اس؟

کی یک آدم بسیار فهمیده‌س؟

کی یک دختر بسیار شریف اس؟

٨- عمر ده مرکز کلتوری کارمیکنه.   مرکزفرهنگی

لوویس مدیر مرکز کلتوری‌س.

امریکا ده افغانستان مرکز کلتوری داره.

مرکز کلتوری امریکا ده شارنو اس.

مرکز کلتوری امریکا نزدیک سفارت ایران اس.

زرمینه به فرهنگ و ادبیات غرب بسیار علاقه‌داره.   دلچسپی

کریمه به فرهنگ و ادبیات شرق (شرقی) بسیار علاقه‌داره.

کی ده مرکز کلتوری کارمیکنه؟ عمر

مرکزکلتوری امریکا ده کجا واقعس؟ شهرنو

کی به فرهنگ و ادبیات غرب (غربی) بسیار علاقه‌داره؟ زرمینه

کی به فرهنگ و ادبیات شرق بسیار علاقه‌داره؟ کریمه

شما به ادبیات انگلیسی علاقه‌دارین؟

از کتابهای شکسپیر چند کتابه نا‌ه‌گیرین؟

۱ – سارا محصل اس.

سارا جان محصل ادبیات اس.

سارا به فاکولته ادبیات تحصیل میکنه.

سارا به فاکولته ادبیات پوهنتون کابل تحصیل میکنه.

او میگه که به ادبیات دری بسیار علاقه‌داره.

کی به فاکولته ادبیات تحصیل میکنه؟

ساراجان به کدام ادبیات بسیار دلچسپی داره؟

شما ده فاکولته چی تحصیل کدین؟

رشته‌تحصیل شما چی بود؟

۱۰– قسیم عینک میپوشه.

عینک هایش نمره نیس.

عینک هایش عادی‌س.

عینک هایش بری افتو(آفتاب)اس.

کی عینک میپوشه؟

چی قسم عینک میپوشه؟

عینک هایش عادی‌س یا نمره؟

۱۱– سگ کریم پشک همسایه‌ره‌کشت .

بچه همسایه سگ کریمه کشت .

همسایه رحیم گفت اگه‌سگت به‌خانه ما بیایه میکشمش.

کی رئیس جمهور کنیدی ره کشت ؟

کی سگ کریمه کشت ؟

همسایه رحیم چی گفت ؟

۱۲– گیلاس از دست طاهر افتاد تکه‌تکه‌شد .

عینک کریم از جیبش افتاد تکه‌تکه‌شد .

احمد خطه تکه‌تکه‌کد .

اصغر ده جنگ کالای خوده تکه‌تکه‌کد .

صادق به تصادم موتر خوده تکه‌تکه‌کد .

خربوزه از دستم افتاد تکه‌تکه‌شد .

چی‌از دست طاهر افتاد و تکه‌تکه‌شد ؟

عینك کی تکه‌تکه‌شد ؟

کی خطه تکه‌تکه‌کد ؟

کی ده جنگ کالای خوده تکه‌تکه‌کد ؟

++++++

ضرب المثل‌های‌دری

سالی‌که نیکوست از بهارش پیداست

یك بام و دو هوا

یك کشمش و چهل قلندر

آبه ندیده موزه‌ره‌کشیده ن

آب اگر صد قطره گردد باز باهم آشناست

زیبائی در سادگی‌س

Lesson 29

happy, content	khushal	خوشحال
sleepy	khæw alood	خوآلود
nervous, mad	æsæbani	عصبانی
orphan	yæteem	یتیم
widow	be:wæ	بیوه
gambler	qemarbaz	قمارباز
educated	tæ'leem yaftæ	تعلیم‌یافته
teaser, funny, naughty mischievous	shokh	شوخ
wealthy	dæwlætmæn'd	ثروتمند ـ دولتمند
clever, fast	chalak	چالاک
fast, sharp	te:z	تیز
big spender	khæraj	خراج
to collect, save, add	jæm' kdn	جمع کدن
to care [colloq.]	ræy zdn	ری‌زدن
مریض	najor	ناجور
to hurt [colloq.]	æwgar kdn	اوگارکدن

392

to annoy	azar ddn	آزار دادن
to be enough	kafi bdn	کافی بودن
spoiled, rotten	gændæ	گنده
chance, opportunity, alternative	charæ	چاره
yogurt	mas[t]	ماس
sour	tursh	ترش
to throw	ændakhtæn	انداختن
prestem	ændaz	انداز
to be late	de:r shdn	دیرشدن
I think [into my imagination]	bæ kheyalem	بخیالم
pillow	balesht	بالشت
absolutely	mutlæqæn	مطلقا
to overturn, spill	chæpæ kdn	چپه‌کدن
bowl, pot	kasæ	کاسه
to lean	tækeyæ kdn	تکیه‌کدن
heavy [colloq.]	geræng	گرنگ

power, powerful	zoor	زور
oil, grease, fat	roghæn	روغن
to suppose	færz kdn	فرض کدن
to preach	tæblighkdn	تبلیغ کدن
food [old term for food]	qætegh	قطغ
to slaughter, kill	ælal kdn	حلال کدن (مذهبی)
herd	γæmæ	رمه
crimes	jenayat	جنایات(م. جنایت)
to progress, develop	tæræqi kdn	ترقی کدن
to avoid	jelæw giri kdn	جلوگیری کدن
satisfy, agree	razi bdn, kdn	راضی بودن
بعضی وقت	yæganwæqt	یگان وقت
story	qesæ	قصه
village	qæryæ	قریه
to insist	esrar kdn	اصرار کدن

Rule of the thumb measurements are still commonly in use in Afghanistan. They are as follows:

یک بلست /yæg belist/ : The span from the tip of the outstretched Thumb to the tip of the little finger.

یک قدم /yæk[g] qædæm/: a step

یک قولاج /yæg qulach/: the distance between the outstretched arms.

یک گام /yæk gam/ : a leap

یک سرای /yæk særoy/: about twelve miles

For more exact measurements, the Western systems are being adopted and are pronounced as follows:

سانتی یا سانتی‌متر /santi or santimeter/

انچ /ench/

فت /fo:t/

متر /meter/

کیلو متر /kilometer/

میل /meal/

درس بیست ونهم

جملات و تمرینات

۱– قشنگ مالوم (معلوم) میشی .   کریمه

مقبول معلوم میشی .   او

خسته معلوم میشی .   شما

مانده معلوم میشی .   بسیار

خوش معلوم میشی .   نجیبه

خوشحال معلوم میشی .   او
خوآلود معلوم‌میشی .
پولدار معلوم میشی .   برادرت

دق معلوم میشی .

خفه معلوم میشی .

عصبانی معلوم میشی .

۲– او یتیم اس.

او بیوه‌س.   (بیوه‌زن‌اس)

او قمارباز اس.

او تعلیم‌یافته‌س.

او شوخ اس.

او ثروتمند اس.

او دیوانه‌س.

او بسیار چالاك اس.

او بسیار تیز اس.

او بسیار هوشیار اس.

او بسیار خراج اس.

۳ـ او هیچ‌وقت پیسه جمع‌کده نمیتانه. مه

او هیچ‌وقت پیسه پس انداز کده نمیتانه. ما

او بسیار یك آدم خراج اس. جان
- (یك آدم بسیار خراج‌اس)

او هرچیزه به شکم خود میزنه. نجیب

او همیشه بفکر شکمش اس.

او هیچ غم نداره. توریالی

او هیچ ری نمیزنه. اونا

٤– بیرون نرو که باران میباره.

بیرون نرو که ترمیشی.

بیرون‌نرو که بسیار سرد اس.

بیرون نرو که مریض میشی. ناجور

٥– احتیاطکو که مریض میشی. احتیاطکو که مریض نشی!

احتیاطکو که ناجور میشی. **احتیاط کو که کالایت چتل‌میشه**

احتیاط کو که راه ره گم‌نکنی.

احتیاط کو که خوده اوگار(افگار)نکنی.

باید بسیار احتیاطکنی.

٦– کریم! لطفا حلیمه ره آزار نتی!

مه؟

آن تو.

او دروغمیگه مه هیچوقت اوره آزارندادیم.

حلیمه میگه که تو همیشه اوره آزارمیتی.

لطفا دیگه مره آزارنتی.

آزارنتی ش.

مزاحم نشو.

۷— گمش کو.

فراموش کو.

گمش کو او دیوانه س.

گمش کو کتی ش گپ نزن، او دیوانه س.

او مطلقاً دیوانه س.

نشنیدی که میگن "ده شهر کور ها یک چشمه پادشاه س".

او کارهای دیوانگی میکنه.

۸— روز یک ساعت کارمیکنه.   مه

روز هشت ساعت کارمیکنه.   ما

هفته چهل ساعت کارمیکنه. شما

هفته پنج روز کارمیکنه. اونا

روز سه دفعه نان میخوره. کریم

روز سه وقت نان میخوره. تو

ساعت بیست افغانی کارمیکنه. اشرف

ساعت پنج دالر کارمیکنه.

روز سه ساعت درس میخانه.

ماه یک دفعه رخصتی میره.

سال یک دفعه رخصتی میره (میگیره).

۹— هیچ وقت ندارم. ما

وقت کافی ندارم. تو

پول کافی ندارم. شما

هیچ چاره ندارم. (هیچ چاره نیس)

هیچ راه ندارم. (هیچ راهی نیس)

یک دقیقه وقت ندارم سرم بسیار بیروبار اس. رحیم

۱۰– بیاکه‌بریم.

بیاکه میله بریم.

بیاکه بازار بریم.

بیاکه سینما بریم.

بیاکه سرما ناوقت میشه.

بیاکه بری‌دیدن بلقیس جان شفاخانه بریم.

بیاکه سودا خریدن بریم.

۱۱– ای تخم ها خراب شده.

ای تخم ها گنده شده.

ای ماس (ماست) ترش کده (اس)

ای غذا بسیار تند اس.

ای نان بسیار شور اس.

بسیار نمک داره.

بسیار نمک انداختی.

نمکش زیاد شده.

ای نان بسیار مزه میته.

بسیار دیرشده که ایطو(ر)نان مزه‌دار نخوردیم.

۱۲- چرا دیر آمدی؟ ناوقت

دیر اس؟ ناوقت اس؟

راستی دیرشده؟

آن بری سینمارفتن بسیار دیرشده.

تو همیشه ناوقت میائی.

او همیشه ناوقت میایه.

راهش(راماش)بسیار دور اس.

بخیالم که به سینما (رفتن)ناوقت شده.

بخیالم که اوره دیدیم.

بخیالم که او راست میگه.

بخیالم که ای نان گنده‌شده.

١٣– به بالشت تکیه کو!

چرا به بالشت تکیه‌نمیکنی ؟

به‌مه تکیه‌نکو!

به دیوال (ر) تکیه‌کو!

به‌مه تکیه نکو که بسیار گرنگ استی .

این بسیار گرنگ اس.

بالاکده نمیتانم.　　　(ورداشته نمیتانم)

بالانکو که اوگارمیشی ! (نه‌وردار که اوگارمیشی)

بالانکو که گرنگ اس! (نوردار که گرنگ اس)

زورت نمیرسه .　　　زورش نمیرسه .

او بسیار زور آدم اس.　　　بابه‌کریم بسیار زور آدم اس.

از زورم بالاس.　　　از زورش بالاس.

١٤– حفیظ کاسه شورواره چپه‌کد .　　　عطیه

کریم کوزه اوه چپه‌کد .　　　اکرم

او آشپز بسیار چتل اس همیشه سر کالای خود روغنه چپه‌میکنه .

کالای او همیشه روغنی س.   آشپز

ای کاسه از او(آب) پر اس.   جایجوش

ای مشك از او پر اس.   گیلاس

۱۵– فرض کو که تو يك ملاستی، راجع به دین به مردم چه تبلیغ میکنی ؟

فرض کو که تو داکتر استی، چطورمیتانی که از مریض هایت خوبتر
خبرگیری کنی ؟

فرض کو که تو يك ملیونر استی، با ایقه پول چه میکنی ؟

فرض کو که تو رئیس جمهور افغانستان استی، چه باید بکنی که افغانستان
ترقی بکنه ؟

فرض کو که مامور پولیس استی، چه باید بکنی که از جنایات جلوگیری شوه ؟

فرض کو که تو شاروال يك شار استی، چه بکنی که مردم از تو راضی باشن ؟

فرض کو که تو رئیس المپیك افغانستان استی، چطور میتانی که نام
افغانستانه به جهان سپورت بلند ببری ؟

۱۶– کریمه ده ای روزها می بینی ؟   آن یگان وقت می بینمش.

جرا یگان وقت خانه ما نمی آئی ؟   ببخشین که ده ای وقت ها بسیار کار
دارم انشالا میایم خانه خود ماس.

+++

ـ بری ما خو یک قصه بگو؟

ـ مه هیچ قصه یاد ندارم، شما از معلم‌تان پرسان کنین.

ـ معلم ما بعضی وقت (یگان وقت) میگه، مگر ما میخائیم که از شما بشنویم.

ـ خو، ازخاطریکه شما خوب بچه‌ها استین، بریتان یک قصه‌گک کوچک میگم، خی

خوب گوش کنین.

حاتم طائی

بود نبود یک پادشاه بود، پادشاه ما و شما خدا بود. ای پادشاه به مهمان‌نوازی بسیار مشهور بود. یک روز به وزیر خود گفت که: ده دنیا از مه کده کسی مهمان‌نوازتر اس؟ وزیرش گفت: بلی، تاجائیکه بری مه معلوم اس ده طی یک آدم بنام حاتم اس که نسبت به شما مهمان‌نوازتر اس. پادشاه بسیار قهر شد و گفت: تا مه ای شخصه نکشم، نمیمانم.

دیگه‌روز پادشاه یک دزده پیش خود خاست و بریش گفت: اگه سر حاتمه بیاری بریت بسیار پول میتم! دزد گفت: بسیار خوب و طرف قریه طی حرکت کد.

وقتیکه دزد به قریه طی رسید، بسیار ناوقت شده بود و هر کس نان شوه خورده بود. دزده یک شخص به خانه خود برد. صاحب خانه

نوکر خوده پرسان کد که نان مانده یا نی ، نوکر گفت: نی صاحب، تاجائیکه بری مه معلوم اس نان خشک اس، اما قصغ خلاص شده. صاحب خانه گفت: برو یک گوسفنده حلال کو! نوکر گفت: رمه ده کوه‌س. صاحب خانه به نوکر خود امر کد که اسپه بکش و زود یک کمی گوشت بری مهمان پخته کو! نوکر گفت: صاحب! اسپ تان بسیار قیمت اس و بخاطر یک پاو گوشت نباید اوره بکشین.

صاحب خانه گفت : برو چیزی که میگم همو طو (همان طور) بگو! نوکر امر بادار خوده بجا (ی) کد .

صبح، او دزد به صاحب خانه گفت: مه دیگه میرم. از صاحب خانه تشکر کد . صاحب خانه گفت: نی تا چند شو دیگه اگه نباشی نمیشه.

دزد سه شوه ده اونجه تیر کد. باز پیش خود فکر کد که چون صاحب خانه یک آدم (شخص) بسیار خوب اس ممکن حاتمه بریم پیدا کنه. پس به صاحب خانه گفت: مه دیگه میرم اگه حاتمه بری مه پیدا کنی بسیار خوب میشه. صاحب خانه گفت: حاتمه چی میکنی ؟

دزد گفت: مه سر حاتمه بری پادشاه میبرم که بری مه پیسه بته.

صاحب خانه گفت: بسیار خوب حاتمه بریت پیدا میکنم، بیا که بریم.

وقتیکه از قریه دور شدن، دزد ای شخصه گفت:

حاتم ده کجاس؟ و ما و شما از قریه بسیار دور شدیم. ای شخص گفت: حاتم

مه‌ستم مه میتانم که همینجه سر خوده بری‌ت بتم. زیراکه تو مهمانم‌استی. لاکن مبادا پادشاه باورنکنه که ای سرمه‌س و باز بری‌ت پول نته. پس مه همرایت پیس پادشاه میرم که او بفامه (بفهمد) مه حاتم استم. باز ده اونجه سرمه بری‌ت میتم.

ای دزد حیران‌شدو به مهمان‌نوازی حاتم تعجب کد. کوشش کد که حاتم همرایش پیش پادشاه نره اما حاتم ده رفتن اصرارکد.

وقتیکه پیش پادشاه آمدن و پادشاه دید که حاتم خودس همرای دزد آمده بسیار تعجب کدو باز به دزد پول‌دادو بری حاتم گفت. راستی تو از مه کده مهمان‌نوازتر استی. چراکه مه هرچیز به مهمان‌خود میتم. اما سر خوده نمیتم.

پادشاه به مهمان‌نوازی حاتم انگشت زیر دندان‌گرفت و اوره بسیار نوازش کد.

++++++++++ +

سولات :

۱– حاتم از کجا بود ؟

۲– پادشاه یک روز به وزیر خود چی‌گفت؟

۳– پادشاه کی‌ره پیش خود خاست ؟

٤– پادشاه به دزد چی‌گفت ؟

٥– صاحب خانه به نوکرش چی‌گفت ؟

٦– دزد چند شوه ده او قریه تیر کد ؟

٧– دزد کی‌ره می‌پالید ؟

٨– دزد چی‌ره میخاست پیش پادشاه ببره؟

٩– کی همرای دزد پیش پادشاه رفت ؟

١٠– پادشاه به حاتم چی‌گفت؟

١١– راجع به حاتم شما چی‌فکرمیکنین؟

١٢– لطفا ای قصه ره به رفیق خود بگوئین؟

١٣– از ای قصه چی نتیجه میگیرین؟

++++

ضرب المثل‌های دری

در بیابان کفش کهنه نعمت اس

ماهی‌ره که هروقت از او(آب)بگیری تازه‌س

هندو نیستم که جزیه‌بتم(بدهم)

تمرینات اضافی :

۱- دیرشده که ندیدیم.

بسیار وقت شده
یا
بسیار وقت اس

دیرشده که تلیفون‌نکدیم.

دیرشده که همرایش گپ نزدیم.

دیرشده که از خانه خط نگرفتیم.

دیرشده که قمارنزدیم.

۲- کریم تعلیم‌یافته امریکاس.

کریم به امریکا خانده

رحیم تعلیم‌یافته آلمان اس.

شفیق تعلیم‌یافته انگستان اس.

عثمان تعلیم‌یافته ترکیه‌س.

حمید تعلیم‌یافته شوروی س.

کریم تعلیم‌یافته کجاس؟

حمید تعلیم‌یافته کجاس؟

عثمان تعلیم‌یافته کجاس؟

شفیق تعلیم‌یافته کجاس؟

۳- کریم به امریکا تحصیل کده.

کریم به رشته زراعت تحصیل کده.

قسیم به رشته انجنیری تحصیل کده.

روف به انگستان تحصیل کده.

روف تحصیل یافته انگستان اس.

عنایت به آلمان تحصیل کده

عنایت تحصیل یافته آلمان اس.

کریم به‌کجا تحصیل کده؟

روف به کجا تحصیل کده؟

عنایت به کجا تحصیل کده؟

کریم تحصیل یافته کجاس؟

روف تحصیل یافته کجاس؟

عنایت تحصیل یافته کجاس؟

٤- شاه‌کوکو جان نام یک زن اس. ای زن چند سال‌پیش شوی خوده به‌اثر یک مریضی از دست داد و بیوه شد. شوی شاه‌کوکو جان یک

آدم بسیار ثروتمند، چالاک، خراج و درعین‌زمان بسیار عصبانی بود. نامبرده گاهگاهی هم قمارمیزد. عجب خان وقتیکه مرد، کل پول‌هایش بدست سه پسرش و زنش افتاد. عجب خان هیچ دختر نداشت. گرچه خودش یک آدم بسیار خودخواه و بی‌سواد بود، مگر به اهمیت تعلیم و تربیه خوب میدانست از ای‌خاطر سه بچه خوده به مکتب مانده‌بود.

بچه کلان عجب خان که نامش سراج‌الدین اس، مثل پدرش چالاک و بسیار هوشیار اس. سراج که فعلا به صنف یازدهم یک شاگرد بسیار کوششی و زحمت کش اس. میخایه که یک روز یک آدم بسیار مفید به جامعه خود باشه. به مادر خود شاه‌کوکو جان بسیار کمک‌میکنه و هرکس اوره دوست داره.

برعکس، بچه دومش که تیمورشاه نام داره، یک بچه بسیار شوخ و مکتب گریز بوده، ده کوچه و بازار هیچ‌کس از او خوش نیس و به مادر خود هم کمک نمیکنه. شاه‌کوکوجان راجع به تیمور بسیار نگران اس.

دیگه بچه‌ش، بشیر احمد نام داره. بشیر تقریبا مثل برادر کلانش، سراج، بچه بسیار لایق و باهوش اس ده مکتب همیشه نمرات خوب میگیره و فکرمیکنه که در آینده داکتر شوه. به عقیده بشیر داکتر ها خوبتر میتانن به محیط و جامعه خود کمک‌بکنن.

شاه‌کوکو میگه که شوهرش عجب خان همیشه یك آرزوداشت و ای آرزو به‌جز از تعلیم‌وتربیه بچه‌هایش چیزی دیگری نبود . شاه‌کوکو میگه که بچه‌ها همه تعلیم‌یافته‌شدن و میتانن به وطن شان کمک‌کنن و اگر پدر شان حالی زنده میبود ، بسیار خوش میشد .

سوالات :

۱– عجب خان چطور آدم بود ؟

۲– سراج و تیمور ازهم چی فرق‌دارن؟

۳– شاه‌کوکو راجع به بچه‌ها چی‌فکرمیکنه؟

٤– شوهر شاه‌کوکوجان چی آرزوداشت؟

٥– به عقیده بشیر کی میتانه بهتر به جامعه خود کمك کنه؟

٦– شما با بشیر هم‌عقیده‌ستین؟

Lesson 30

waiter	peshkhedmæt	پیشخدمت (گارسون)
customer	moshtæri/khæridar	مشتری - خریدار
yards [of land]	kurda	کردها
to grow, plant	kashtæn	کاشتن
present stem	kar	کار
tomato	badenjani rumi	بادنجان رومی
radish	moli sorkhæk	ملی سرخک
cauliflower	gulpi	گلپی
lettuce	kaho	کاهو
okra	bamiyæ	بامیه
literary ork, trace	æsær	اثر
bushes, plants	butæha	بته‌ها
trusting to God	tæwækæl bæsuda	توکل به خدا
disease	mæræz	مرض
pl. æmraz	æmraz	مریض
to cough	tukh tukh kdn [surfæ]	تخ تخ کدن (سرفه)
to catch cold	rezish kdn	ریزش کدن
dear, name	æziz	عزیز

to rest, relax	esterahæt kdn	استراحت کدن
to keep	niga kdn	نگاه کدن
respect, regard	ehteram	احترام
pl.	ehteramat	احترامات
sincere	sæmimanæ	صمیمانه
service	khidmæt	خدمت
to present	tæqdeem næmudæn	تقدیم نمودن
health	sælamæti	سلامتی
Almighty God	khudawænde mutæhal	خداوند متعال
complete	kamel	کامل
where are you going? [colloq.]	bækhæyr	بخیر؟
fatigue	khæstægi	خستگی
to be removed, cured	ræfæ shudæn	رفع شدن
swimming pool	æwze shina	حوض شنا حوض آب بازی
tree	dæræxt	درخت
news	æhwalat	احوالات
respectfully	ba ehteram	با احترام

calender	jæntæri	جنتری
custom, custom house	gumruk	گمرک
property	mall	مال
useful	mufeed	مفید
late, long time	de:r	دیر
fresh, just	tazæ	تازه
to cut, chop	rezæ kdn	ریزه کدن
to light, turn on	roshæn kdn	روشن کدن
to put out, turn off	gul kdn	گل کدن
soil, land	khak	خاک
to be afraid	tærsidæn	ترسیدن
fear, present stem	tærs	ترس
to be necessary, needed	zærur[æt] budæn	ضرور(ت) بودن
to get up, stand up	khistæn	خیستن
present stem	khiz	خیز
get up! stand up!	bikhe [cloq]	بخی (بخیز)
to wake some one up	khizandæn	خیزاندن
present stem	khizan	خیزان

tight	tæng	تنگ
to smell	bo:y ddn	بوی دادن
to rub	malidæn	مالیدن
present stem	mal	مال
to shout, scream	chish zædæn	چیغ زدن
voice	sæda	صدا
to get nervous, panic	warkhæta	وارخطا شدن
length	dærazi/tol	درازی ـ طول
width	bær /ærz	بر — عرض
to turn, turn around	dæwr khndæn	دورخوردن
to measure, take a measurement	ændazæ kdn	اندازه کدن
piece of cloth, fabic	tikæ /parchæ	تکه — پارچه
to collide	tæsadum kdn	تصادم کدن
to go out of existance	æz bæyn rftn	از بین رفتن
lamp, light	cheragh	چراغ
to confine to bed	bestæri shdn	بستری شدن
to be careless	be:ehteyati kdn	بی احتیاطی
law	qanoon	قانون
pl.	qæwaneen	قوانین
to take into consideration	marahat kdn	مراعات کدن

درس سی‌ام

جملات و تمرینات

Attached question with ne:

۱ـ بدنبود نی ؟	wasn't bad was it?
بفرمائین‌نی ؟	Please eat why don't you?
میدانی‌نی ؟	You know don't you?
شما میدانین‌نی ؟	بلی میدانم
او بسیار هوشیار اس نی ؟	بلی هوشیار اس.
پول داری نی ؟	نی پول ندارم
اوره دیدی نی ؟	نی اوره ندیدم.
روی‌ره ریزه‌کو نی ؟	ریزه‌میکنم

۲ـ لطفا برقه روشن‌کنین !

لطفا برقه گل‌کنین !

لطفا چراغه روشن‌کنین !

ای اتاق بسیار تاریک اس.

تاریکی خوشم‌نمی‌آیه.

از تاریکی میترسم.

٣- ضرور نیس که ای کاره بکنی .

ضرور نیس که سودا خریدن بری .

ضرور نیس که اونجه بسیار وقت بمانی .

ضرور نیس که بسیار تکرار بکنی .

٤- بخی !

از خو نخیزانش.   از خو بیدار نکنش.

چندبجه از خو خیستی ؟   ٦بجه از خو خیستم .

چندبجه خوشدی ؟   یك بجه خوشدم .

او خو بخیزانش که ناوقت شده .

بسیار خوگدی . (شدی)

٦ساعت خو بری مه بس (کافی) نیس.

٥- دست نزن .   دست نکو.

دست نزن که اوگارمیشی .

دست نزن که برق میگیریت.

دست نکو که داغ اس.

دست نکو که اوگارمیشی .

دستنکو که برق‌میگیریت.

٦ــ بان که ببینم.   بانین که ببینم.

بان که بیایه.   بانین که بیایه.

بان که نان بخره.   بانین که نان بخوره.

بان که نان خوده بخوره.   بانین که نان خوده بخوره.

بان که خوب پخته‌شوه.   بانین که خوب پخته‌شوه.

بان که دری گپ بزنه.   بانین که دری گپ بزنه.

٧ــ بانش که ببینه.   اوره بان که ببینه.

بانش که بیایه.

بانش که نان‌بخوره.

بانش که گپ بزنه.

بانش که موتر ای‌کنه.

۸ـ صادرات افغانستان خوب شده میره.

موتروان (دریور) موتره تیز ای‌کدمیره.

حوصله مه تنگ شده میره.

کثافات هوا زیادشده میره.

موتر مه خراب شده میره.

پرسیلا میگه که دری مشکل‌شده میره.

ویتنی میگه که دری دلچسپ شده میره.

کتیه میگه که دری‌آسان شده میره.

البرت میگه که دری یک‌کمی مشکل‌شده میره.

دگرمن صاحب میگه که دری بسیار مشکل‌شده میره.

لری هم میگه که دری یک‌کمی دلچسپ شده میره.

لاکن دکسی‌جان میگه که دری روزبه‌روز آسان و دلچسپ شدمیره.

نفوس کابل روزبه‌روز زیادشده میره.

موترهای امریکائی روزبه‌روز قیمت شده میره.

قالین‌های افغانی هم روزبه‌روز مشهورشده میره.

قیمت ها سال‌به‌سال بالارفته میره.

۹— ای او (آبرا) نخو که بوی میته.

ای او نخو که گنده شده.

چرا چشم‌هایت سرخ شده؟

چشم هایته نمال!

فکرمیکنم که به چشم‌هایم خاک رفته.

نمال که چشم درد میشی!

بشوی‌ش!

۱۰— سبا کجا خات بودی؟	سبا خانه خات بودم.
شامولی کجا خات بود؟	شامولی خانه خات بود.
روکی کجا خات بود؟	مچم ده بازار خات بود.

۱۱— چیغ نزن!

غالمغال نکو!

صدای‌ته بلند نکو!

وارخطا نباش. (نشو)!

وارخطا نشو! خیرس.

وارخطا نشو! خیرس.	خیرس وارخطا نشو.

۱۲– (به) کدام طرف بروم.	طرف راست برو.
طرف راست برو!	پیش برو!
طرف چپ برو!	پیشتر برو!
بدست راست برو!	پس برو.
بدست چپ برو!	پوسته‌خانه بطرف راست اس.
روبرو برو!	شفاخانه بطرف راست اس.
دست راست دوربخو!	سفارت بطرف راست سرک اس.
دست چپ دوربخو.	

۱۳– ای تکه ره اندازه‌کو!

برش چقدس؟	برش یک متر اس.
درازی‌ش چقدس؟	درازی‌ش سه‌متر اس.
عرضش چقدس؟	عرضش دو متر اس.
طولش چقه س؟	طول‌ش پنج متر اس.

١٤– میتانی که امروز اوره ببینی ؟	بلی .میتانم.
میتانی که امروز اوره تلیفون‌کنی ؟	آن .میتانم(که اوره تلیفون‌کنم)
میتانی که امروز خانه ما بیائی ؟	آن (بلی)میتانم.

١٥– میتانستم که دیشو شماره ببینم.	میتانست /نمیتانست
میتانستم که دیروز شماره ببینم.	
میتانستم که پرسروز شماره ببینم.	

١٦– نزدیک بود که اوره صدا کنم.

نزدیک بود که اوره تلیفون‌کنم.

نزدیک بود که خانه‌تان بیایم.

نزدیک بود که تصادم کنم.

کریم دیروز تصادم کد.

موترش به تصادم از بین رفت.

او به شفاخانه بستری شد.

او بی‌احتیاطی کد.

قوانین ترافیکه مراعات نکد .

از اشاره سرخ گذشت.

۱۷– کریم به چوکی ششته.

عزیز به چوکی نمی‌شینه.

نجیب کجاس؟

به اتاق خود ششته اخبار میخانه.

چرا اینجه ایستاد استی ؟

ماتل (معطل) بس استم.

بس(سرویس) کی میایه؟

فکرمیکنم که ۱۵ دقیقه بعد میایه.

مکالمه
۳۰

پیشخدمت ـ سلامالیکم. چی حال دارین؟

خریدار ـ خوب استم تشکر تو چطورواستی؟

پیشخدمت ـ چی نوش جان میکنین؟

خریدار ـ چی داری؟

پیشخدمت ـ همه‌چیز داریم، قابلی، پلو، شوربا، کوفته وکباب چی میخائین؟

خریدار ـ یک خوراک قابلی و یک خوراک سالن برم بیار.

پیشخدمت ـ چی مینوشین؟ (بری نوشیدنی چی میخائین؟)

خریدار ـ قهوه داری؟

پیشخدمت ـ نی، بدبختانه امروز قهوه نداریم.

خریدار ـ چای چطور؟

پیشخدمت ـ بلی. چای داریم.

خریدار ـ بسیار خوب یک چای (چاینک چای) بیار.

پیشخدمت ـ بچشم. (بعدازاینکه نان خورده شد)

خریدار ـ چند شد؟

پیشخدمت ـ بیست افغانی.

خریدار ـ اینه مه. نان بسیار خوب بود.

پیشخدمت ـ تشکر.

مکالمه

۳۱

— چرا سرفه میکنی (تخ تخ) میکنی ؟

— یک کمی ریزش کدیم.

— چندروز اس که ریزش کدی ؟

— دو سه روز میشه.

— باید پیش داکتر بری.

— دیروز پیش داکتر رفتم.

— چی گفت ؟ دوا داد ؟

— بلی، دوا داد.

— احتیاط کو! خوده گرم ناگاهکو. نشنیدی که میگن " ریزش مادر امراض اس"

— آن (بلی) باید استراحت کنم.

— خوب نظریه‌س. بهترین دوا بری ریزش استراحت اس.

— بلی (راست میگی)

سوالات —

۱— شما گاهی ریزش کدین؟

۲— وقتیکه ریزش میکنی چی میکنی ؟

مکالمه

۳۲

عمر – یعقوب! امسال ده کردهایت چی کاشتی؟

یعقوب – یکغذره زردک، بادنجان رومی، ملی سرخک و گلپی، تو چی کاشتی؟

عمر – مه تا حالی چیزی نکاشتیم. دلم میشه که یککی کاهو، بادنجان رومی
و یکغذره بامیه بکارم. بادنجان رومی بسیار خوب چیز اس.

یعقوب – آن، پارسال ما هیچ از بازار نخریدیم. بادنجان رومی ره کل
فامیل ما خوش دارن. خداکنه که امسال بسیار باران شوه. تا حالی
هیچ اثر باران نیس، وگرنه کل بتهها خشک میشه (میسوزه).

عمر – راست میگی. انشالا خدا مهربان اس. حالی بسیار وقت داریم.

یعقوب – آن، توکل بخدا. ببینیم که چی میشه.

سوالات –

۱– عمر از یعقوب چی پرسان کد؟

۲– یعقوب به کردهایش چی کاشت؟

۳– فامیل کی بادنجان رومی ره بسیار خوش داره؟

۴– باران به زمین چی فایده داره؟

مکالمه
۳۲

طاهر ـ ای جنتری نوه کی خریدی؟

ناصر ـ هفته گذشته.

طاهر ـ امروز چندم اس؟ (امروز چندم ماس؟)

ناصر ـ ششم دلو اس.

طاهر ـ به ای رخصتی کجامیری؟

ناصر ـ جای نی.

طاهر ـ بیاکه صبا پغمان بریم.

ناصر ـ صبا نی، خو دیگه صبا همرایت میرم.

طاهر ـ دیگه‌صبا یك دقیقه هم مه وقت ندارم.

ناصر ـ چرا؟

طاهر ـ چراکه دیگه صبا گمرك میرم.

ناصر ـ گمرك چی‌میکنی؟

طاهر ـ ماهگذشته برادرم چیزی مال از تهران واردک(ه)میرم که اوره بیارم.

ناصر ـ خوب میشه خی دیگه دفعه‌میرم.

طاهر ـ حالی کجامیری؟

[illegible] – حالی جای نی، مگر از ۶بجه تا ۱۱بجه هوتل انترکانتی ننتل میرم.

طاهر – اونجه چی میکنی ؟

ناصر – میگن که ظاهر هویدا کنسرت داره (میته) .

طاهر – راستی ؟ مه نمیفامیدم (نمیفهمیدم) ، خی ما م میرم.

ناصر – بسیار خوب.

سوالات –

۱– کی جنتری نو خرید ؟

۲– ناصر به رخصتی ش کجا میره؟

۳– طاهر چرا به پغمان رفتن وقت نداره؟

٤– طاهر به گمرك چی میکنه؟

٥– به هوتل انترکانتی ننتل چی گپ اس؟

مـــكالـــمـه

٣٤

مسافر– تکسی !تکسی ! مره به پوسته‌خانه میبری !

تکسی‌ران– بفرمائین. . . شما از کجاستین؟

مسافر – مه از امریکاستم.

تکسی‌ران– کابل خوش تان میایه؟

مسافر– آن ،بد شار نیس. آب و هوایش بسیار مفید اس.

تکسی‌ران– بسیار خوب دری‌گپ‌میزنین. ده کجا یادگرفتین؟

مسافر– لطف میکنین، ده امریکا یادگرفتم.بسیار دری نمیدانم مگر کم‌کم
گپ زده میتانم.

تکسی‌ران– نی‌راستی‌بسیارخوب گپ میزنین.

مسافر– تشکر.لطف میکنین.

تکسی‌ران–(اینه)رسیدیم. . ای تعمیر پوسته‌خانه‌س.

مسافر– خو، بسیار خوب، چند شد؟

تکسی‌ران– بیست افغانی (صاحب).

مسافر– اینمه. .تشکر، بامان‌خدا.

تکسی‌ران– خداحافظ.

مکالمه
۲۵

– سلام حفیظ جان!

– سلام عطیه جان!

– ماطل (معطل) بس استی؟

– آن ماطل بس میباشم.

– کجا میری؟

– کارته پروان. خودت کجا میری؟

– مه هم شهرآرا میرم. خو دیگه چطور استی؟

– بد نیس میگذره. (مثل همیش)

– اینه موتر آمد . . . . بسیار دیر شده که ندیدیم. کجا استی؟

– کار و مصروفیت ها ده ای وقت ها زیاد شده (اس)

– خو. کارته پروان چی میکنی؟

– میخایم یکی از رفیق‌های مه که تازه از خارج آمده ببینم.

– ببخشی . . مه اینجه باید تا شوم. باز انشالا می‌بینم.

– البته. بامان خدا.

– خداحافظ.

یک نامه دوستانه.

دوست بسیار عزیزم کریم جان!

سلام و احترامات صمیمانه‌ام را به خدمتت تقدیم نموده، صحت وسلامتی ات را از خداوند پاک(ج)آرزودارم. (میکنم)

من بفضل خداوند با تمام فامیل صحت کامل داریم. روزسه‌شنبه ۲ اجوزا بخیر بکابل رسیدیم. همه‌ها شکر خوب هستیم، مگر هنوز خستگی راه رفع نشده کابل شهر بسیار مقبول است. خانه‌ها در شهرنو واقع شده، حویلی نسبتاً کلان میباشد. حوض شنا، درختها و کرد های گل دارد. به سینماپارک هم بسیار نزدیک اس. . . . . .

. . .زیاده ازاین وقتت را نگرفته و ترا بخداوند متعال(ج)میسپارم. لطفاً از احوالات خود برایم‌بنویس و هم سلام و احترامات مرا برای همه دوستان تقدیم کن. بااحترام.

×حفیظ

نوت ــ لطفانامه بالاره با تغییر نام و جای به قلم خود نوشته کنین.

نمونهٔ خطی نامه قبلی :

دوست بسیار عزیزم کریم جان !

سلام و احترامات صمیمانه ام را به خدمتت تقدیم نموده، صحت و سلامتی ات را از خداوند پاک (ج) آرزو دارم.

من بفضل خداوند با تمام فامیل صحت کامل داریم. و روز شنبه ۱۲ جوزا بخیر بکابل رسیدیم. همه ما شکر خوب هستیم، مگر هنوز خستگی راه رفع نشده. کابل شهر بسیار مقبول است. خانه ما در شهر نو واقع شده، حویلی نسبتاً کلان میباشد. حوض شنا، درختها و کردهای گل دارد. به سینما پارک هم بسیار نزدیک است .....

... زیاده ازین وقتت را نگرفته و ترا بخداوند متعال (ج) میسپارم.

لطفاً از احوالات خود برایم بنویس و هم سلام و احترامات مرا برای همه دوستان تقدیم کن.

با احترام

سعید

مراکز و ولایات

ولایات	مراکز	ولایات	مراکز
١- کابل	کابل	١٦- بلخ	مزارشریف
٢- غزنی	غزنی	١٧- بامیان	بامیان
٣- پروان	چاریکار	١٨- بدخشان	فیض‌آباد
٤- ننگرهار	جلال‌آباد	١٩- غورات	چغچران
٥- کندهار	کندهار	٢٠- بادغیسات	قلعه‌نو
٦- بغلان	بغلان	٢١- هلمند	لشکرگاه
٧- پکتیا	گردیز	٢٢- لوگر	بره‌کی برک
٨- هرات	هرات	٢٣- لغمان	مهترلام
٩- اروزگان	ترین‌کوت	٢٤- فراه	فراه
١٠- فاریاب	میمنه	٢٥- سمنگان	ایبک
١١- جوزجان	شبرغان	٢٦- نیمروز	زرنج
١٢- وردک	میدان‌شار	٢٧- کنرها	اسدآباد
١٣- کندز	کندز	٢٨- کاپیسا	محمود راقی
١٤- زابل	قلات		
١٥- تخار	تالقان		

از روزنامه انیس

۱۳۵۶

فسخ نامزدی

مزارشریف:

دختر جوانی که در طفولیت با (همرای) پسری نامزد شده بود به محکمه ابتدائی ولسوالی چاربولك مراجعه کد (رفت) و از محکمه خواست (پرسان کد) که نامزدی شه فسخ کنه.

یك منبع محکمه گفت: پیغله فاطمه بنت (دختر) خدایار که با محمداسحق ولد (پسر) رجب که از طفولیت نامزد شده بود به نسبت عدم موافقه و مراجعه دختر به محکمه طبق قانون ازدواج نامزدی شان شرعاً فسخ گردید.

دختر حالی شانزده ساله و پسر هفده (هبده) ساله‌س و باهم خویشاوندی دارن.

ای نامزدی در طفولیت از طرف پدر و مادر دختر و پسر صورت گرفته بود.

سوالات

۱ـ فاطمه به کدام محکمه مراجعه کد و چرا ؟

۲ـ نام ولسوالی چیس و به کدام ولایت واقع‌س ؟

۳ـ لطفا ای قضیه ره تشریح بتین.

تاریخ و جغرافیای افغانستان بصورت مختصر

۱– جغرافیه .

افغانستان یك کشور محاط به خشکه بوده در آسیای مرکزی واقع شده و پایتختش شهر کابل اس. افغانستان تقریبا ۷۰۰۰۰ کیلومتر مربع مساحت داره نفوسش تقریبا ۱۷ ملیون اس .

بشتر از نصف افغانستانه کوه ها و ارتفاعات تشکیل داده کوه هندوکش که از شمال شرق بطرف جنوب غرب امتداد داره افغانستانه بدو حصه شمالی و جنوبی تقسیم میکنه. اکثر دریاهای افغانستان از ای کوه ها سرچشمه میگیره.

قسمت های شمال هندوکشه زمین های هموار و حاصلخیز احتوا نموده که برای زراعت بسیار مساعد اس.

قسمت های جنوب هندوکش معمولا کوهسار بوده و با درختان و جنگلات انبوه پوشیده شده.

در درس های پیشتر راجع به حدوداربعه ، پیداوار ، واردات صادرات و آب و هوای کشور خواندیم در اینجه ضرور نیس که تکرارکنیم.

۲– تاریخ :

نام قدیم افغانستان (آریانا) بود . ای نام در کتاب (اوستا) آمده و به همین منطقه آسیای مرکزی اطلاق میشه. آریایی ها مردمان

خاص بودن کمبین دریای کسپین و دریاچه گنگا (هند) مسکن‌داشتن .

کلمه آریانا از (آریا) اشتقاق‌یافته . محل‌رهایش مردمان شجاع و نجیب معنی‌میته . بلخ یکی‌از شهر های بسیارمشهور آریاییهای‌باستان بوده .ونام قدیمش بکتریا (باختری)میباشه. لهذا اولین شهر بزرگ و تاریخی افغانستان‌س که هزاران سال قبل مرکز پادشاهان آریایی بشمارمیرفت.

در دوره نهضت اسلام بلخ (بخدی)لقب ام‌البلاد یعنی مادر شهر هاره بخودگرفت. در دوره اسلام سرزمین افغانستان بنام خراسان یادمیشدو بالاخره نام افغانستان در قرن نزدهم وسعت یافت. امروز نام ملی و رسمی ای کشور تاریخی افغانستان میباشه.

باشندگان افغانستان از ١٥٠٠—٦٠٠ قبل‌ازمیلاد (B.C .) به زراعت ومالداری مشغول بودن و به همی‌وقت افغانستان چهارراه آسیا بود .

از ٦٠٠ تا ٣٣٠ قبل‌از میلاد افغانستان تحت سلطنت داریوش اول آمد . بعداز شکست داریوش سوم اسکندر داخل خاك افغانستان شد . از ٣٢٧ تا ٤٨ میلادی اسکندر تهاجمات خوده از نزدیکی بلخ شروع‌کد . با آمدن سکندر قسمت های زیاد افغانستان تحت‌نفوذِ فرهنگ و تمدن یونانی قرارگرفت.

از سالهای ٤٨ تا ٢٤٢ میلادی دوره کوشانی ها شروع‌شد .یکی‌از پایتخت های کوشانی‌ها کاپیسا یا بگرام امروزی بود . افغانستان بهای وقت مرکز تجارت و روابط اقتصادی بین ممالك چین، هند و امپراطوری‌روم

گردید. که ای راه تجارتی در تاریخ بنام راه ابریشم یاد میشه.

افغانستان بین قرن اول الی هفتم عیسوی یك مرکز فرهنگ وترویج بودائی بود. مغاره ها و نقاشی های زیبا که به شیوه مخصوصی در دره بامیان وجود داره از عصر طلائی تمدن بودائی در سرزمین افغانستان نمایندگی میکنه. دو مجسمه بودا یکی به ارتفاع ۱۷۵ فت و دیگری به ارتفاع ۱۱۵ فت بعداز گذشتن زیادتر از هزارسال هنوز قابل دیدن و ستایش اس. با رویکار آمدن ای دوره (Greco-Buddhist Art) صنایع ظریفه بودائی و یونانی در افغانستان بسیار پیشرفت کد.

ظهور اسلام

سالهای ۲۴۱–۹۶۲ برای افغانستان یك دوره پراز تشنج بود. انکشاف صنعت بودائی و یونانی ازیکطرف و پیشرفت اسلام بخاك افغان از طرف دیگر اوضاع افغانستانه برهم و درهم ساخت. بعداز شکست دو امپراطوری بزرگ روم و فارس، اسلام بافغانستان راه پیداکد. افسر مشهور افغانی طاهر هراتی و یعقوب لیث زابلی علیه خلیفه اسلامی قیام کدن. طاهر هراتی بغداد و بعضی کشورهای عربی ره اشغال کد و سپس خراسان مرکز امپراطوری اسلام گردید.......

بعداز ای دوره غزنویان شروع میشه (سال های ۹۶۲–۱۱۸۶) غزنویان غزنی ره پایتخت تابستانی و بست (لشکرگاه) ره پایتخت زمستانی خود انتخاب کدن. شاه مشهور این دوره سلطان محمود بود.

بعداز غزنویان، غوریان هرات بسراقتدار آمدن شهر غزنی ره از از غزنویان گرفته تخریب و ویران کدن و ای سلسله تمدن اسلامی ره

به نیم قاره هند بهتر معرفی ساخت. یعنی تمدن اسلامی هند مرهون مرهون مساعی شاهان غوری س. بعداز اینکه آخرین پادشاه غوریان بدست عساکر مغل کشته‌شد یک قسمت بزرگ افغانستان تحت حکمرانی امپراطوری مغل درآمد. مگربعداز مدت بسیارکم تیمور لنگ به افغانستان حمله آورد و بعداز تصرف ویرانی ها و خرابه های که توسط چنگیز ظالم مانده بود آنهاره مجددا اعمارکد. مرکز تیموریان شهرهراتبود.

بعداز دوره تیموری‌ها، دولت های صفوی فارس و بابر از ضعف شاهان تیموری استفاده‌کده قسمت های افغانستان شمالی و غربی به صفوی ها و قسمت های شرقی بدولت بابری هند تعلق گرفت. بابر در کابل یک حکومت تشکیل داد و فتوحات خوده ازاینجه بطرف هند شروع‌کد ....

بعداز دوره بابر دوره سوری ها شروع میشه. شیرشاه سوری به کشور هند اعلام پادشاهی‌کد، مگر درین وقت نفوذ افغانها آهسته‌آهسته در هند ضعیف شد و صفوی ها از ای ضعف استفاده‌کده بعضی از ولایات راگرفتن.

بعداز سقوط دوره سوری‌ها، دوره هوتکی ها میایه. تحت رهبری میرویس نیکه در قندهار دست صفوی ها از خاک افغانستان کوتاه شد و هوتکی‌ها یک قسمت فارسه اشغال‌کدن.

وقتیکه دوره هوتکی ها تمام‌شد. ابدالی ها تحت رهبری احمدشاه‌بابا (ابدالی) یا (درانی) پادشاهی‌ره گرفتن. احمدشاه بابامدت ۲۵ سال پادشاه بود و دولت امروزی افغانستانه تاسیس‌کد. بعدازمرگ

احمد شاه‌بابا امپراطوری افغان رو به تجزیه‌گذاشت و اولاده او نتوانستن افغانستانه اداره‌کنن.

بعداز ابدالی ها دوره محمدزائی ها شروع میشه که اولین پادشاه ای دوره امیر دوست محمد خان اس و دەای وقت اس که جنگ اول افغان و انگلیس شروع میشه (۱۸۳۹ – ۱۸۴۲ میلادی)........

شیرعلی خان پسر امیر دوست محمد خان از ۱۸۶۳– ۱۸۷۸ پادشاه بود. شیرعلی روابط سیاسی خوبی با روس ها قایم‌کد و از ای سیاست انگلیس ها بدبردن و بناءبرین جنگ دوم افغان و انگلیس شروع‌شد. انگلیسها در کابل و میوند بسیار تلفات دیدن و درنتیجه انگلیسها به تخلیه افغانستان راضی شدن.

یعقوب خان بعداز شیرعلی پادشاه شد و دوره ای بسیار کوتاه بود. وقتیکه امیر عبدالرحمن خان پادشاه شد حکومت افغانستانه به کابل تمرکز داد. عبدالرحمن درمدت بیست و یك سال حکمرانی با دولت انگلیس روابط خوب داشت و دربین وقت بود که قسمت های شرقی سرحدات طبیعی افغانستان به دولت برطانوی واگذارگردید.

امیرحبیب الا جانشین عبدالرحمن‌خان از سالهای ۱۹۰۱–۱۹۱۹ حکومت بسیار آرام و بی‌جنجال داشت و در جنگ عمومی‌اول بیطرف ماند. وقتیکه حبیب الا کشته‌شد یکی از پسرانش بنام امان‌الا به تخت سلطنت نشست. امان‌الا یك پادشاه بسیار روشنفکر و وطن‌پرست بود. وقتیکه او پادشاه شد هیچ آرام نگرفت و جنگ سوم افغان‌و انگلیسه شروع‌کد. امان‌الا استقلال افغانستانه حاصل‌کد وتا ابد افغانستانه از شر انگلیسها نجات‌داد.

امان‌الا به عصری‌ساختن افغانستان اقدام‌کد. به‌ای‌وقت امان‌الا میخاست که هرچه زودتر با آوردن ریفارم و تغییرات اجتماعی افغانستانه مترقی‌بسازه. مگر در عملی‌ساختن پلانهایش موفق‌نشد و مردم به قبول ای‌قسم تغییرات آماده‌نبودن بناً از امان‌الا مخالفت‌کدن تااینکه یکدسته مرتجعین از موقع استفاده‌کده امان‌الا ره مجبورساختن که افغانستانه ترک‌کنه. عوض امان‌الا یکنفر بنام حبیب الا مشهور به بچه‌سقاو پادشاه‌شد. تاریخ ای‌روز سال ۱۹۲۹ بود.

امان‌الا به ایتالیا رفت و تا آخر عمرش ده اونجه زندگی‌کد.

حبیب‌الا ۹ ماه پادشاه بود. تااینکه نادرشاه بچه سقاوه ازبین‌برد و خودش پادشاه‌شد. (۱۹۲۹— ۱۹۳۳)

بعداز کشته‌شدن نادرشاه، پسرش محمد ظاهرشاه پادشاه‌شد. نامبرده سیاست بیطرفی‌داشت و مدت چهل‌سال پادشاه‌بود.

در ۱۷ جولای سال ۱۹۷۳ صفحه دیگری در تاریخ افغانستان ورق زده‌شد. رئیس جمهور محمد داود توسط یک کودتای نظامی سیستم شاهی‌ره وقتیکه پسر کاکایش (ظاهرشاه) برای معالجه به ایتالیا رفته‌بود به جمهوری تبدیل‌کد. موصوف در سیاست خارجی‌خود بیطرف بود. با ممالک شرق و غرب رابطه خوب داشت و از ممالک مترقی کمک های خارجی میگرفت.

ازجمله کارهای داود خان وضع پلان هفت ساله، اصلاحات ارضی و

ریفارم بنیادی تعلیموتربیهبود که همه نتیجه بد دار و داود خان به وعده های که به مردم افغانستان داده بود وفانکد و به سیستم فیودالی و خاندانی دوباره پرداخت و مردم افغانه ناراض ساخت.

حکومت داودی بسیار دوام نکد. بعد از چهارسال ونه ماه توسط اردوی افغان سقوط داده شد. شورای انقلاب ملی در ۷ ماه ثور ۱۳۵۷ مطابق ۲۷ اپریل ۱۹۷۸، نورمحمد ترهکی ره که رهبر حزب خلق بود بحیث رئیس شورای انقلابی و صدراعظم انتخاب کد و نام جمهوری افغانستانه به جمهوری دیموکراتیک افغانستان تبدیل کد.

(نوت ـ قسمت زیاد موضوع فوق از کتاب سالنامه افغانستان ۱۳۴۸-۴۷ اقتباس شده. تاریخ طبع ـ اول حمل ۱۳۴۹)

×××××

سوالات ـ

۱ـ نام قدیم افغانستان چی بود ؟

۲ـ آریائی ها ده کجا زندگی میکدن ؟

۳ـ کدام راه تجارتی ده تاریخ بنام راه ابریشم یاد میشه؟

۴ـ کدام آثار تاریخی ده افغانستان از عصر بودائی ها نماینده گی میکنه؟

۵ـ یکی از پایتخت های کوشانی ها چی نام داشت؟

٦ـ نام قدیم بلخ چی بود ؟

٧ـ لشکرگاه پایتخت زمستانی کدام دوره بود ؟

٨ـ به کدام سال های قبل از میلاد افغانستان تحت سلطنت داریوش اول آمد ؟

٩ـ بکدام وقت قسمت های زیاد افغانستان تحت نفوذ فرهنگ و تمدن یونان آمد ؟

١٠ـ مرکز تیموریان کدام شهر بود ؟

١١ـ افغانستان بکدام دوره مرکز تجارت بود ؟

١٢ـ چی وقت اسلام به افغانستان ظهور کد ؟

١٣ـ دموقت ظهور اسلام افغانستان بنام چی یاد میشد ؟

١٤ـ مساحه افغانستان چقس؟

١٥ـ اکثر دریاهای افغانستان از کدام کوه سرچشمه میگیره؟

١٦ـ بعضی از کشورهای محاط بخشکه ره نام بگیرین؟

١٧ـ بعضی از دریاهای مشهور افغانستانه نام بگیرین؟

١٨ـ دریای آمو ده کجا واقعس ؟

١٩ـ جنگ اول افغان و انگلیس ده زمان کدام پادشاه صورت گرفت؟

٢٠ـ دموقت کدام پادشاه قسمت های شرقی افغانستان به دولت انگلیس تعلق گرفت؟

٢١ـ کدام پادشاه استقلال افغانستانه از انگلیسها گرفت؟

فامیل افغان

مثل دیگه جوامع آسیائی ده افغانستان هم فامیل توسط رئیس خانواده یعنی پدر اداره میشه. پدر تمام فعالیت های فامیله بدست گرفته و همه چیزه کنترول میکنه.

فامیل افغان یک سمبول اتحاد و یگانگی س. پدر، مادر، بچه‌ها و دخترهائی که هنوز عروسی نکدن همه یکجا زندگی میکنن. بعضی وقت بعد از عروسی هم با فامیل های‌شان ده یک حویلی زندگی میکنن.

رسم‌ورواج های عروسی های گران‌قیمت قرار فرمان نمبر هفت شورای انقلابی ممنوع قرارداد شده، بنابرین دخترها و بچه‌ها میتانن با هرکسیکه دل‌شان بخایه عروسی کنن. عروسی فامیل‌ها ره باهم نزدیک ساخته، اعتماد و بنیاد خانوادگی ره محکم و استوار نگهمیداره. فامیل‌ها بری اعضای خود غذا، مسکن‌وکار تهیه‌میکنن.

مسئولیت مهم عموما بدوش جوانان و مردهاس. زن‌ها بصورت عموم به کار های خانه مشغول بوده و بعضا ده مکاتب، شفاخانه‌ها و ادارات حکومتی کارمیکنن هرکس ده حیات اقتصادی رول یا نقش خوده بازی‌میکنه. ده بعضی فامیل‌ها، خانم ها به سوزن‌دوزی، کارهای خیاطی و قالین‌بافی مشغول‌بوده و عاید قابل ملاحظهٔ به فامیل خود میارن.

بچه افغان درحقیقت از سن ۱۲–۱۳ به کارکدن شروع‌میکنه. درغیاب پدر

پسر کلان مسئولیت فامیله بعهده‌میگیره بدین‌صورت مادر، دیگه‌برادر ها و خواهران باید از او پیروی‌کنن.

مثلیکه قبلا گفتم پدر رئیس فامیل اس بناءً تمام اختیارات فامیل بدست اوست و مادر ها توسط اطفال بسیار احترام میشن.

کلمات زیر عین معنی‌ره داره

فامیل — خانواده

اتحاد — یگانگی

اقارب — قوم‌وخویش

بصورت عموم — عموماً

ترتیب — تهیه

محکم — استوار

اساس — بنیاد

حیات — زندگی

عاید — درآمد

درحقیقت — حقیقتاً

بچه — پسر

بناءً — بنابرین

رسم‌ورواج — عادات

حویلی — خانه

سوالات

۱– موضوع قبلی ره لطفا تشریح کنین.

۲– لطفا راجع به فامیل امریکائی چیزی بگوئین.

۳– فرق‌های که بین فامیل های افغان و امریکائی وجود داره لطفا مقایسه کنین.

ضرب المثل‌های دری

– نجاری کار شادی نیس

– قول مرد یکی س

– قدر عافیت را کسی داند که به مصیبتی گرفتار آید

– اول طعام بعد کلام

– بوی شیر از دهنش می‌آیه

– به مرگ بگیر تا به تب راضی شود

– بسیار سفر باید تا پخته شود خامی

– برگ سبز است تحفه درویش

لاجورد

یکی از پیداوار مهم افغانستان لاجورد اس. ای سنگ رنگ کبود داشته و از سنگ های زینتی و بی‌نظیر بشمار میره. هرسال از درک فروش ای سنگ عاید زیادی به بودجه دولت میریزه. علاوه بر فروشش به بازار های خارج به خود کشور هم بسیار خریدار داره.

معادن و ذخایر لاجورد ده ولایت بدخشان اس. رگ های لاجورد بصورت غیرمنظم و پراگنده وجود داره. قرار مطالعات جیالوجیکی، ای رگها ده اعماق معدن بصورت مجموعی یک معدن اساسی‌ره تشکیل داده که همه ساله از آن استخراج و بهره‌برداری صورت میگیره.

لاجورد افغانستان ده بازارهای داخل و خارج کدام قیمت استندرد یا قیمت ثابت بین‌المللی مثل طلاه وغیره نداره، زیرا ای سنگ قیمتی بجز ده افغانستان و یکی دو کشور دیگه، به دیگه کشور ها پیدا نمیشه و از پیداوار مخصوص دو یا سه کشور محدود اس. بنابرین قیمت گذاری و فروشش مربوط به ای کشورهاس.

لاجورد از نقطه‌نظر جنسیت ده بازارهای تجارتی به چندین درجه تقسیم شده. لاجورد درجه اول، درجه دوم، درجه سوم وغیره. بعضی وقت لاجورد درجه اول از ۱۰۰۰ تا ۱۲۰۰ دالر فی کیلو بفروش میرسه. بزرگترین و کلانترین بازار

های فروش لاجورد افغانستان به اروپای غربی‌س ، خصوصا بازارهای آلمان و لندن. ای سنگ عموما بعداز استخراج و سورت بندی بشکل اولی و طبیعی صادر میشه.

لاجورد نسبت زیبائی و رنگش مورد پسند همه مردم اس و بصورت عموم ده ساختن اشیای زینتی و فیشن مثل انگشتر، گوشواره، تکمه‌آستین، گل‌نکتائی، سنگ سرمیزی و خاکستردانی و همچنان گرد و خاکه لاجورد با ذرات طلاه وغیره ده میناتوری های قلمی ده کتابهای تاریخی بکاررفته و هم ده صنعت رنگسازی استفاده میشه.

سوالات ـ

۱ـ لاجورد چی‌قسم رنگ داره؟

معادن لاجورد بکدام ولایت وجودداره؟

۳ـ لاجورد به کدام کشورها صادرمیشه؟

٤ـ چرا سنگ لاجورد به افغانستان بسیار مهم اس؟

٥ـ مردم لاجورده بری چی استفاده‌میکنن؟

٦ـ برعلاوه افغانستان دیگه کدام کشورها لاجورد داره؟

۷ـ لاجورد قیمت ثابت بین‌المللی‌داره؟

بعض از کلمات غربی که در زبان‌های دری پشتو استعمال میشود ـ

١ـ دیپلومات

٢ـ آتشه (هوائی ـ نظامی ـ مطبوعاتی)

٣ـ رژیم

٤ـ کابینه

٥ـ سناتور

٦ـ بودجه

٧ـ استراتژی

٨ـ کمیته

٩ـ رفراندم

١٠ـ ویتو

١١ـ سیستم

١٢ـ میتود

١٣ـ مارشال

١٤ـ جنرال

١٥ـ شارژدافیر

١٦ـ قونسل

١٧ـ کنفرانس

١٨ـ امپراطور

١٩ـ چک

٢٠ـ بانک

٢١ـ کریدت

٢٢ـ سیمینار

٢٣ـ لکچر

٢٤ـ دموکراسی

٢٥ـ دیکتاتور

٢٦ـ فاشیست

٢٧ـ کمیته

٢٨ـ کمیسیون

٢٩ـ کمیشن

٣٠ـ دیتانت

٣١ـ انرژی

٣٢ـ کالوری

٣٣ـ ویتامین

٣٤ـ تابلیت

٣٥ـ میکروب

٣٦ـ کرکتر

٣٧ـ دسپلین

٣٨– سپورت

٣٩– تیم

٤٠– استدیوم

٤١– اولمپیک

٤٢– پروگرام

٤٣– ریفری

٤٤– فستیوال

٤٥– مدال

٤٦– جمناستیک

٤٧– جمنیزیم

٤٨– والیبال

٤٩– فتبال

٥٠– باسکتبال

٥١– هاکی

٥٢– بوکس (بوکسنگ)

٥٣– ویسل

٥٤– تلویزیون

٥٥– سوچ

٥٦– واترپمپ

٥٧– جارن

٥٨– جیپ

٥٩– لاری

٦٠– کلچ

٦١– گیر

٦٢– بریک

٦٣– اشترنگ (استیرنگ)

٦٤– ماشین

٦٥– بس

٦٦– اسکالرشپ

٦٧– فیلوشپ

٦٨– ساینس

٦٩– بورس

٧٠– لیسه

٧١– ویسکی

٧٢– الکهول

٧٣– لیمو

٧٤- پارسل
٧٥- پست
٧٦- برودکاست
٧٧- راپورتر
٧٨- ژورنالست (ژورنالیزم)
٧٩- آژانس
٨٠- دریور
٨١- پیلوت
٨٢ - بالون
٨٣- پراشوت
٨٤- بم (بمب)
٨٥- انفلوانزا
٨٦- ملاریا
٨٧- واکسینیشن
٨٨- پتلون
٨٩- واسکت
٩٠- نکتائی

٩١- داکتر
٩٢- انجنیر
٩٣- نرس (نرسنگ)
٩٤- سکرتر
٩٥- تایپست
٩٦- پلستر
٩٧- کانکرت
٩٨- مغازه
٩٩- ماساژ
١٠٠- کلینیک
١٠١- پولی کلینیک
١٠٢- رادار
١٠٣- ترافیک
١٠٤- اکس ری
١٠٥- اکادمی
١٠٦- پولی تخنیک
١٠٧- سمبول

١٠٨ــ فارم

١٠٩ــ مکانیزه

١١٠ــ تراکتور

١١١ــ پلاستیك

١١٢ــ تیاتر

١١٣ــ درام ــ درامه

١١٤ــ کمیدی

١١٥ــ تراژیدی

١١٦ــ فانتزی

١١٧ــ کارتون ــ کاریکاتور

١١٨ــ تابلو

١١٩ــ فوتو

١٢٠ــ مدرن

١٢١ــ آدرس

١٢٢ــ اپروگرام

١٢٣ــ تیوری

١٢٤ــ کلاسك

☆ U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE : 1960—O-314-252